

ព្រះរាជប្រវត្តិ
ព្រះស្រីធម្មរាជា រាជសម្ពាទ

និង

ព្រះបាទហរិរេក្សរាមា
ឥស្សរាធិបតី ព្រះអង្គជួន

រាជបណ្ឌិតកវី

រៀបរៀងដោយ

កុសលតោ ហៀង~ វិចិត្រ

ព.ស ២៥៦០

អរម្ភកថា

ពេលវេលាបេះតែរម្ងិលទៅមុខ ឥតជ័យក្រោយម្តងណាឡើយ ឯខ្ញុំ
 ក៏កាន់តែចាស់រាល់ថ្ងៃឥតលោះថ្ងៃណា ឱពេលវេលាអើយហេតុអ្វីដាក់
 ទារុណកម្មដល់សត្វលោកយ៉ាងនេះ យប់នឹងថ្ងៃក៏បេះកន្លងទៅកិច្ចការងារ
 ដែលនៅសល់មានច្រើន ដែលមិនទាន់បានបំពេញ ការងារខ្លះមិនអាច
 ទន្ទឹងចាំយូរបាន ក៏ត្រូវតែប្រញាប់ធ្វើឱ្យហើយ ព្រោះពេលវេលាមិនបាន
 ចាំយើងទេ ។

រយៈពេលដែលកន្លងមក ដោយការបានសិក្សា កាព្យឃ្លោងខ្លះៗ
 របស់ព្រះស្រីធម្មរាជា រាជសម្ភារ ខ្ញុំមានសេចក្តីពេញចិត្តជាខ្លាំង ចំពោះ
 ពាក្យកាព្យទាំងនោះ ព្រោះ ច្បាប់នេះជាច្បាប់ទូន្មានប្រៀបប្រដៅ ជាគតិ
 បណ្ឌិតដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ នឹងរកអ្វីកាត់ថ្លៃពុំបាន ។

ខ្ញុំក៏បានសម្រេចចិត្ត សរសេរសៀវភៅនេះឡើងដោយសោមនស្ស
 រីករាយ ជាខ្លាំង ម្យ៉ាងទៀតខ្ញុំបានសិក្សា កាព្យឃ្លោងមួយបំនួនទៀត ជា
 ព្រះរាជនិពន្ធរបស់ព្រះបាទអង្គឌួង ជាស្នាដៃដ៏ល្អវិចិត្រ ជាច្បាប់ទូន្មានកូន
 ប្រុសស្រី ។ ហើយខ្ញុំក៏យកមកសម្លឹងក្នុងសៀវភៅនេះដើម្បីទុកជាទីនឹក
 រឭកដល់ព្រះមហាក្សត្រខ្មែរ ជាករិបណ្ឌិតជាអ្នកប្រាជ្ញ គួរជាទីនឹករឭក
 ដល់ប្រជារាស្ត្រខ្មែរទូទៅ ។

ដោយអំណាចនៃការប្រឹងប្រែងរៀបចំសៀវភៅនេះ

ខ្ញុំសូមឲ្យប្រជាជនខ្មែរ បាននូវសេចក្តីសុខ

កុំបៀតបៀនគ្នា បេះស្រឡាញ់រាប់អានគ្នាតរៀងទៅ ។

រតនត្ថយតេជេន កម្ពោជរដ្ឋាសិនោ

វុឌ្ឍី វិវុឌ្ឍី បឃ្លានុ សន្តិការញ្ច នាញ្ចា

ដោយគេជះនៃព្រះរតនត្រ័យ សូមជំនាន់ជនទាំងឡាយ

អ្នកនៅក្នុងកម្ពុជរដ្ឋ ដល់នូវការ លូតលាស់ ចម្រើន

និងសន្តិភាព កុំបីឃ្លាតឆ្ងាយទៅជាប្រការដទៃឡើយ ។

ថ្ងៃសៅរ៍ ១៥ រោច ខែភទ្របទ ឆ្នាំវិក អដ្ឋស័ក ព.ស ២៥៦០

ពីខ្ញុំព្រះករុណា អាគ្នាភាព កុសលរតោ **ហៀន វិចិត្រ**

មាតិកា

ល.រ

ទំព័រ

១/ព្រះស្រីធម្មរាជា រាជសម្ភារ

១. ព្រះរាជប្រវត្តិព្រះស្រីធម្មរាជា (រាជសម្ភារ)	១
២. រឿងនិរាសពីព្រះនាងបុប្ផាវតី	៥
៣. បទព្រហ្មគីត	១១
៤. បទភូជង្គលីលា	១៥
៥. បទកាកគតិ	១៧
៦. ព្រះបាទឧទ័យច្បាំងនឹងព្រះស្រីធម្មរាជា	៣១
៧. រាជកាព្យឃ្លោងចុងក្រោយ	៣២
៨. ច្បាប់ព្រះរាជសម្ភារ (ឬច្បាប់រាជនេតិ)	៣៥
៩. រាជប្រវត្តិសង្ខេប ព្រះស្រីធម្មរាជា រាជសម្ភារ	៤៨

២/ព្រះបាទហរិរក្សរាមាឥស្សរាធិបតី

ព្រះអង្គខ្លួន

១០. រាជប្រវត្តិ ព្រះបាទហរិរក្សរាមាឥស្សរាធិបតី អង្គខ្លួន ...	៤៩
---	----

១១.ព្រះរាជារម្មកថា	៥២
១២.រឿងកាកី.....	៥៤
១៣.ច្បាប់ស្រី ចែងអំពីស្រី ១០៨ ចំពូក	១១៩
-ស្រីសុចរិត ៨ ចំពូក	១២២
-ស្រីមាយា ៤០ ចំពូក	១២៦
-ស្រីបង្គិនប្តី ១០ ចំពូក	១៣៥
-ស្រីចើក ១៨ ចំពូក	១៣៨
-ស្រីអាស ២០ ចំពូក	១៤២
-ស្រីមាក់ងាយប្តី ១២ ចំពូក	១៤៧
១៤. ចែងអំពី -ចិត្តស្រី ៣ ពេល	១៥២
-បុរសនឹងស្រ្តីចងមេត្រីដោយហេតុ ៨ ប្រការ	១៥៤
-ភរិយា ៧ ចំពូក	១៥៦
-ស្វាមីសង្រ្គោះភរិយា ៥ ស្ថាន	១៦១
១៥.ភរិយា ៧ ប្រការ អាចារ្យ ហ.ឈា	១៦៦

១/ព្រះរាជប្រវត្តិ ព្រះស្រីធម្មរាជា រាជសម្ភារ

ព្រះបាទសម្តេចព្រះស្រីធម្មរាជា ព្រះរាជសម្ភារ ជាព្រះរាជបុត្រ នៃព្រះបាទសម្តេចព្រះជ័យជេដ្ឋា កាលនៅជាព្រះរាជកុមារ ទ្រង់ព្រះនាមចៅពញា (តូ) ព្រះបរមរាជបិតាទ្រង់ព្រះតុន្តាងាន់ នឹងព្រះនាងបុប្ផាវតីជាព្រះរាជកនិដ្ឋា ព្រះចៅពញា (តូ)

-ព្រះជន្ម ២១វស្សា ចេញទ្រង់ព្រះផ្នួស ព្រះបាទសម្តេចព្រះជ័យជេដ្ឋា ជាព្រះបរមរាជបិតា ទ្រង់សោយព្រះទិវង្គតទៅ ។

សម្តេចព្រះឧទ័យរាជា ព្រះរាជអនុជ ទទួលរងរាជការផែនដី ក្រុងកម្ពុជា ។ ខាងចៅពញា (តូ) ទ្រង់ព្រះផ្នួសជាភិក្ខុ បានសិក្សា គម្ពីរព្រះត្រៃបិដក នឹងជារាជកវីបណ្ឌិត ខាងកាព្យឃ្លោងយ៉ាង ស្មាត់ជំនាញ ។

សម្តេចព្រះឧទ័យរាជាព្រះរាជបិតុលា សំរេចរាជការផែនដី បានយកព្រះនាងបុប្ផាវតីជាតូតុន្តាងាន់នៃចៅពញា (តូ) ធ្វើជា ព្រះជាយានឹងតាំងនាមថា ព្រះម៉ែយូបុប្ផាវតី ។

ព្រះចៅពញា (តូ) ទ្រង់ព្រះផ្នួស៥ វស្សា ព្រមអស់សេនាបតី

មន្ត្រីគ្រប់ក្រសួងអញ្ជើញចៅពញា (តូ) ឲ្យដាក់ព្រះផ្លូវឡើង
សោយរាជសម្បត្តិជាម្ចាស់ផែនដីក្នុងកម្ពុជាជិតបី ទ្រង់ព្រះនាម
ព្រះចានសម្តេច ព្រះស្រីធម្មរាជាព្រះរាជសម្ភារ ។

ព្រះស្រីធម្មរាជាព្រះរាជសម្ភារ ទ្រង់សាងព្រះរាជវាំងគង់នៅ
ឯ កោះឃ្មោក (ខ្សាច់កណ្តាលសព្វថ្ងៃនេះ) ។

សម្តេចព្រះឧទ័យរាជា ព្រះរាជបិតុលា ដាក់ព្រះអង្គជាឧបយោ-
រាជ្យគង់នៅព្រះរាជវាំងក្នុងឧដុង្គ ។ ក្រោយមកសម្តេចព្រះឧទ័យ
រាជា ព្រះរាជបិតុលា ទ្រង់ព្រះឈ្នួន ព្រះស្រីធម្មរាជា ព្រះរាជ
សម្ភារ ម្ចាស់ផែនដីទ្រង់ស្តេចមកប្រថាប់ព្យាបាលព្រះរោគនៃព្រះ
ឧទ័យរាជា ព្រះរាជបិតុលា ខណៈនោះ សម្តេចព្រះ ឧទ័យរាជា
ព្រះរាជបិតុលា ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យព្រះនាងបុជ្ជាវតី រៀបគ្រឿង
ក្រយាស្វាយ ថ្វាយសម្តេចព្រះស្រីធម្មរាជា ព្រះរាជសម្ភារ ។

សោយហើយ សម្តេចព្រះឧទ័យរាជាព្រះរាជបិតុលា ត្រាស់
បង្គាប់ឲ្យព្រះនាងបុជ្ជាវតី ចេញមកគាល់ ព្រះបាទសម្តេចព្រះ
ស្រីធម្មរាជា រាជសម្ភារ ជាម្ចាស់ផែនដី ។

ឯព្រះបាទសម្តេចព្រះស្រីធម្មរាជា ព្រះរាជសម្ភារ ជាម្ចាស់
ផែនដី គ្រាដែលទតព្រះនេត្រឃើញព្រះនាងបុជ្ជាវតី ក៏មានព្រះ

រាជហឫទ័យក្នុងប្រដិព័ទ្ធដោយជាតូតន្តរ័ន្ទាន់ តាំងអំពីនៅជា
ព្រះរាជកុមារមកស្រាប ក៏កើតរាជហឫទ័យស្នេហាជាខ្លាំង ។

ក្រោយមកព្រះរាជបិតុលា ជាប្រឈួនហើយ ព្រះរាជសម្ភារ
ជាម្ចាស់ផែនដី ក៏ព្រះរាជដំណើរមកគាល់ព្រះរាជបិតុលារឿយ ។
សម្តេចព្រះឧទ័យរាជា ព្រះរាជបិតុលា បបួលក្រសាលចត្រង្គ
មានសេចក្តីប្រៀបប្រាយ ជាពាក្យចំអកចំអន់ផ្សេងៗ មានពាក្យ
ប្រៀបបទ ១ ជាពាក្យឃ្លោងថា

បាយត្នាជាផលសួយ ដំរីសាស្តាប់ជាក៏ពូក្យ

ប្រពន្ធផងក្នុងជាក៏ពូមា ។

សម្តេចព្រះឧទ័យរាជា ព្រះរាជបិតុលាមិនស្គាល់ព្រះអង្គថា
ទ្រង់ព្រះជរា (ហើយមកស្រឡាញ់ស្រីក្មេង) នេះគឺគោចរស់ ប៉ះ
ស្មៅខ្ចី ។ ខាងព្រះបាទសម្តេចព្រះរាជសម្ភារ ម្ចាស់ផែនដីវិញ
ព្រះជន្មត្រឹម ២៥ ឆ្នាំដល់ ៣០ ឆ្នាំ កំពុងតែពេញព្រះដំរើកតាំង
ព្រះរាជហឫទ័យបំណងយក ព្រះនាងបុប្ផាវតីឲ្យខាងតែបាន ។

មានខណៈមួយ ម្ចាស់ផែនដី ស្តេចព្រះរាជដំណើរដោយ
ក្បួនព្យុហៈ ទៅធ្វើពិធីនមស្សការ លើទីប្រាសាទនគរវត្ត (ខេត្ត
សៀមរាប) ។

សម្តេចព្រះឧទ័យរាជាព្រះរាជបិតុលានឹងព្រះនាងបុប្ផាវតី ក៏
ស្តេចព្រះដំណើរនឹងម្ចាស់ផែនដី ខណៈដែលស្តេចឡើងទៅ
ប្រាសាទនគរវត្តនោះ ម្ចាស់ផែនដីព្រះរាជសម្ភារ ទ្រង់បានជួប
ចាប់ព្រះហត្ថា នៃព្រះនាងបុប្ផាវតី កើតសេចក្តីប្រជុំទូទៅវិញ
ទៅមក ក្រោយស្តេចត្រឡប់មកពីនគរវត្តវិញ តាំងមានសុភអក្សរ
ទៅវិញទៅមក ហើយទ្រង់ព្រះរាជនិពន្ធពាក្យកាព្យរឿងនិរាស
រឿងស្រណោះជាដើម ។

ព្រះមហាក្សត្រអង្គនេះ ជាស្តេចប្រាជ្ញខាងកវីនិពន្ធកំណាព្យ
កាព្យឃ្លោង បានសិក្សាព្រះត្រៃបិដក សព្វព្រះទ័យខាងកាព្យ
ឃ្លោង ក្រោយមក កើតមានហេតុដោយសេចក្តីស្នេហានេះ រហូត
ជាគូបដិប័ក្ខដល់ប្អូនព្រះជន្មក្នុងជាតិនេះ ។

រឿងនិរាសពី ព្រះនាងបុប្ផាវតី

មិត្រមេស្មៅហ័ស្មង់ គូសាងនឹងបង
កាលកអវិជ្ជា តែងត្រេចរង្គាត់
ក្នុងវដ្តសង្សារ ធ្លាស់ធ្លងប្រវាល
គម្ពីរជលស័យ ។

អន្ទោលតាមបង រួមសុខទុក្ខផង
ជាអសង្ខេបយូរ កាលកប្បខណ្ឌខាំង
កំបាំងឆ្ងាយក្រៃ លនៀកក្នុងពូ
សង្សារភពចក្រ ។

ជាតិនេះបងបាន ជួបកែវកល្យាណ
កាយកបនរលក្ខណ៍ ស្មានជាអញ្ចបង
បានគ្រងរួមវ័ក្ស ប្រជីព័ទ្ធនឹងអ្នក
ប្រក្រតីលង់ទៅ ។

ហេតុតែមានកម្ម ពីព្រេងនាយនាំ
ឲ្យបងនឹងចៅ និរាសចាកចោល

ជាពីរលំនៅ ពុំបានរីករួច

ដូចក្ដីប្រាថ្នា ។

សូមទេពអមរិ	ន្ទ្រាទិពូចក្ដិន
ទ្រើងទ្រង់ករុណា	សហស្សនេត្រនៃ
ទូរត្រៃចក្រពាឡ	សូមលោកជួយជា

មគ្គិទ្ធីសទិពញ្ញាណ ។

ទាំងទេពទិសទស	ទូទាំងសោឡស
មហាព្រហ្មមាន	ប្លន្ទអំណាច
ឯងអាចអភិញ្ញាណ	សោតសឹងសោយឈាន

និរនេសទុក្ខា ។

សូមបងបានមូល	មាសមិត្តបណ្ណាល
បណ្ណាចំស្នេហា	កុំឲ្យបងប្រាស
និរាសថ្លោះណា	បួនណើយបងមហា

ទ្រង់ក្ដៅសៅហ្មង ។

សូមសព្វ ៗ ជាតិ	សូមកុំឲ្យឃ្លាត
ពីបួនស្នេហ៍ស្នង	ឲ្យបងបានជួន
នឹងសួននួនល្អង	កុំឲ្យបងរង

តែទុក្ខច្នេះណា ។

អញ្ញខ្ញុំឧទ្ទិស	សម្មាសម្ពុទ្ធ
ជាមកុដលោកា	ជាតិជាប្រធាន
ទិព្វញ្ញាណថ្លៃថ្លា	ជួនជួយឲ្យប្រា-
កដកាលប្រណិធាន ។	

សូមបួនបានជា	បាទបរិចាគា ^(១)
អរិយពោធិញ្ញាណ	ស្រង់សត្វដាក់ដល់
ត្រើយថ្នល់និព្វាន	លះលោកលែងថាន

អបាយទុក្ខា ។

ស្រណោះបួនសួន	ទើបមូលជាខ្លួន
ខ្លឹមសង្សារសាច់	រួមរសមេត្រី
ឥតបីមានដាច់	វិស្សតសំរេច

សមរសស្នេហា ។

បងចាំនោះនៅ	នាបងបានចៅ
ហេមន្តមាសា	រហើយរហត់
កាន់កត់រង្វា	ព្រះពាយវាតា

១. ដែលត្រូវថា បាទបរិចារិកា

ពាសពីឧត្តរ ។

បួនណើយបងធូរ យល់បុណ្យបុរាណ
 ហើយទើបបងបរ- បូណ៌បទបងបាន
 សេពសាន្តសាទរ នឹងព្រះបួនវរ-

មិត្តមាសកល្យាណ ។

ទោះគន់គិតទៅ នាបងបានចៅ
 មិនគប្បីបាន ហេតុបុណ្យបារមី
 ពិតពីបុរាណ ទើបបួនរួមឋាន

មូលមួយនឹងបង ។

យល់បុណ្យបងច្បាស់ បារមីក្រៃក្រាស់
 បានបួនស្នូនគ្រង លុះលើគំនិត
 លើចិត្តបំណង មកមូលរួមរង

រាជរម្យស្នេហ៍ស្នាល ។

បួនណើយសុរិយ៍ សួស្តីសមរស្មី
 ឆ្លុះភ្លឺកណ្តាល វេហាស័មណ្ឌល
 សួសសល់សម្ភារ ពិសេសពិសាល

ឯអាកាសនាយ ។

រឹបង់នឹងចៅ	មូលមេត្រីនៅ
មណ្ឌលទីអាយ	ភ្លឺផ្ទៃកិច្ចរណី
រស្មីព្រោងព្រាយ	រួមរក្សាសាយ

កម្ពុជធានី ។

មួយព្រះតន្ត្រា	មាននាងសុជាតា
ជាឆ្នើមទេពី	សោយរាជ្យរដ្ឋរុង
ចមបុងគីរី	ជាងកងគ្គត-

សូរសត្វទេវា ។

ឥឡូវនេះហោង	កើតកាលនេះម្តង
ជាជេដ្ឋជាយា	រួមរង់រាជរម្យ
ស្នូស្នីសមសោភា	បរិបូណ៌រម្មា

គឺរូបនារី ។

បួនជាតិជាថ្លើម	សាច់ស្អាតដង្ហើម
នឹងបងពិតពី	បុរាណនាយណា
ទើបគ្រានាត-	ឡូវលុះបួនស្រី

ដល់ដូចចិន្តា ។

បួនណើយបងធុរាន	នាបងបានកាន
---------------	------------

បានស្និទ្ធស្នេហា មូលមិត្តមេត្រី
បើតីជាអា- ចិណ្ឌចិត្តមមា

មមែនឹងមាស ។

ឱយើងលង់ឆ្ងាយ លុះដល់កាលនាយ
កំព្រាហៅប្រាស ចង់ឲ្យស្នេហ៍ស្និទ្ធ
ផ្អែកផ្អិតសែយាស នឹងមេមិត្តមាស

អស់កាលនាយនោះ ។

ឲ្យបងនឹងសួន បួននៅនៃបង្គន
កុំឲ្យបងបោះ កុំឲ្យបងប្រាស
បួនមាសចេញស្មោះ ឲ្យរួមក្នុងកោះ

មេត្រីអាស័យ ។

បើបានដូចចិត្ត បំណងគំនិត
មូលមួយហទ័យ ទាំងនេះហៅបុណ្យ
ពីមុនក្រាសក្រៃ ទើបបានមូលមែ

ត្រឹមត្រូវអភិភាស ។

បទព្រហ្មគិត

ដំណេងដំណើរនា

ត្រសៀកឯអាកាស

ស្រណោះបក្សាករ

សំកុកសំកាំងនៅ

ខ្លះហើរប្រកៀងគូ

ខ្លះសសិតស្លាបទំ

ខ្លះរេកចំណី

ខ្លះឆៀងឆាបសំដៅ

គន់គួរស្រណោះសល់

សងសួរសព្វសំដី

ស្រណោះឯគង្គា

មិច្ឆាវេរាថ្លាត់

មើលព្រៃនាដងស្ទឹង

ខ្យល់បក់ទន់ទន្លេង

សរសើរគ្រាហេមន្តមាស

សែងសាយឈ្មួញទេរទៅ ។

ឯអម្ពរឆ្លៀលឆ្លាត់ទៅ

សងសួរសិរសព្វយាសយំ ។

ទំឡើងនៅទ្រង់ទ្រាយសម

ខ្លះហើរហួសផ្នែកផ្លោះទៅ ។

ដោយនាទីគង្គាជ្រៅ

ចាប់ចុះចឹកចង្វាស៊ី ។

ស្រណោះកលផ្សាបក្សី^(១)

រឿយៗ រែកភាសាសត្វ ។

រែងរងថ្លាស្រុតស្រកក្តាត់

ហែលហែបហាបនឿកលេង ។

ម្លប់ត្រឈឹងលូតលាស់ឯង

លំទោនទងលតាដោយ ។

ស្រណោះបុប្ផាករ	រៀបកេសរីករុះរោយ
គន្ធាត្រឡប់ដោយ	វាតាផ្សព្វផ្សាយគន្ធា ។
កន្លង់ត្រង់ត្រិបផ្កា	ត្រេចវេហាស៍ទ្រហឹងខ្នុរ
ហិចហើរលើអម្ពរ	ដូចតន្ត្រីយ៍សួរសព្វសម ។
ក្រឡាផ្ទៃក្រោមក្រៅ	និរអ្នកទៅទីទួរគម
កំពស់សិលាធំ	កំពូលភ្នំសល់សែនឆ្ងាយ ។
ព្រឹក្សាព្រៃឯក្រោមក្រាស់	ណែនណាន់ណាស់ទីទួលាយ
លុះលេចដល់វែងឆ្ងាយ	មើលលន្លៀតលន្លឹមលន់ ។
មើលមានត្រែងរដេច	មានផ្កាលេចសពាសពន់
ព្រះពាយ័ព័តទន់ពួន	មុខគួរគន់ត្រេកត្រអាល ។
មើលស្មៅស្មោងក្រែលក្រាស់	ដុះឆ្លុកឆ្លាស់ពេញផ្ទៃវាល
ត្រែងត្រាសោតដុះដាល	ដាសដោយដងនាទីទេវ ។
អ្នកព្រៃដើរដុតដាល	ត្រាញត្រែងវាលសុះសព្វស្មៅ
ភ្លើងព្រៃឆេះឆាបទៅ	ដុំប្រឆេះហើរហួសឆ្ងាយ ។
វាលវែងលន្លឹមក្រៃ	ភ្លើងភ្លឺព្រៃឆេះអាយនាយ
ប្រឆេះហើរព្រោងព្រាយ	អណ្តែតដោយវាតាដាន ។
របាស់របែងព្រឹក្ស	លាស់សន្លឹកបែកយោនយាន

បុប្ផាផលាមាន
ស្រណោះសែងស្មើវិយ័
រំភាយផាត់រហើយ
ស្រណោះមួយកាលគ្រា
ព្រះចន្ទ្រតារាគរ
ព្រោងព្រើសព្រះចន្ទ្រា
រាត្រីស្រងាត់ជើយ
ពពតសាត់ស្រឡះ
ផុំក្លិនសួរភិកាយ
ស្រណោះគន្ធរស
រាយរៀបរោយកេសរ
សត្វខ្លះហើរហួសទៅ
ខ្លះរេករង្កាត់
ត្រសាក់សំឡេងសត្វ
ស្រណោះសព្វសត្វស៊ាន
ស្រណោះអប្រាត្រស្ងាត់
ស្រៀវស្រែកត្រសាក់សម

ដោយរដូវរកង្កែបហើយ ។
អស់រស្មីខ្យល់រំភើយ
បក់អំពីទិសបូពិបរ ។
ចូលសន្ទយាអាប់អម្ពរ
រកណ្តាលវេហាស៍ហើយ ។
រាយវាតារឿយរំភើយ
ផ្សព្វត្រសៀកត្រសាក់សាយ ។
មេឃយល់ជ្រះតារាភាយ
សព្វសៅវីគន្ធគន្ធាធរ ។
ផ្សព្វក្លិនអស់បង្កីជករ
ក្លិនរំភើយរាត្រីស្ងាត់ ។
ខ្លះឃ្លៀងនៅហើរឆ្វេងលឆ្វាត់
ដោយចំណីចំណង់ភាន ។
យំយប់ស្ងាត់ព្រសព្វថាន
លន្លោចលើព្រឹក្សាធំ ។
សឹងសព្វសត្វទីទួរគម
ដូចតន្ត្រីយ៍សុខសួគ៌ិ

ឮល្វេងអាកាសកង
ត្រសាក់ក្នុងសន្ទយា
គន់គួរស្រណោះណា
ស្រែបស្រួលសាន្តសប្បាយ
ស្រណោះនាដំណើរ
ដើរគោកដើរគង្គា
ស្រណោះល្បែងព្រឹក្សព្រៃ
រំហើយក្រសាលសាយ
ស្រណោះនាយើងទៅ
ស្រណោះដើរដោយកល
ស្រណោះនៅនៃបនិត្យ
បីនហ្មានពរនេចរ

សព្វរំពងព្រៃព្រឹក្សា
ផ្សព្វត្រសៀកត្រសាក់សាយ ។
យើងយាត្រាតំបន់ឆ្ងាយ
ដោយតំបន់ពនាចរ ។
តែងរែងដើរដោយព្រឹក្សា
សព្វអន្លើសឹងសប្បាយ ។
ព្រឹកវិស័យលេងលោះលាយ
សោមនស្សាសុខសាន្តសល់ ។
បងនឹងចៅរែងតែងយល់
យើងទាំងពីរសាន្តសាទរ ។
ត្រេកត្រូវចិត្តស្មើស្មោះសរ
កលហ្មឺនយសោតស្មើហ៊ីស្ទាល ។

បទតូចឆ្លើយលា

កន្លង់មាសមង្គលថ្ងៃ ឆ្វៀលធ្លាត់វិលវៃ
ទ្រហឹងខ្ជាយខ្ជរ ។

កន្លង់ត្រេចត្រង់កេសរ បង់ត្រេកចេរចរ
ត្រង់ឋានបួនរ៉តន៍ ។

កន្លង់មាសមង្គលក្តាត់ ហិចហើយច្រវាត់
ទ្រហឹងសព្វសា ។

កន្លង់ត្រេកត្រង់បុជ្ជា បង់ត្រេចលីលា
ដល់ឋានបួនស្រី ។

កន្លង់មាសមង្គលថ្ងៃ ច្រវាត់ឯព្វ
វេហាស័នភី ។

កន្លង់ត្រេចត្រង់រកភ្លឺ បង់ត្រេចរកស្រី
ស្រីមាសបវរ ។

កន្លង់មាសមង្គលចរ ទ្រហឹងអម្ពរ
ឆ្វៀលធ្លាត់វេហាស័ ។

កន្លង់ត្រេចត្រង់បុស្សា បង់ត្រេចយាត្រា

ដូចដល់ថានពៅ ។

កន្លង់មាសមង្គលទៅ ស្មោះឆ្មោះសំដៅ

ឆ្វៀលធ្លាត់នក្សី ។

កន្លង់ត្រេចត្រង់រកភ្លឺ បង់ត្រេចរកពិ-

មានមាសស្នេហ៍ស្និទ្ធ ។

កន្លង់មាសមង្គលរីតន៍ ហើរហែឆ្វៀលធ្លាត់

ទ្រហឹងសួរសា ។

កន្លង់ត្រេចត្រង់ភ្លឺនផ្កា បង់ត្រេចត្រង់នា-

រីតន៍សង្សារ ។

កន្លង់មាសប្រាំប្រការ សសៃតខ្មៅប្រាល

លឿងឡែមរស្មី កន្លង់ត្រេចត្រង់ឫស្សី

ដូចបងនឹងស្រី រួមរសស្នេហា ។

បទភាគតិ

ព្រលឹងមាសសើយ	ថ្ងៃចិសព្រៃហើយ
ទន្ទាបសុរិយា	ស្រណោះសព្វសត្វ
ធ្វើលធ្វាត់វេហាស៍	ចុះចាប់ព្រឹក្សា

សសិតស្លាបយំ ។

ព្រលឹងមាសសើយ	ស្តាប់ស័ព្ទសត្វឆ្លើយ
ទៅមកសួរសម	ខ្លះហើរផ្ទេកផ្ទោះ
ខ្លះទ្រោះទ្រៀវយំ	សំកាំងស្លាប់ទំ

ទន្ទឹមគូរា ។

ព្រលឹងមាសសើយ	អស្តង្គតហើយ
បាំងបាត់សុរិយា	បងចាំបួនស្រី
ប្រិមប្រីយ៍សោភា	វែងរំលេចផ្កា

កាលកែមកេសី ។

ព្រលឹងមាសសើយ	បងរកអស់ហើយ
នៅនាលោកិយ	មានតែបួនតន់
លើសលន់អស់ស្រី	រុងរឿងរស្មី

ប្រសើរថ្ងៃថ្នា ។

ព្រលឹងមាសសើយ	អស្តង្គតហើយ
ជួបចូលសន្ទយា	ស្រណោះព្រះពាយ
ផ្សព្វផ្សាយវេហាស៍	មេឃយង់យល់ថ្នា

ពពកសរសាត់។

ព្រលឹងមាសសើយ	ជួបសន្ទយាហើយ
សែងសូរ្យបាំងបាត់	ព្រាងព្រះចន្ទ្រា
ថ្ងៃថ្នាឡើងថ្នាត់	រស្មីច្រវាត់

កើតកបពណ្ណរាយ ។

ព្រលឹងមាសសើយ	ព្រះចន្ទ្រចែងហើយ
តារាវៀងរាយ	ស្រណោះស័ព្ទសត្វ
ស្រងាត់ព្មឆ្ងាយ	សូរស័ព្ទព្រះពាយ

ត្រសាក់សន្ទយា ។

ព្រលឹងមាសសើយ	ដល់រាត្រីហើយ
គាប់ព្រះចន្ទ្រា	ប្រទក្សិណជុំ
ភ្នំសុមេរា	ព្រាងព្រាយវេហាស៍

ចែងចាំងច្រវាត់ ។

ព្រលឹងមាសសើយ	ព្រះចន្ទ្រចែងហើយ
ស្រណោះនាកាល	យល់ព្រះបួនថ្ងៃ
ប្រពៃលក្ខណា	គង់នៅបរិពារ

លើសលើលោកា ។

ព្រលឹងមាសសើយ	គាប់រាត្រីហើយ
មានព្រះចន្ទ្រា	ពាលពេញបូណ៌មី
រស្មីថ្ងៃថ្នា	កណ្តាលតារា

ឯកឯកអម្ពរ ។

ព្រលឹងមាសសើយ	ភូមិភពអាយហើយ
មានតែបួនវរ	មិត្តមាសកល្យាណ
សាច់សាទ្តសាទរ	ជាឯកបវរ

មណ្ឌលទីអាយ ។

ព្រលឹងមាសសើយ	ចូលអជ្រាត្រហើយ
ស្រណោះព្រះពាយ	ផាត់ផើយរំភើយ
លំហើយសព្វសាយ	ជុំសុរភីកាយ

នារាត្រីកាល ។

ព្រលឹងមាសសើយ	គាប់ថ្មើរណោះហើយ
--------------	-----------------

រៀមវែងស្នេហ៍ស្នាល	សំណេះនឹងចៅ
សួនពៅត្រកាល	សេពសមសង់ស៊ាន

សាន្តសោមនស្សា ។

ព្រលឹងមាសសើយ	ឮស័ព្ទផ្ការឆ្លើយ
ពោះរាយរកគ្នា	ហាក់ព្រះបួនវត្តន៍
នៃបនិត្យស្នេហា	ស្តម្ភះចរចា

នឹងបងសព្វថ្ងៃ ។

ព្រលឹងមាសសើយ	រៀមវែងរួមឆ្លើយ
នឹងព្រះបួនថ្ងៃ	ម្តេចឡើយមិត្រមាស
ប្រែប្រាសទីទៃ	មេមិនមូលមែ-

ត្រីដូចចិត្តបង ។

ព្រលឹងមាសសើយ	គាប់អជ្រាត្រហើយ
ឮស័ព្ទសត្វផង	ឆ្ងាស់ឆ្លើយយាសយំ
សួរសមរំពង់	ឯអាកាសកង

ត្រសាក់សន្ធាយា ។

ព្រលឹងមាសសើយ	គាប់ថ្មីណោះហើយ
សត្វគៀងគូរ	ម្តេចឡើយមិត្រមាស

ប្រែប្រាសឃ្លាតឃ្លា តែឲ្យបងផ្សា

អង្គឯងអំបាយ ។

ព្រលឹងមាសសើយ ភ្ញាក់ដល់បួនហើយ

ធ្វេសធ្វេរាយមាយ នឹងស័ព្ទសត្វយំ

ផ្សំស័ព្ទព្រះពាយ ត្រសៀកផ្សព្វផ្សាយ

ត្រសាក់សួរសម ។

ព្រលឹងមាសសើយ អស់អប្រាត្រហើយ

ដល់ទៅដាស់ទំ ភ្ញាក់ដល់បួនសួន

ខ្លឹមខ្លួនឧត្តម រៀមវែងសេពសប

សង្សារមាសមិត្ត ។

ព្រលឹងមាសសើយ ចូលដាស់ទំហើយ

បងមេវែងគិត ជឿតមេមាសបាត់

ស្ងប់ស្ងាត់ក្នុងចិត្ត ម្តេចឡើយមាសមិត្ត

មិនមូលមេត្រី ។

ព្រលឹងមាសសើយ ពន់ដាស់ទំហើយ

ទៀបព្រឹកឡើងខ្ចី ស្រណោះស័ព្ទសត្វ

ស្រងាត់ឈ្មោលញី ស្រណោះច្រើនទី

មានមិត្តវែងចាំ ។

ស្រីមាសបងងើយ	ស្រណោះមាសសើយ
រដូវដើមឆ្នាំ	អាកាសជាសង្ខេប
មេឃមីជញ្ជាំ	មាសសើយគួរចាំ

គិម្ពៈមាសា ។

ស្រីមាសបងងើយ	ដាច់ខែចេត្រហើយ
ចូលវិសាខា	ស្រណោះស័ព្ទផ្ករ
ខ្មារខ្មរនាតា	ព្រើសព្រៃព្រឹក្សា

លូតលាសខៀវខ្ចី ។

ស្រីមាសបងងើយ	រដូវភ្លៀងហើយ
ធ្លាក់ចុះអំពី	បូព៌ាអគ្នេយ៍
ទ័ក្សិណានិរតី	បស្ចិមទិសទី

ពាយ័ព្យឧត្តរា ។

ឡាសាណសោតហោង	សាស័ព្ទរំពង
ទាំងទិសអដ្ឋា	ស្រណោះស័ព្ទផ្ករ
ខ្មារខ្មរមេឃា	ម្រឹគីម្រឹគា

លោតលង់ជើងលេង ។

ស្រីមាសបងងើយ សាយល្អោហើយ
ស្រណោះស័ព្ទសែង ស័ព្ទសត្វបក្សី
ឈ្មោលញីក្តោចក្តែង ដូចមាសប្អូនឯង
ដង្ហោយហោបង ។

ស្រីមាសបងងើយ សាយល្អោហើយ
សព្វសត្វត្រសង់ ហើរហែទាំងគូ
នែបនៅស្មៅហ័ស្មង់ ដូចស្រីមាសបង
នឹងបងនែបនិត្យ ។

ស្រីមាសបងងើយ សួរស័ព្ទផ្ករឆ្លើយ
ដោយទីហ៊ានបិត មើលភ្នំមើលព្រៃ
ឆ្ងាយក្រែងជិត ទង្គោលជុំជិត
គួរឲ្យស្រណោះ ។

ស្រីមាសបងងើយ ស្រឡប់ទៅហើយ
សត្វផងផ្នែកផ្នោះ ទៅដោយទ្រនំ
ទៀងទំទៀវទ្រោះ ផ្ករឆ្លើយឡើងស្មោះ
ពីអាកាសនាយ ។

ស្រីមាសបងងើយ ចូលសន្ទយាហើយ

ផ្ករលាន់ពុទ្ធាយ ស្រណោះដើមផ្កា
គួរចាំសព្វសាយ ស្រណោះព្រះពាយ
រំភើយវាតា ។

ស្រីមាសបងងើយ ដល់សន្ធាយាហើយ
ស្រណោះច្រើនគ្រា ស្រណោះគិរី
បក្សីបក្សា ស្រណោះវេហាស៍
ពពកសាត់សល់ ។

ស្រីមាសបងងើយ ពន់ស្រឡប់ហើយ
អប្រាត្រមកដល់ ស្រណោះដើមផ្កា
គួរចាំដោយកល ស្រណោះធ្លាប់យល់
ស្រីមាសមិត្តបង ។

ស្រីមាសបងងើយ ពេលអប្រាត្រហើយ
សួរផ្ការំពង់ ស្រណោះស័ព្ទផ្កា
ខ្មារខ្មរឆ្លើយឆ្លង ស្រណោះដល់ហោង
ស្រីមាសមហាថ្ងៃ ។

ស្រីមាសបងងើយ ចូលអប្រាត្រហើយ
ភ្ញៀងឱរក្រាស់ក្រៃ ស្រងាត់សន្ធាយា

បងមហាអាល័យ ស្រណោះនៅនៃ
កំឡុងរាត្រី ។

ស្រីមាសបងងើយ ចូលអប្រាត្រហើយ
ភ្លៀងសាទៀតខ្ចី ផ្ការីងពួលាន់
រណ្តាន់ខ្លាំងខ្ចី ស្រណោះដល់ស្រី
មាសបងឃ្លាតឃ្លា ។

ស្រីមាសបងងើយ ពន់អប្រាត្រហើយ
ដាសទំវិញណា ស្រណោះស័ព្ទសត្វ
ស្រងាត់ភាសា ភ្លៀងឱរវេហាស៍
អាប៉អស់ទិសករ ។

ស្រីមាសបងងើយ ចូលអប្រាត្រហើយ
ស្រណោះស័ព្ទផ្ករ រន្ទះម្តង ។
សូរសង់ខ្មារខ្មរ អាកាសអម្ពរ
ភ្លៀងស្មើយងាយផាត់ ។

ស្រីមាសបងងើយ ពន់ដាសទំហើយ
ពួសិងស័ព្ទសត្វ ស្រណោះស្រីមាស
ប្រែប្រាសទៅបាត់ មាសសើយបងស្ងាត់

ស្រណោះម្នាក់ឯង ។

ស្រីមាសបងងើយ ទៀបទៅព្រឹកហើយ

ឮផ្ដុំរល្វើយល្វេង ស្រណោះបក្សី

ឈ្មោលញឹកសង្រួង ទ្រោះទ្រៀវយំឯង

សឹងចាកទ្រនំ ។

ស្រីមាសបងងើយ ស្រណោះព្រឹកហើយ

បក្សីចេញទំ សសិតស្លាបហើរ

ផ្ទោះផ្ទើរហើយយំ ចេញពីទ្រនំ

ទៅសព្វទិសផង ។

ស្រីមាសបងងើយ បងគិតទៅហើយ

ស្រណោះសោតហោង ចូលជេស្ឋមាសា

គង្គាចាំលង ទឹកទល់ថ្ងាខ្យង

ដំឡើងមកដល់ ។

ស្រីមាសបងងើយ ដាច់ជេស្ឋទៅហើយ

អាសាធរសោតសល់ ទឹកឡើងសាយក្រៃ

ជលស័យសាយកល់ ដោរដែងមកដល់

សំណាត់ពេញពាស ។

ស្រីមាសបងងើយ ទឹកដំឡើយហើយ
ត្រីមីដេរដាស ចូលសព្វព្រែកឆ្វែក
ប្របែកពោរពាស ត្រីផងទាំងផ្កាស
 ចូលបឹងត្រៀបត្រា ។

មាសសើយមើលព្រែក ទន្លេហូរបែក
ចូលសព្វសាស់សារ សំណាត់ណាចាក់
ព័ន្ធពាក់លើគ្នា ហូរដោយគង្គា
 ចូលព្រៃពោរពេញ ។

មាសសើយកូនត្រី ចង្វាឫស្សី
ហែលលេងខ្នុរខ្មាញ់ កំភ្លាញកំភ្នុក
ក្អែកក្អុកក្រុះក្រាញ់ ផ្ទុកផ្ទោងសស្រាញ់
 សព្វស្មៅដៃបឹង ។

មាសសើយមច្ឆា ផ្ទេកផ្ទោះផ្កាបំផ្លាវ
កូនផ្ទុកប្រឡឹង មានត្រីតូចធំ
សំដីសំរឹង ហែលហើយប្រែប្រីង
 កន្ទុយវាយវាត់ ។

មើលអស់ទាំងស្មៅ លិចដើមអស់ទៅ

ឃើញចុងច្រើនក្តាត់ ស្រឡោចឡើងទៅ
ដោយស្មៅពេនព័ទ្ធ ស្រណោះស្រវីតន៍
មេឃ្លាតនឹងបង ។

មើលមានត្រីតូច ប្រឡាយរអូច
ត្រីជំលាយផង រញ្ជួយដើមដល់
មុខគួរស្រណោះ ដំឡើងទឹកនោះ
បងមកយង់យល់ ។

ស្រណោះបន្តែ កង្វែកកង្វល់
ស្រណោះច្រើនសល់ ដំណើរគង្គា
មាសសើយផ្ទៃបឹង ព្រលិតឈរស្រឹង
លាស់លូតមានផ្កា ។

ស្តុន់ស្តុះត្រកៀត សិកសៀតស្វាបទា
ស្វាបស្វាបច្រវា កំពឹងព្យាយាម
មាសសើយកញ្ជែត សារាយអណ្តែត
យាប្បង់ធ្លាក់ធ្លាស់ ។

ត្រង់នេះច្បាប់ដើមដាច់បាត់ នៅសល់មិនគ្រប់ឃ្លា

ឱបុស្កនពេញសំឡាញ់ស្និទ្ធ
 រឿងទ្រាំទុក្ខមេញក្នុងទីយា
 ពេលដែលនិយាយចាំវាចា
 ឱធ្វើកម្មអ្វីដូច្នេះនៃ
 ទេវតាអង្គណានាំឱ្យស្នេហ៍
 ធ្វើកម្មឱ្យតែខ្ញុំស្រណោះ
 បំណាច់កើតក្នុងព្រះសាស្តា
 ត្រង់ណាដែលបានពេញនឹងចិត្ត
 ឥឡូវមិនឆ្ងាយតែត្រឹមខ្លួន
 ឬអកុសលមកពីព្រេង
 ឱគ្រានេះអើយនឹងអស់យល់
 ពីមុនគ្រាន់នឹងទន្ទឹងគិត
 រៀបរៀបរៀបរៀបរៀបរៀបរៀប
 គិតស្មានថាជាគង់សង្ស័យ
 មិនដឹងជាចិត្តដូច្នេះឡើយ
 ឥឡូវឃើញចិត្តកន្ត្រាក់
 ឃ្លាតខ្លួនឆ្ងាយស្ទុះប្រែទាំងចិត្ត

ពីដូចប្រាសព្រាត់ទៅថ្ងៃណា
 ក្តៅផ្សាគ្មានសុខរាល់រាត្រី ។
 ពេលដែលស្នេហាចាំមេត្រី
 មិនឱ្យហឫទ័យបានសុខសោះ ។
 ទេវតាណាផ្តេផ្តាច់បណ្តោះ
 បំរាត់ទាំងស្រស់បំរាសផ្សា ។
 គួរឬទេវតាមិនអាណិត
 បំរាត់ពីកាយសែនឆ្ងាយសល់ ។
 ថែមផ្លូវទាំងមិត្តភាពគ្មានឈ្វេង
 ឱអ្នកវង្វេងភ្លេចរៀបរៀប ។
 លុះទាល់តែក្ស័យជន្មជីវា
 ក្រែងឃើញវិវិចិត្រដូចចិត្ត ។
 ទន្ទឹងកន្ត្រាក់តែរាល់ថ្ងៃ
 នៅចាំអាស័យដូចប្តេជ្ញា ។
 អនិច្ចាតកម្មអើយគួរវេទនា
 គ្រានេះកល្យាណមិនអាណិត ។
 បានគូរគ្រឿងបដិសន្ធិមូលមែ

ផ្ដេកផ្ដិតនៃបនិត្យរាល់យប់ថ្ងៃ	ភ្លេចក្ដីអាល័យរៀមអសារ ។
ចិត្តអើយសព្វថ្ងៃមិនភ្លេចគិត	ដល់អស់ជីវិតទៅថ្ងៃណា
ទើបបានបែរបែកក្ដីស្នេហា	កនិដ្ឋាភ្លេចសោះអស់សង្ស័យ ។
ស្ដាយចិត្តដែលបានប្តូរប្តេជ្ញា	ស្ដាយគ្រាកើតទុក្ខស្ទើរនឹងក្ស័យ
ស្ដាយដែលធ្លាប់ជិតធ្លាប់អាល័យ	ស្ដាយ១ កាលថ្ងៃដែលប្រាសគ្នា ។
តាំងចិត្តគិតស្មានថាចាំពិត	ដល់អស់ជីវិតដូចពាក្យថា
កាលដែលសន្មតប្តូរប្តេជ្ញា	ទេវតាទ្រង់ជ្រាប់ទាំងអស់អើយ ។

ព្រះនាងបុប្ផាវតី បានទទួលព្រះរាជនិពន្ធច្បាប់នេះហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំលាសម្តេចព្រះឧទ័យរាជា ថាចេញទៅក្រសាលបឹង សម្តេចឧទ័យរាជាក៏ទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យព្រះនាងបុប្ផាវតីទៅគ្រាដែល ព្រះនាងបុប្ផាវតីចេញពីក្រុងឧដុង្គទៅ ដោយព្រះទីនាំងនាវាព្រះ នាងបុប្ផាវតីក៏ហួសមកជួប នឹងព្រះរាជសម្ភារ ម្ចាស់ផែនដីនៅ ត្រើយពោធិ៍ព្រះបាទ ។

ព្រះបាទសម្តេចព្រះស្រីធម្មរាជា ព្រះរាជសម្ភារជាម្ចាស់ផែន ដី មានសេចក្ដីសប្បាយព្រះរាជហឫទ័យជាខ្លាំង ដោយការនឹក

ស្រឡាញ់យូរមកហើយ ទ្រង់ក៏នាំព្រះនាងម្ចាស់បុប្ផាវតីទៅឯព្រះ
រាជវាំងកោះឃ្លោកបាត់ទៅ ។

ព្រះបាទឧទ័យរាជា ច្បាំងនឹងព្រះស្រីធម្មរាជា
(ព្រោះតែព្រះនាងបុប្ផាវតី)

ខាងសម្តេចព្រះឧទ័យរាជា ព្រះបិតុលាបានជ្រាបហើយ ឲ្យ
លើកទាហានពរទុគេស ទៅតាមចាប់ ព្រះរាជសម្ភារ នឹងព្រះនាង
បុប្ផាវតី ព្រះរាជសម្ភារជាម្ចាស់ផែនដី ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យលើក ៖
ទាហានខ្មែរ ទាហានចិនចេញមកទទួលច្បាំង ខាងម្ចាស់ផែនដី
ព្រះស្រីធម្មរាជា ខូចខាតទាហានស្លាប់អស់ជាច្រើន ទ្រង់ព្រះ
ដំរិះយល់ថា សឹកខាងពួកបច្ចាមិត្រខ្លាំងហួសកំឡាំងទ័ពព្រះអង្គ
ទើបស្តេចដោះព្រះអង្គចេញទៅ ដល់ទីមួយជាទីរេប៉ោះ ព្រៃមាន
ដើមឆ្នោតជាច្រើន ក៏ស្តេចឡើងលើដើមឆ្នោត ដោយខ្លាចពួក
បច្ចាមិត្រមកទាន់ ឯពួកពែរីក៏លើកទ័ពដេញព្រះអង្គប្រកិតទៅ

ឯព្រះបាទសម្តេចព្រះស្រីធម្មរាជា ព្រះរាជសម្ភារម្ចាស់ផែន
ដី ទ្រង់ឈ្វេងដោយព្រះយោបល់យល់ថា មុខជាមិនរួចព្រះអង្គ
ឡើយ ហើយក៏ទ្រង់ចាប់ព្រះទ័ពត្រីមុខ កាត់ត្រួយឆ្នោតហើយ

ចុះឡាយព្រះហស្តលេខាចារព្រះរាជនិពន្ធ ពុំទាន់ចប់សេចក្តី
 ខាងកងទ័ពបច្ចាមិត្រក៏លើកទៅដល់ ព្រះរាជសម្ភារម្ចាស់ផែនដី
 ទ្រង់តាំងព្រះរាជហឫទ័យ ដោយមានៈក្សត្រិយ៍ ទ្រង់បោយព្រះ
 ហស្ត ហើយមានព្រះដម្រាស់ដោយ ព្រះសូរសៀងយ៉ាងខ្លាំងថា៖

រាជកាព្យឃ្លោងចុងក្រោយ

បារាំងអប្បលក្ខណ៍ វាចោមបាញ់អ្នក
 ព្រះរាជសំភារ ពីលើចុងឆ្នោត
 មិនកោតចេស្ដា អ្នកយកហត្ថា
 រាវាំងខាំងយាត់ ។

សាធុសម្ភាយ កុំបីរាយមាយ
 នឹងក្តីកាមា នាំឲ្យវង្វេង
 ក្នុងវង្សសង្សារ ស្លាប់ទៅកាលណា
 បានសោយតែទុក្ខ ។

ហេតុតែស្រ្តី នាំឲ្យអប្រិយ
 ដូចត្រីក្នុងភក់ បើបុរសផង
 ចង់ធ្វេងនរក កុំធ្វើរីក

ដូចខ្ញុំច្នេះណា ។

ពីព្រោះការមេ	ឥឡូវទាល់តែ
ក្សិណក្ស័យជីវា	សូរស្លាប់ទៅគាប់
ឲ្យជាប់ធម្មា	សូមអស់ទេវា

ជួយជាទិព្វញ្ញាណ ។

ទើបព្រះភូមិន្ទ	នារាយន៍ធិបតីន្ទ្រ
ទ្រង់អធិដ្ឋាន	ពីនេះទៅមុខ
ខ្ញុំសូមឲ្យបាន	ជាព្រះពុទ្ធសញ្ញាណ

នាំសត្វទាំងឡាយ ។

ឲ្យអ្នកទាំងពួង	ជាទាហានហ្មង
នាំយកទៅថ្វាយ	ព្រះបិតុលា
បានជ្រាបអធិប្បាយ	កុំឲ្យរាយមាយ

នឹងភ្នំកាមេ ។

១ ទេវតាអើយចង្អៀតចិត្តអីម៉្លេះ	ជួបចូលខែនេះចេះតែផ្សា
សោបរសល់ខ្វល់ចិន្តា	ចង្អៀតឧរាគ្មានហៅស្បើយ ។
ធ្វេសធ្វើវិញ្ញាណគិតកនិដ្ឋា	អនិច្ចារីទេនាឱកម្មអើយ
ពុំគួរបើមកដូច្នេះឡើយ	ទេវតាអើយពុំទ្រង់មេត្តាសោះ ។

ឯមនុស្សលោកកិយនៅក្នុងដែន	សល់សែនហៅពេញឥតសប្បុរស
វិត្រង់ទេវតាដែលទ្រង់យស	ប្រែចិន្តាអស់ដូចមនុស្សដែរ ។
រឿងនេះព្រះរាជសំភារក្សត្រិយ៍	កាលប្រាសព្រាត់អគ្គកនិដ្ឋា
ស្តេចទ្រាំទុក្ខម្នេញពេញឧរា	ក្តៅផ្សាស្ទើរបងព្រះជន្មា ។
អនិច្ចាក្សត្រិយ៍ចមក្រុងក្រៃ	ព្រះទ័យអាស័យរាជវនិកា
អស់ព្រះជន្មទៅទុកវាចា	ឱ្យអគ្គកនិដ្ឋាទតឯក្រោយ ។
វេទនាគ្រានេះព្រះទ័យក្សត្រិយ៍	ព្រួយព្រាត់ឈឺផ្សាព្រះទ័យផ្ទុះ ។
ឥតអ្នកណាមួយជួយព្រះអង្គ	ស្តេចបងព្រះជន្មដោយសត្យា ។

ទ្រង់ព្រះរាជនិពន្ធរួចហើយ ស្តេចទំលាក់ចុះពីលើដើមឆ្នោត
 ទាហានពរទុគេស ថ្វាយគ្រាប់មាស ត្រូវព្រះអង្គធ្លាក់ពីលើ ដើម
 ឆ្នោតអស់ព្រះជន្មទៅ ។

ព្រះបាទសម្តេចព្រះស្រីធម្មរាជា រាជសម្ភារ អស់ព្រះជន្មាយុ
 ក្នុងវ័យ ៣០វស្សា ។

ក្បួនច្បាប់កំណាព្យកាព្យឃ្លោងដែលនិពន្ធដោយ ព្រះស្រី
 ធម្មរាជារាជសម្ភារ នោះ ក៏បានបន្សល់ទុកទូន្មានប្រៀបប្រដៅកូន
 ចៅប្រុសស្រីជាច្រើន រហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

ច្បាប់ព្រះរាជសង្គារ

ហែសាធុជនផង	នេះគឺចំណង់
បទបាឡីថា	គម្ពីររសធម៌
អាណាគ្រិតិកា	គួរគប្បីមហា

ជនផងត្រង់ត្រាប់ ។

ធម៌នេះដំបូន្មាន	រួមរក្សាប្រាណ
ឲ្យបានក្តីគាប់	ដល់លោកបរលោក
ហៅរស់ពុំស្លាប់	ធម៌នេះជាច្បាប់

ក្តីគាប់បរិយាយ ។

កុំទុកចិត្តបរទេស	កុំចិត្តអភិសេស្ត្រម៍
កុំទុកចិត្តអភិប្រាយ	ប្រើទំលែងខ្ពស់
រំពឹងឲ្យឆ្ងាយ	ស្តាប់ពាក្យបរិយាយ

បណ្តាំមេជី ។

កុំឆ្លើងដោយខ្យល់	កុំឱនពាក្យពល់
កុំខ្វល់ដោយស្រី	កុំកាន់ពិសយង់
គប់នឹងស្រ្តី	សមណជនជី

កុំឲ្យត្រូវ ។

កុំនៅញាំងឈ្មោះ	កុំស្តាប់អាសូរោះ
កុំស្តាប់អាស្រូវ	កុំដើរពានស្កុន
កុំស្តាត់ប្រកដូរ	កុំធ្វើស្រែស្រូវ

នៅផ្ទះជីវី ។

ផ្អែមពីរប្រការ	ចំណេរនៅដាល
កុំអាលឲ្យ	ផ្អែមមួយពាក្យពាល
វែងរាលរកក្តី	ផ្អែមមួយពាក្យស្រី

ស្រដីមាយា ។

ពាក្យគ្រូវែងរឹង	ស្រាវែងស្រវឹង
ពុំដែលពីសា	ពាក្យពិតវែងស្វែង
ពុំពីរោះថា	បណ្តាំមេបា

វែងថាពុំគាប់ ។

ខ្មៅវែងស្អប់ចេះ	ខ្សត់តតចំណេះ
ស្អប់អ្នកមានទ្រព្យ	ស្រីស្រាលប្រចណ្ឌ
វែងស្អប់ខ្ញុំគាប់	ពាលពិតតតច្បាប់

វែងស្អប់ប្រដៅ ។

ចង់បុណ្យបានបាប ចង់ចង់លោភ
វែងបាត់ធនទៅ មានៈបាត់មិត្ត
ឥតអ្នកជាដៅ ក្រវក្រោធឈោរឈៅ
រមែងបាត់អង្គ ។

ស្វែងគាប់បានយស ចង់ស្វែងរបស់
ប្រើចេះផ្គត់ផ្គង់ ចង់ជំកុំអួត
ដើមមានពូជពង្ស ចង់ឲ្យខ្លួនត្រង់
ប្រើផ្គាប់អ្នកមុខ ។

ខ្លែងហើរដ្បិតខ្យល់ នាយថ្កើងដ្បិតពល
រក្សាឲ្យសុខ ទ្រព្យគង់ដ្បិតស្រី
ចេះសំចៃទុក មានផ្ទះស្រណុក
ដ្បិតភរិយាជា ។

បាត់យសដ្បិតខ្ជិល បាត់ញាណទានសីល
ដ្បិតសេពសុរា ប្រមាទបាត់បុណ្យ
ខឹងបាត់ប្រាជ្ញា លេញលេងជឿលថា
បាត់ភរិយាគាប់ ។

អត់ឱនឥតទោស ធ្វើចិត្តសន្តោស

បង្កើតជាទ្រព្យ	មេត្រីជាញាតិ
រក្សាដល់ស្លាប់	ចៀសក្តីពុំគាប់

ជាគន្ធពិដោរ ។

ទឹកបាក់ទៅទាប	បុណ្យបាត់ដ្បិតបាប
លាភបាត់ដ្បិតឃោរ	ទឹកថ្លាដ្បិតរលក
ពុំយល់ស្រមោល	ទោសកើតដ្បិតពោល

ល្មមមាត់ឈ្មានពាន ។

ខ្មៅវែងស្អប់ប្រាជ្ញ	នាអ្នកខ្លួនខ្លាច
វែងធ្វើជាហ៊ាន	ខ្សត់ខ្សោយស្មិតទ្រុត
វែងធ្វើជាមាន	អ្នកឥតសន្តាន

វែងមើលគេងាយ ។

ទាហានប្តឹងដ្បិតសឹក	ធ្វើស្រែដ្បិតទឹក
ត្រកាលដ្បិតបាយ	សិស្សប្រាជ្ញដ្បិតគ្រូ
ជេរពោលដំរាយ	ពលជាដ្បិតនាយ

ហ្វឹកហ្វឺនខ៖ខំ ។

រៀនក្តីគួរគិត	ចាស់ឥតប្រព្រឹត្ត
នូវប្រែប្រួល	អ្នកជាៗកាច

តូចប្រែជាធំ ពង្សពូជឧត្តម

ប្រឡងជាស្រី ។

ឃើញសេះជាលា ក្លានជាទា

ពពាយជាទាស សំណាជាប្រាក់

ស្ពាន់ធ្លាក់ជាមាស បង្ហូរជាជាស

កប្បាសជាគរ ។

ហេតុនេះគួរគិត គួររិះរកហិត

ដឹងរសគន្ធន្ទ ពីដោរអសុដោរ

ពីសាសាទរ ហិតហើយគប្បីប-

បរិភោគក្តីត ។

ល្អិតពូជពាក្យ សាកសួររកសាច់

សន្តានព្រេងព្រីទ្ធ រករិះកលអ្វី

សុចរិតទុច្ចរិត ហើយហោងគួរគិត

ឲ្យដឹងខ្ពស់ទាប ។

ដូចខ្វាក់បាំងស្បែក មួយដូចទំពែក

ចង់សុំប្រេងលាប ដូចថ្លង់ស្តាប់ច្រៀង

ទះដៃព្រាកៗ ដូចខ្លួនអាបឡាប

ចង់ចង់ក្បិនរត់ ។

ពុកញាយមានបី	មួយដូចដំរី
សាហាវឥតបទ	អាចផ្សះផ្សាងបាន
កង្វេរកាន់កត់	ជាលង្វេងគោតគត់

៦ហត្ថហោង ។

មួយចង់ឈ្នានិះ	ចិត្តចង់ចិលស
ពុំដោយគន្លង	ពាក្យពោលអ្នកធំ
ច្រឡំសួរសង	ពុំគិតក្តីហ្មង

ចង់ចេរអន្តរាយ ។

មួយស្រីពេស្យា	បំពេញព្រហ្មចា-
រឿសអភិប្រាយ	អំពើទាំងបី
ហៅពិសពុតញាយ	សាធុសម្ភាយ

ចៀសកុំបីត្រាប់ ។

ប្រាជ្ញពុំស្មើពុត	បំរើលំខុត
ពុំស្មើក្តីគាប់	មានគុណពុំស្មើ
អ្នកមានបុណ្យភ័ព្វ	ស្វែងរៀនរកច្បាប់

ពុំស្មើចិត្តជា ។

ស័ក្តិពុំស្មើយស	អ្នកមានរបស់
ពុំស្មើសក្តា	សូរបង្កើនធនធាន
កុំខុសអាជ្ញា	សូរមានរោគា

កុំឲ្យគ្នាមើលងាយ ។

សូរសុំកុំយក	គ្នាស្មើកុំរក
ដូចបារាំងនាយ	ខុសគាប់សូរអត់
កុំឲ្យឮឆ្ងាយ	ក្តីសុខមទាំងឡាយ

កុំចាយសូរស័ព្ទ ។

ធម៌នេះដំបូន្មាន	រួមរក្សាប្រាណ
ឲ្យបានក្តីគាប់	សូរបង្កើនធនធាន
កុំឲ្យខ្លួនស្លាប់	សូរស្លាប់គួរគាប់

រសធម៌កុំបីបង្ក ។

បន្តិបមេបា	អំបូរលោកថា
ទូកតាមកំពង់	សំពៅតាមខ្យល់
ចង្អុលដំរង់	មេលីមតែងត្រង់

ត្រីវិសេជាមុខ ។

ដូចចិត្តប្តីជា	ដូចមានភរិយា
----------------	-------------

នៅផ្ទះស្រណុក ដូចកូនទទួល

យកពាក្យអាពុក ដូចខ្ញុំឲ្យមុខ

អម្ចាស់ប្រើហៅ ។

បន្តិបមេបា អំបូរលោកថា

ព្រង់ព្រីទ្រប្រដៅ ទើងធំប្រើរក

ទើងស្វែងប្រើទៅ ទើងស្នេហ៍ប្រើហៅ

មិត្តជាមិត្ត ។

ពាក្យខុសកុំស្តាប់ ក្តីខុសកុំត្រាប់

អ្នកកាចកុំប្តិត ល្ងង់កុំស្រងឹ

ខ្សត់កុំទុកចិត្ត ពាលាកុំប្តិត

ជាមិត្តមេត្តី ។

ប្រើប្តឹងទស្មី ទោះបីនឹងប្រើ

ប្រើអ្នកចេះក្តី កុំយកពាក្យស្លាក

ផ្ទឹមនឹងគម្ពីរ កុំយកពាក្យដី

ផ្ទឹមនូវពាក្យពាល ។

មើលភ្នែកជញ្ជីង ក្នុងចិត្តឲ្យដឹង

ណាធ្ងន់ណាស្រាល កុំយកមណីវត្ថុ

មាសមានជាកាល ចិត្តកុំបណ្តាល

នូវបង្គំសីលធម៌ ។

ប្រើដឹងតុលហាប ប្រើដឹងខ្ពស់ទាប
មានភ្នែកយល់ល្អ ទោះដឹងទឹកមាស
ពុំចេរនៅថ្ម ទោះដឹងនៅដីស

ពុំចេរសំបុត្រ ។

ធ្វើស្រែមើលស្មៅ សន្តានមើលដៅ
បំរើមើលពុត ទោះដឹងពុតជា
ពុំចេរពុតត្បិត ដឹងចិត្តបរិសុទ្ធ

ពុំចេរឥរិយា ។

ទេពីមើលក្រិត្យ ក្សត្រាមើលឫទ្ធី
ទាហានមើលចេស្តា ជាងមើលអំពើ
អពិហត្តា ទោះយកភរិយា

មើលនាលំនៅ ។

អាសាក្តីបី បណ្តាំមេដី
ព្រង់ព្រឺទូប្រដៅ អង្គរសសុទ្ធ
ចំអិនឲ្យឆៅ ពីសីហើយខ្មៅ

ប្រាជ្ញតតមារយាទ ។

អ្នកបួសតតក្រិត្យ	ចាស់តតប្រព្រឹត្ត
ខ្សត់ច្រើនប្រមាទ	ភរិយាផុយផាយ
ចាយវាយតតខ្នាត	ពលពាលសុទ្ធសាត

ប្រដៅក្របាន ។

ផ្ទះភ្លើងមានបី	អំពើពុតស្រី
ខឹងតតប្រមាណ	កូនកាចចចេស
ពុំដោយដំបូន្មាន	ខ្ញុំកាចភៀសប្រាណ

ពុំឲ្យម្ចាស់ប្រើ ។

ហោរាប្រើគូរ	ភូម្មប្រើមូល
ស្ទង់ទឹកប្រើស្មើ	បន្ទាត់ប្រើត្រង់
ពលផ្ទង់គប្បីប្រើ	ពុំហើយគប្បីធ្វើ

កុំលែងគប្បីភ្លា ។

ក្តីកោតមានបី	កោតមួយពួកស្រី
ស្រដីមាយា	កោតមួយពាក្យពិស
អាស្រូវជេរថា	កោតមួយពាក្យពា-

លោលោកទូរជន ។

ពិសពស់នានា	កុយខ្មាយទន្តា
កាលគត់ស្តាប់មន្ត	ត្រង់ពិសពាក្យពាល
រោលរាលពុំស្រន្ត	សូម្បីអស់ជន្ម

ក្រមន្តបោសបាន ។

ហេតុនោះគួរគិត	គួររិះរកហឺត
ថ្នាំពិសឲ្យស្រាន្ត	ដ៏លោកនេះគួរ
រកអ្នកទ្រង់ញាណ	សេពសាងសីលទាន

ជាថ្នាំលោកិយ ។

រឺថ្នាំបរលោក	ចៀសចាកទុក្ខសោក
បង់បញ្ចេញនិយ	គប្បីផឹកសត្តតិង្ស-
ពោធិបក្ខិយ	អាចនាំដល់ត្រី-

ពិធីសម្បត្តិសារ ។

ពិដោរផ្កាបី	ពិដោរមេត្រី
សួសីលាចារ	ពិដោរបរិសុទ្ធ
កុសលសម្ភារ	ពិដោរនេះដាល

ដល់ស្លឹកពុំស្បើយ ។

ពិដោរផ្កាបី	ក្រែកលែងក្លិនក្លើ
-------------	-------------------

ឥតឯល្អៃល្អើយ ដោយខ្យល់ប្រាសខ្យល់
 នៅត្រើយធ្ងន់ត្រើយ ពិដោរពុំស្បើយ

ហោរសគន្ធា ។

ពិសាផ្ទៃប្រាំ ពិសារសធម៌
 ពិសាសត្យា ពិសាសីលទាន
 ទ្រើសទ្រង់ករុណា ពិសារសវា-

ចាចេញមជ្ជរ ។

ពិសាផ្ទៃប្រាំ គិតជានាយនាំ
 ឥន្ទ្រិយទៅចូល ត្រីពិធីសម្បត្តិ
 ទិព្វវត្ថុន៍អនុកូល ចំណោរទៅចូល

មោក្ខមាគ៌ាល័យ ។

នេះជាច្បាប់ធម៌ ប្រសើរមហាគាប់
 ឧត្តមពេកក្រៃ ក្រអួកណាបាន
 ប្រាជ្ញាល្អាសវៃ អាចដឹងដោយន័យ

រសធម៌គាថា ។

គួរចេះគួរចាំ គួរតាមបណ្តាំ
 ទូលទុកសិរសា ធម៌នេះស្មើក្បីរ

អម្រឹតធារា

សម្តេចភគវា

សាធុប្រោសប្រាណ ។

អ្នកណាបានស្តាប់

អ្នកណាបានត្រាប់

អ្នកណាបានធុរាន

រសធម៌នេះគាប់

ជាច្បាប់ទូន្មាន

អ្នកនោះស្មើបាន

ដល់និព្វានហោង ។

រាជប្រវត្តិសង្ខេប ព្រះស្រីធម្មរាជា រាជសម្ភារៈ

ព្រះបាទស្រីធម្មរាជា ជាព្រះរាជបុត្រនៃព្រះបាទជ័យជេដ្ឋា
 ទី ២ កាលនៅពីកុមារ ទ្រង់ព្រះនាមថា ព្រះចៅពញាតូ ។
 ព្រះអង្គ ត្រូវព្រះរាជបិតាផ្សំផ្គុំទុកជាមួយព្រះនាង បុប្ផាវតី
 លុះបានព្រះជន្ម ២១វស្សា ក៏ទ្រង់ព្រះផ្លូវសជាកិត្តិ
 ទ្រង់ព្រះផ្លូវបាន៥ វស្សា ក៏ដាក់ព្រះផ្លូវសមក
 ទទួលយករាជសម្បត្តិ ពីព្រះឧទ័យរាជាវិញ ។
 រាជធានីនៅ កោះឃ្លោក ខ្សាច់កណ្តាលសព្វថ្ងៃនេះ ។
 ព្រះអង្គសោយរាជសម្បត្តិ ក្នុង គ.ស ១៦២៩
 ក្នុង គ.ស ១៦៣២ ព្រះអង្គក៏អស់ព្រះជន្មាយុទៅ ដោយការ
 បាញ់សម្លាប់ ពីទ័ពព្រះឧទ័យរាជា ក្នុងព្រះជន្ម ៣០វស្សា ។

ចប់ រាជប្រវត្តិ ព្រះស្រីធម្មរាជ រាជសម្ភារៈ

២/ព្រះបាទហរិរក្សរាមាឥស្សរាធិបតី

ព្រះអន្តជួន

១០.រាជប្រថត្តិ

ព្រះបាទហរិរក្សរាមាឥស្សរាធិបតី អន្តជួន

ឥឡូវនេះ ខ្ញុំនឹងរៀបរាប់អំពីរាជប្រថត្តិនៃព្រះមហាក្សត្រ ១
ព្រះអង្គទៀត ដែលមាននាមល្បីខាងកំណាព្យកាព្យឃ្លោង អក្សរ
សាស្ត្រ ថែមទាំងជាអ្នកទំនុកបំរុងព្រះពុទ្ធសាសនាទៀតផង ។

សម័យព្រះបាទអង្គជួន មានការវិបត្តិធ្ងន់ធ្ងរណាស់ ដោយ
មានការច្បាំងគ្នាច្រើនលើក ច្រើនសារពេក ។

ព្រះបាទ ព្រះអង្គ ជួន ជាព្រះរាជបុត្រពៅ របស់ព្រះបាទអង្គអេង

-ព្រះអង្គទ្រង់ប្រសូត្រក្នុងឆ្នាំ ២៣៣៩ នៃពុទ្ធសករាជ ។

-ទ្រង់សោយរាជ្យសម្បត្តិក្នុង ព.ស ២៣៩១ ក្នុងព្រះជន្មាយុ ៥២
វស្សា នៅរាជធានី ឧដុង្គមានជ័យ គ.ស ១៨២៧ ។

-ទ្រង់សោយព្រះទីវង្គត ក្នុង ព.ស ២៤០២ គ.ស ១៨៦០ ក្នុង
ព្រះជន្មាយុ ៦៥ ព្រះវស្សា ។

-ព្រះអង្គជាពុទ្ធសាសនូបត្ថម្ភក៏ជាអ្នកទំនុកបម្រុងព្រះពុទ្ធសាស-
នា ហើយព្រះអង្គជាព្រះរាជកវីនិពន្ធដ៏ឆ្លើមក្នុងសម័យកាលនោះ ។

ព្រះបាទអង្គឌួងទ្រង់មានព្រះរាជបុត្រ ៣ ព្រះអង្គ គឺ ៖

ទី១.ព្រះអង្គម្ចាស់ រាមវតី (នរោត្តម)

ទី២.ព្រះអង្គម្ចាស់ ស៊ីសុវត្ថិ

ទី៣.ព្រះអង្គម្ចាស់ វៃវត្តា (ស៊ីវត្តា) ។

ក្នុងរាជព្រះអង្គ ប្រទេសខ្មែរយើងបានធ្លាក់ ទៅក្នុងភ្លើង សង្គ្រាមរ៉ាំរ៉ៃតតលបំបែក រវាងប្រទេសយួននិងប្រទេសថៃដែល ចេះតែចង់បានទឹកដីខ្មែរ មកធ្វើជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ។

ប្រទេសយើងក្នុងកាលនោះមានវិបត្តិធ្ងន់ធ្ងរណាស់ ដោយ ហេតុតែមានការច្បាំងគ្នា ច្រើនលើកច្រើនសារពេក ទើបប្រទេស ធ្លាក់ក្នុងផ្សែងភ្លើងដ៏ខ្មៅងងឹត តតស្រាកស្រាន្ត ក្នុងកាលនោះ យួន(ជាចោរឫន់ទឹកដី) បានមកច្បាំងជាមួយខ្មែរអស់រយៈពេល ៦ ឆ្នាំ មិនឈ្នះមិនចាញ់ ។ រហូតធ្វើឲ្យព្រះបាទអង្គឌួង ពន្យារ ពេល ៦ ឆ្នាំ ទើបបានឡើងសោយរាជសម្បត្តិ ក្នុង គ.ស ១៨៤៧ នៅរាជធានី ឧដុង្គមានជ័យ ។

ក្នុងពេលធ្វើពិធីរាជភិសេក ព្រះមហាក្សត្រព្រះបាទអង្គឌួង យួន និង ថៃ (ជាចោរលួចទឹកដី) បានតាំងខ្លួនជាម្តាយឪពុកលើ ប្រទេសខ្មែរ លុះព្រះបាទអង្គឌួងទទួលអភិសេកហើយ ថៃក៏

កំហែងព្រះបាទអង្គឌួង សូមយកខេត្តបាត់ដំបង ទន្លេពៅ និង ម្លូព្រៃជារបស់វា តែព្រះអង្គពុំយល់ព្រម ។

តមកព្រះបាទអង្គឌួង ទ្រង់យកប្រទេសបារាំងធ្វើជាអាណា ព្យាលដើម្បីចៀសវាង កុំឲ្យយួននិងថៃលេបត្របាក់ទឹកដីនេះ បាន ។ ពេលនោះយួនក៏សុខចិត្តយកព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រីអង្គមី ព្រមទាំងព្រះរាជវង្សានុវង្សដែលវាយុទុក នៅឯព្រៃនគរនោះមក ថ្វាយព្រះអង្គវិញ ។

ព្រះបាទអង្គឌួងមាននាម ក្នុងរាជថា ព្រះបាទសម្តេចព្រះ ហរិរក្សរាមាឥស្សរាធិបតី អង្គឌួង ។

ព្រះបាទសម្តេចព្រះហរិរក្សរាមាឥស្សរាធិបតី (ព្រះបាទអង្គ ឌួង) ព្រះអង្គជាមហាក្សត្រសន្តិភាព ព្រះអង្គជាអគ្គបណ្ឌិតខាង នេតិសាស្ត្រ ធម្មសាស្ត្រ អក្សរសាស្ត្រ និងជាកវីឯកខាងកាព្យ ឃ្លោង ទ្រង់ជ្រាបក្បួនកាព្យយ៉ាងស្ទាត់ជំនាញ ទ្រង់បានព្រះរាជ និពន្ធរឿងផ្សេងៗ មានដូចជារឿងកាកី និងច្បាប់ស្រីជាដើម ។

១១.ព្រះរាជាម្ចាស់

អង្គអញត្រកូល ជាតិជាកំពូល កម្លោងធានី

ណាងនាថចូឡជា បុត្រាជាតី ក្នុងរាជសុខី

សុខុមខត្តិយា ។

ចរចាកបុរី បុរាណវេណី ទៅស្ថិតនៅនា

ស្រុកទេពនគរ កុលករចិន្តា តែងតាមបទបា-

ឡីលោកសំដែង ។

ក្នុងប្រាំរយជាតិ ចង់ជាបទបាទ កិច្ចការព្យាបាយចែង

ទុជាដំណា តែងតអង្វែង ឲ្យអស់គម្ពីរ

ជនជាតិដឹងជាន ។

ដំណើរដំណាល ស្រីស្រស់ពុតពាលចិត្តជួរសាមាឡ

ទុកឲ្យស្រី លោកិយមិញមាន ចិត្តប្រុងប្រាសប្រាណ

ប្រាសប្រែអនិច្ចា ។

ពុទ្ធសាសនំ អតិក្កន្តំ អដ្ឋបញ្ញា-

សតិសតិ ទ្វេសហស្សា មហាសករាជា

ឯកសំបូត្រីសំបូ ។

ចុល្លសករាជគ្រាន់ គ្របបានមួយពាន់ មួយរយរិះរាប់
 សេសចិត្តសិបប្រាំ ពីរឆ្នាំតាំងចាប់ ចែងចងផ្ចផ្កាប់
 កាព្យកែវកាកី ។

នៅនាពេលា ប្របមយាមា យាមពុធរាត្រី
 ពារពុធមួយដណ្តាប់ កើតគាប់ខែពី- សាខសុករី
 ស័ប្បសកា ។

ពាក្យពោលពុំពី- រោះរាបនៃនិ- ទានតាមបទបា-
 ឡីលោកដើមអាទី ដ្បិតជាតិប្រាជ្ញា ចេះចងសាសនា
 ពុំសូរគួរសម ។

តទៅនេះខ្ញុំសូមលើកយករឿងកាកីមកសម្តែង រឿងកាកីនេះ
 ទ្រង់ព្រះរាជនិពន្ធក្នុងមហាសករាជ ១៧៣៧
 ចុល្លសករាជ ១១៧៧ ពុទ្ធសករាជ ២៣៥៨
 គ.ស ១៨១៨ ក្នុងព្រះជន្ម ១៩ ព្រះវស្សា ។

១២. រឿងភកិ ដំណើររឿង

នេះបទកាកកា ^(១) - ណើរនៃព្រះមហា	តិព័ត៌មានជា ករុណាបានបំ- ផ្ការក្ខមិបារមី ។	រឿងរាយដោយដំ- ពេញពោធិស-
យោនយកជាតិជា ស្មើស្មើតនាស្មាន	សត្វសកុណា ពិមានសិម្ពលី សុមេរុបព្វតា ។	គ្រុឌរាជបូទី រៀងរិមគីរី
ឯអង្គាល់នោះ សោយរាជសម្បត្តិ	មានក្សត្រមួយឈ្មោះ ជាក្សត្រនៅនា ណសីឧត្តរ ។	ព្រហ្មទត្តរាជា នគរពារា-
មែនមានបន្ទាយ សិលាដាសដិត	ក្រៅក្រាស់ទូលាយ ប្រកិតជិតជុំ ច្រកជ្រៅធំធេង ។	ខ្ពង់ខ្ពស់រាង ^(២) គួរគង់ទឹកទំ
រាំងខាំងរាំងខណ្ឌ ដាសដិតប្រសព	សីមាជាជាន់ មណ្ឌបដោយធារ គង់គួរស្ងប់ស្ងែង ។	ជាជួរដាសដា រូបយក្សមោហ៍មារ

១. ដែលត្រូវជា(កាកភកិ)សឹងប្រែថា លំនាំដំណើរក្អែក តែនេះត្រូវការឱ្យជូននឹង
ខាង ។ ២. រូបពាក្យខ្មែរបុរាណ ប្រែថា ដូច ឬបីដូច ។

បែកបំបែកជ្រុងជ្រោយ
បញ្ចប់បញ្ចប់

បណ្តែតបណ្តោយ
រចនាតាក់តែង
ចិញ្ចាចជាជួរ ។

បណ្តាក់ខ្ចាត់ខ្ចែង
ខ្ពង់ខ្ពស់ចិញ្ចែង

នាងច្រាល ៗច្រាក់
រាំងកើយៗទាប

ជាជាន់ជាថ្នាក់
រឿងរាបជួរឬរ

ជាថ្នល់គន់គួរ
ខ្លែងខ្ចាត់ផ្សប់ផ្សួរ

ផ្សារផ្សារោងរាយ ។

មើលមានប្រាសាទ
កំពស់កំពូល

ប្រាំស្ពាន់ប្រាង្គណ៍ស្អាត
ត្រ័យសូលត្រសាយ

ប្រសើរឆើតឆាយ
ត្រសែតពណ្ណរាយ

ពព្រាតគួរស្វែង ។

គាងឃ្វាយគាងសម
គ្រុឌឆក់នាគជុំ
ដងក្តារជហ្វា

មុខព្រហ្មសុទ្ធព្រហ្ម
គ្រប់មុំត្រលែង
សិងមានពិចិត្រ

ត្រីសួរឯកឯង
កែងតខ្ចាត់ខ្ចែង
មណីវត្តន៍ដាំដិត

មុខដាច់រចនា
ដូចស្ថានសួគ៌ា

ប្រក់ប្រាក់ឆ្លុះព្រាត
ទិព្វទេពនិម្មិត ។

ស្ពាន់ស្ពាត់ថ្លៃថ្លា

ទីទេសសុខសែយន៍
ដាំត្បូងយល់យង់

យាសយល់មាសមៃ
បញ្ចប់ជុំជិត
ពិពណ៌ល្អល្អះ ។

រចនាពិចិត្រ
ឆ្លាស់ឆ្លុះពិចិត្រ

ទាំងបីជាន់ចំ-
បកបូទុមទែង

ឡាក់លាយលេចលំ
ចិញ្ចែងមានមូ-

អអស់ត្រួយត្រ-
លីលើលាយលរ

ជងាយឆ្ងាយឆ្ងាត ។

ជាន់លើស័ក្តិសម
រូបគ្រុឌឆក់នាគ

រូបទេពប្រណម្យ
លូកងាកព័ន្ធពាក់
ទ្រទ្រង់គ្រុឌធា ។

ជាន់កណ្តាលដាក់
ព័ន្ធពាក្រុងយក្ស

ពិតានរៀងរាយ
រំលេចស្រស់ស្រួល

ស្មេត្រឆត្រឆាយ
រំយោលដ្ឋាលា^(១)
ព្រោងព្រាយរង្សី ។

ប៉ានប៉ាក់សុវណ្ណា
កែវកបផ្ទៃថ្លា

ក្រលាគំនាល់
ក្រលាស្រិង្ការ

មាលមាសកែមកាល់
សែមសាស្រស់ស្រី
រឹតន័រៀងសុវណ្ណ ។

កែវកបរស្និ
ដាំដិតមណី

បញ្ចក្សត្រហាត់ត្រៃ^(២) ប្រាសាទមាសមែ
ដំណាក់ស្នំស្និទ
ស្នាងស្នាតសោភា ។

រចនាសោភ័ណ
ជាជួរគ្រប់គ្រាន់

រោងរថរាជយាន
ឃ្លាំងគ្រឿងអារុធ

គងេន្ទ្រអស្សយាន
មណីរឹតន័សុវណ្ណា
ឃ្លាំងសព្វសរពើ ។

រៀងរោងនាវា
ប្រាក់រោជន៍ពស្ត្រា

សាលាជំនុំ

សាលាទានជុំ

សុះសព្វអន្លើ

ក្សត្រក្សាន្តជាច្បង ។

១ ច្បាប់ខ្លះថា រំយោលមាលា ។ ២ ហោត្រៃ ?

មានច្បារឱទ្យាន	សិងមានគ្រប់ឈើ	ផ្លែផ្កាហើយធ្វើ
	ស្រះស្រង់គង្គា ។	
មានមុខមន្ត្រី	ព្រាហ្មណ៍ព្រឹទ្ធកវី	ពិពេទ្យហោរា
ជាងចេះការគ្រប់	ភ្លេងសព្វភាសា	ចម្រៀងរាំជា
	ល្អៗ ប្រពៃ ។	
ពលគោកពលទឹក	ហាវហានពន្លឹក	សិងមានថ្មដៃ
ប្រកបកំលាំង	ធ្លាប់ច្បាំងមានជ័យ	ច្រើនណាស់ក្រាស់ក្រៃ
	អនេកសល់សែន ។	
ហើយមានព្រះភិ-	លៀងឮឬទ្ធិ	នាមនាដកូរេន
គន្លឹះសិល្បសាស្ត្រ	ឆ្កុះឆ្កាសស្នាត់ក្លែន	លេចលើសទាំងដែន
	ភូមិភពទាំងឡាយ ។	
ចេះទាំងដេញពិណ	ស្មោះស្មើទេវិន្ទ	បន្តិស័ព្វសាយ
ប្រកបចម្រៀង	ច្រូចច្រៀងល្បិចល្បាយ	ជាអ្នកប្រាជ្ញប្រាយ
	គិតកិច្ចកាព្យា ។	
ស្តេចសោយសម្បត្តិ	ឥសូររម្យវ័ដ្ឋ	លើសលើលោកា
ស្តេចមួយរយមួយ	នាំសួយមាលា	មាសប្រាក់រតនា
	មូលមកវន្តិ ។	
វិរាស្ត្រប្រជា	ព្រាហ្មណ៍ព្រឹទ្ធហោរា-	មាត្រមុខមន្ត្រី
សិងសាន្តសុខសម	ឥតអំពល់ក្តី	ដោយបុណ្យបារមី

ស្តេចមានមហេសី	នាមកែវកាកី	ល្អល្អៗឥតហ្មង
ឥតមានស្រីណា	សោភាផ្ទឹមផង	សមសព្វកន្លង
	កន្លែង ^(១) អស់ស្រី ។	
កាយកើតអស្ចារ្យ	អំពីផ្កាកា-	ណិកាសោភី
ភក្ត្រាសោភ័ណ	ដូចចន្ទ្របូណិមី	សក់ដូចភមរី
	រលើបខ្លាញ់ខ្មៅ ។	
នលាដវិលាស	ដូចពពិលមាស	ទុំទេងឆ្អិនឆ្អៅ
មើលមាត់ញញឹម	ប្រើមឥតសៅ	ខឹមខិនកាន់នៅ
	សំដីសមសួរ ។	
ថ្កាស់ទាំងសងខាង	ដូចផ្លែមាក់ប្រាង	បំព្រងផងផ្លូវ
នាសាសមសល់	ដូចកលគំនូរ	ជាងចេះគន់គួរ
	សួនសមសោភា ។	
ធ្មេញខ្មៅរលឹក	រលង់ប៉ង្លែក	ដូចនីលរតនា
កកបល្អល្អន់	គួរគន់ដូចនា	ត្របកទុមា
	រាយរីកស្រស់ថ្លី ។	
ចិញ្ចឹមខ្លាញ់ខ្មៅ	កោងកបកលកៅ	ទណ្ឌទន់ស្រស់ស្រី
នេត្រនាងថ្លាជ្រះ	ស្រឡះរាគី	ដូចកលរស្មី
	កញ្ចក់ជ្រះថ្លា ។	

១ ច្បង, ឆ្អែម, កំពូល, ត្រូវគ្នានឹងពាក្យថា ខ្លោង ។

កបកម្មលក្ខំ	ផ្គត់បីជាន់សម	ស្មាសោតសោភា
តាងគូសមទ្រង់	គន់ត្រង់ហត្ថា	ដូចដែងរា
	វណ្ណវិសេសសម ។	
មរាម ^(១) ទនតូច	រាងរៀវឆ្មាដូច	បន្ទាញ្ចៀងក្តី
ក្រចកលាស់ច្រាង	សស្រាងហាក់ស-	ម្សុរកែវអ្នកខំ
	ខាត់ខឹងយល់យង់ ។	
ដោះក្បំត្រចើល	ត្រចះគួរមើល	ដូចផ្កាស័កបុ-
ង្គ័ជកក្រពុំ	មូលក្តីផ្លូវផង	រាងរោររៀវច-
	ង្កេះកបពិសី ។	
ជើងសោតសសួល	ដូចចេកមាសមូល	សមសព្វតតបី
អ្នកណាមួយមាន	ដូចប្រាណកាកី	ល្អអស់តន្ត្រីយ
	ឥតឯមានទាស់ ។	
សមសួនទាំងគ្រប់	ស្រួចស្រីស្រស់សព្វ	សម្បុរលឿងច្បាស់
ដូចមាសនព្វគុណ	ល្អលន់ពេកណាស់	មើលមិនមានទាស់
	គ្រប់ភ្នែកស្រួចស្រេច ។	
កបកាយក្រអូប	ទោះទាំងរាងរូប	ប្រហើរពុំបាច់
រកផ្កាគ្រឿងអប់	ឈ្នុយឈ្នប់សព្វសាច់	ពិដោរបណ្តេច
	បណ្តូលអស់ស្រី ។	

១ តាមទម្លាប់ប្រើជា ម្រាម តែក្នុងទីនេះនឹងប្រើដូច្នេះមិនបាន ព្រោះនឹងខូចពាក្យ ។

បើនរនៃអ្នក	ណានឹងមិត្តភក្តិ	ចូលចងប៉ែតិ
រួមរសស្នេហ៍ស្និទ្ធ	ក្លិនដិតតន្ត្រីយ	ប្រាំពីររាត្រី
	ទើបបាត់គន្លា ។	
ព្រះបាទព្រហ្មទត្ត	ស្តេចរួមប្រតិព័ទ្ធ	នឹងព្រះជាយា
សព្វព្រះហ្មទ័យ	មូលមែត្រីស្នេហា	ដូចដួងនេត្រា
	ព្រះអង្គជាម្តង ។	
សេពសុខភិរម្យ	រួមឯកបន្ទំ	ទន្ទឹមស្នេហ៍ស្នង
សព្វទិនរាត្រី	ប៉ែតិឥតហ្មង	ស្តេចទុក្ខជាច្បង
	ឯកអគ្គមហេសី ។	
មានស្រីព្រះស្នំ	ស្រីង្គារព្រះក្រម	ស្រៀបស្រស់
ប្រឹមប្រីយ៍	គង់គាល់មហាក្សត្រ	ព្រហ្មទត្តចក្រី
របាំមហេរី	ល្អៗគ្រប់ប្រាណ ។	
វិកាលនោះណា	ឯស្តេចគ្រុឌុធា	ស្មើស្ថិតនៅស្ថាន
ចមចុងសិម្ពលី	ជាទីវិមាន	ទិព្យទេពផ្ទើងផ្កាន
ល្អល្អប្រពៃ	ប្រកបកំលាំង	កំលោះក្លោះខ្លាំង
ហៀវហោះឯព្វ	នភាអាកាស	វេហាសច្រៀវច្រៃ
ផ្លោះម្តងឆាប់ក្រៃ	មួយយោជន៍គណនា ។	
អាចឆ្លងសាគរ	សត្វសិទ្ធន្តរ	ដោយតេជបូទី
គ្រុឌទ្រង់ទិព្វមន្ត	លិសលន់បក្សា	បួមប្លែងកាយា

បានដូចចិត្តធួន ។

គ្រុឌតែងទៅលេង	បាស្តាជាល្បែង	ស្រីបស្រួលសំរាន
និព្វនឹងមហាក្សត្រ	ព្រហ្មទត្តឡើងថ្កាន	គ្រុឌនឹងក្សត្រក្សាន្ត
	ឈ្នះចាញ់ស្មើគ្នា ។	

ហើយវិលវឹងគង់	ស្ថិតស្ថានអម្ពង	លុះសត្វទិវា
ផ្អែកចិត្តចង់លេង	ស្តាយល្បែងនឹងមហា-	ក្សត្រក្សិណគ្រុឌធា
	ចេញចាកសិម្ពលី ។	

ហិចហើរហៀវហោះ	ផ្លាកផ្លេកផ្លោងផ្លោះ	កណ្តាលនភី
ឆ្លងសីទន្តរ	សាគរគិរី	ដូចដល់ធានី
	និគ្រោធសាខា ។	

ទើបក្រុងក្រុងរាជ	បុទ្ធិអំណាច	និម្មិតអាត្មា
ប្រែប្រាណពីគ្រុឌ	បរិសុទ្ធជាតិជា	បុរសរូបា
	ឆោមឆាយប្រពៃ ។	

ស្រេចចរចេញចាក	លីលាលនលាក	អំពីដើមជ្រៃ
យាត្រាត្រេចត្រង់	ដម្រង់ទៅព្វ	ប្រាសាទក្សត្រថ្លៃ
	ព្រហ្មទត្តរាជា ។	

បើស្រីណាស្រីប	ស្រស់ស្រួលសំរើប	ដោយក្តីតណ្ហា
ឃើញរូបរាងឆោម	ប្រលោមស្នេហា	ចង់ចូលចិត្តជា
	មិត្រភក្តិរួមប្រាណ ។	

លុះដើរទៅទាល់	ទៅឡើយបទីគាល់	ចុងរោងរាជស្ថាន
មាណពចូលដល់	យង់យល់ក្សត្រក្សាន្ត	លំអុតអង្គប្រាណ
	ធ្វើខ្លាចក្សត្រា ។	
ព្រះបាទជេស្ឋជ័យ	ស្តេចទតទៅនៃ	មាណពនោះណា
មែនមានព្រះសួរ	មធ្យរទៅថា	ហែមាណពបា
	ចូរចៅមកអាយ ។	
ទើបស្តេចឱ្យយក	កូនស្អាត្តារមក	ក្រសាលសប្បាយ
នឹងក្រុងវេនតែយ ^(១)	ក្សត្រថ្លៃវិករាយ	កំសាន្តសប្បាយ
	សាន្តសុខទីយា ។	
កាលនោះមហេសី	គឺកែវកាកី	ឯកអគ្គធិតា
លុះសាយល្អ	ជ្រៀងជ្រែសុរិយា	គយគន់ព្រះមហា
	ក្សត្រក្សាន្តស្វាមី ។	
ដ្បិតបាត់មិនបាន	ស្តេចចរចូលថ្កាន	មណ្ឌលទែនទី
ក្រឡាបន្ត	បរមសួស្តី	ទើបវរក្សត្រី
	ដណ្តឹងទៅថា ។	
ហែអ្នកស្នំផង	ព្រះបាទព្រះបង	តើស្តេចទៅណា
ទើបអស់ព្រះស្នំ	ប្រណម្យវន្ទា	ថាម៉ែហ្ន៎ ^(២) ជា

១ វេនតែយ . សុបណ្ណ . គុរុឡ . គុរុឌ ទាំង ៤សព្វនេះជាឈ្មោះគ្រុឌ

២ ម៉ែហ្ន៎ ពាក្យសៀម ប្រែថា ម៉ែជាអម្ចាស់លើត្បូង បើហៅឱ្យពេញជា ម៉ែចៅយូហ្ន៎ ។

អម្ចាស់គង់ព្វ ។

ចុងរោងទ្រង់ស្អា	ក្រសាលនឹងមា-	ណាពនោះល្អក្រៃ
កាយកបនរលក្ខណ៍	វរកក្របីប្រៃ	ប៉ប្រឹមយល់ថ្លៃ
	និរអ្នកស្នើបាន ។	

ល្អតតងទាស់	អំពើបោះបា-	ស្អាសមនឹងប្រាណ
ទើបកែវកាកី	ក្សត្រីកល្យាណ	ស្លាប់ស្នំទូលថ្កាន
ក្នុងកើតប៉ែតី	ព្រមមាណា	ល្អល្អះលើសលប់
លើសលែងលោកិយ	នាងនាងនិមល	ចង់យល់តន្ត្រីយ
ចរចេញទៅខ្ចី	ដូចដល់ធារា ។	

ឈរឈប់ផ្ទាល់ផ្ទាប់	គយគន់សាយសព្វ	អស់គ្រុឌុធា
ចាប់ចិត្តស្រឡាញ់	ពេកពេញចិត្តា	ចង់បានបក្សា
	ជាមិត្តស្វាមី ។	

សុណ្ណបក្សា	លេងស្អានឹងមហា-	ក្សត្រក្សាន្តធិបតី
ជួនបែរកក្រត្រង់	យល់អង្គកាកី	ក្នុងកើតមេត្រី
	ត្រេកត្រង់កាមគុណ ។	

នឹកៗ ថាអេះ	នាងនេះល្អម្ល៉េះ	នេះហៅល្អល្អ
ត្រកាលឃើញម្តង	នេះហៅហៅបុណ្យ	គ្មានស្រីណាប៉ុន
	ល្អពន់ប្រមាណ ។	

អេះនេះហៅល្អ	ល្អច្រើនរកក្រ	ក្រវកទៀតគ្មាន
-------------	---------------	---------------

អញធ្លាប់ឃើញសព្វ	នឹងរាប់មិនបាន	ពុំដែលឃើញមាន
	ឱ្យលដ្ឋច្នៃ ។	
អំបាលស្រីសួគ៌	គំនាប់គំនួរ	ម៉េចមិនដល់ម្ល៉េះ
ល្អដោយពណ៌ប្រាណ	គង់មានទីតិះ	ទាស់ខ្លះនេះអេះ
	រកឆ្កងភ្នែកគ្មាន ។	
នាងនេះយល់ជា	មហេសីក្សត្រា	ទើបនាងទាហាន
មកឈរពុំខ្លាច	អំណាចក្សត្រក្សាន្ត	គ្រុឌមើលរឹងមាន
	ចិត្តចាប់ស្នេហា ។	
ឯអង្គកាកី	យល់គ្រុឌបក្សី	មើលមកអាត្មា
ញញឹមអរអឿង	ចំហៀងនេត្រា	ឱ្យអង្គគ្រុឌធា
	ត្រេកត្រង់ហ្វូទ័យ ។	
គ្រុឌគន់កាលណា	ប្រទះនេត្រា	នាងសើចប៉ប្រែ
ប៉ប្រឹមធ្វើឆ្អឹង	ប៉ប្រឹរំពៃ	កន្ទុយភ្នែកវៃ
	ញញឹមដាក់មុខ ។	
គ្រុឌយល់ដូច្នោះ	ព្រួចព្រីពិពោះ	ឧរារអុក
ចាប់ចិត្តស្នេហា	លេងស្អាតុំសុខ	គន់គិតប៉ផុក
	ចង់មូលសម្ពន្ធ ។	
ក្រឡាប់ភក្ត្រា	ក្រឡៅមើលស្អា	ក្រឡាស់គយគន់
ក្រឡេកឈ្នងឈ្មៀង	ចំលៀងឡេបលន់	ក្រឡេកមិនឆ្អន់

មិនឆ្កែតនេត្រា ។

នាងធ្វើជាភ្នាក់

រសាយស្លាក់

អំពីអង្សា

គ្រុឌយល់សុតន

ណែនក្នុងឧរា

ព្រួចចិត្តចិន្តា

ស្រៀវស្រីបប្រតិព័ទ្ធ ។

ស្ទើរស្កុះទៅឱប

ពាហ៍ពក្រសោប

ហោះចេញទៅថ្ងាត់

មកគិតខ្លាចកេរ្តិ៍

ចំណេរមិនបាត់

ខះខំតែកាត់

ចិត្តចាំលេងស្អា ។

រីងព្រះបាទ

ព្រហ្មទត្តនរនាថ

ទ្រើសទ្រង់សក្តា

កាលកាកីប្រៃ

រៀចវេចិន្តា

ពិតពិក្សត្រា

ពុំជ្រាបព្រះទ័យ ។

លុះព្រះសុរិយេ

សែងសាយណ្ណ

ហើយនាងវិលវៃ

ចរចូលទៅក្នុង

ទើបក្រុងវេនតែយ

ចិត្តចាំអាស័យ

មិនមានហៅស្នើយ ។

គិតនឹងលួចលាក់

យកអង្គអាវុធ

មហេសីឱ្យហើយ

គិតស្រេចពុំផ្សង

បង្កងយូរឡើយ

លាក្សត្រត្រាណត្រើយ

ចរចេញទៅខ្លី ។

៖ បទពោលកាលក្រុងគ្រុឌី - រាជ្យសចុះលី -

លាលុះព្រះជ្រៃសាខា ។

សូត្រសែពទិព្វមន្តមិថ្យា ប្រែប្រាណវិញជា

គ្រុឌរាជរីងបូទិកន្លង ។

ស្កុះហោះផ្លោះហើរហិចផ្សង លាន់ព្រឹកកង

រំពងនៃបក្ខខែង ។

រារាំងបាំងបិទសូរ្យសែង	សូរ្យសិង្ហស្ងប់ស្ងែង	អន្ទការមេឃមីមណ្ឌល ។
សន្លាប់សន្លឹកបូទីពល	បណ្តាលព្យុះខ្យល់	គគុកគគីកមោះហិមា ។
កក្រើកព្រៃផែនពសុធា	ញាប់ញ័រសោះសា	ទូទាំងទសទិសវិបត្តិ ។
ព្រះបាទបរមព្រហ្មទត្ត	យល់អស្ចារ្យក្តាត់	ស្តេចស្តែងលីលាឆាប់ខ្លី ។
ចេញគង់ឆ្ពោះមុខមន្ត្រី	អស់ទាំងសេនី	ផ្អូកផ្អើលរជោទីទៃ ។
កាលនោះឯក្រុងវេនតែយ	ហិចហោះឆាប់ក្រៃ	ដួចដល់នៃព្រះកោតា ។
ចរចូលគង់ខាងធីតា	ឥតញឹកសោះសា	សំណេះសំណាលក្រអែស ។
ថាហែមាសថ្លៃពិសេស	ពីសីត្រទេស	ត្រឡប់ទន់ភ្លន់កាយា ។
បងយល់ពីថ្ងៃបងមហា	ស្រឡាញ់បួនភ្លា	ខំពាមកដល់នេះហើយ ។
ម្តេចមេមាសមិត្រកន្តើយ	ផ្តួលកំព្រងើយ	ធ្វើហាក់មិនដឹងមិនយល់ ។
បងមករកបួននិរមល	ឬមួយមាសស្តល់	ឬមិត្រមាសមិនប្រណី ។
ឯអង្គបងនេះណាស្រី	គឺមាណពពី-	ថ្ងៃមិញនោះឯងហោងណា ។
បងនឹងនាំនាងយាត្រា	ទៅទែនអាសនា	ទីទិព្វសម្បត្តិស្នូតិស្ថាន ។
ទៅសេពជាសុខសម្រាន	ឬន្ទើយពិមាន	ទូទិមមណ្ឌលទូលាយ ។
សិង្ហតន៍ពិចិត្រព្រោងព្រាយ	ព្រោងព្រាតលេចលាយ	ច្រឡំសុវណ្ណរចនា ។
បងនឹងនាំពៅពំងា	ហៀវហោះវេហាស៍	ទៅលេងមើលអស់ទូលទី ។
មើលសត្តបរិភ័ណ្ឌគីរី	សីទន្តរជលធី	ទាំងព្រះសុមេរុបពិត ។
មើលទាំងនពមហាសមុទ្រ	ធារធំប្រាកដ	ប្រកបនូវខ្សាច់កែវច្រាល ។
ភ្លឺផ្អែកក្រឡេករន្ទាល	រន្ទះដេញដាល	ច្រវាត់វិរោធរង្សី ។

ហើយទៅហិមពាន្តគីរី	អនោតស្រះស្រី	ព្រៃព្រឹកពន្លឺកពេញពាស ។
បងនឹងមាំមេមិត្រមាស	លេងលើកែលាស	សំរើបសម្រាន្តតន្ត្រីយ ។
មើទេពអក្សរកិន្ទរី	កិន្ទាប្រឹមប្រិយ	ប្រដាប់នូវគ្រឿងអស់អង្គ ។
សិង្ហរតន៍ពិចិត្របញ្ចង់	ព្រោងព្រាយរលង់	រលើបរំលេចសោភា ។
ច្រូចច្រៀងរៀងរាំគ្រប់គ្នា	ថ្វាយវរវន្ទា	ព្រះឥសូរាគម្តែង ។
ដេញដំប្រគំភ្លែតភ្លេង	ពីរោះលឿយល្វេង	លន្លងលន្លោចលន់ក្រៃ ។
សាន្តសុខឥតទុក្ខសព្វថ្ងៃ	គន់គួរអាជ៌យ	ទីទិព្វសម្បត្តិសួគ៌នាយ ។
កុំបួនមាសមិត្រមេស្តាយ	សម្បត្តិមនុស្សអាយ	មាសអើយមានតិចកន្លង ។
ចូលមាសមកទៅនឹងបង	សោយសុខគ្រប់គ្រង	សម្បត្តិសម្បូរណិស្សគិ ។
លោមស្រេចទើបស្តេចគ្រុឌា	ត្រកងអង្គា	ថែថើបអង្គលអស់អង្គ ។
ស្រៀវស្រីបព្រួចព្រីប្រតិយុង	គ្រុឌខំប្រឹងប្រុង	សង្កត់ហឫទ័យបក្សី ។
ឯអង្គនាងកែវកាកី	ស្តាប់ស័ព្ទសំដី	គន់គិតអស់អែកគំនិត ។
នឹងស្តីឱ្យជាអៀនមាត់	ចិត្តចូលប្រតិព័ទ្ធ	ភក្តីសំឡាញ់ក្សត្រា ។
ហើយនាងធ្វើកលមាយា	ជានាងនិន្ទា	លក់លន់មិនដឹងប្រាណ ។
គ្រុឌយល់នាងនាងកល្យាណ	ធ្វើមិនដឹងដាន	មនោគ្រុឌសោមនស្ស ។

បទភាគគតិ

ក្រុងគ្រុឌបក្សី	ប្រែប្រាណកាឡា	រូបរូទេវបុត្រ
ពិសុទ្ធសោភា	ឱបអង្គកែវកា-	កីកិតនាភិ ។
នៃបនិតក្រសោប	ជួញជិតអង្គឱប	អង្គលតន្ត្រីយ

ថើបថែកាយា

ភក្ត្រាកាកី

ក្នុងកើតមេត្រី

រាគរសតណ្ហា ។

នាងកាកីជំ-

លឿងលបលួចសំ-

ឡក់លរកិរិយា

ការក៏ទះទាត់

ច្រានជាត់គ្រុឌា

ទើបមានវាចា

ឆ្ងាស់ឆ្លើយទៅថ្កាន ។

ថាឱព្រះអង្គ

ពុំគួរត្រេកត្រង់

រួមរសដិតដាន

នឹងអង្គអញខ្ញុំ

យល់ពុំសមប្រាណ

ដ្បិតខ្ញុំនៅមាន

ស្វាមីមិត្រហើយ ។

គួរប្រះអង្គ

ព្រះទ័យពុំត្រង់

នឹងម្ចាស់ខ្ញុំឡើយ

លបលួចយកខ្ញុំ

មកផ្ទុំផ្ទឹមខ្នើយ

ឱព្រះអង្គអើយ

ពុំគិតក្សត្រា ។

បំណាច់ចាប់ចិត្ត

ជាមិត្រស្នេហ៍ស្និទ្ធ

សំឡាញ់ផងគ្នា

ព្រះអង្គធ្វើបាន

ពុំមានមេត្តា

ព្រះទ័យព្រះមហា-

ក្សត្រក្សាន្តដល់តិច ។

ចង់បើខ្ញុំដោយ

យូរទៅឯក្រោយ

ស្រាប់តែនឹងគេច

យកស្រីសួគ៌ា

ឯណាល្អលេច

ម្ល៉ោះហើយនឹងភ្លេច

ចោលខ្ញុំបងស្បែក ។

បើម្ល៉ោះសមខ្ញុំ

នឹងមានទុក្ខធំ

ទ្រូងត្រូតចង្អៀត

ថែមទាំងដំនៀល

គេដៀលផ្ទុនទៀត

ថាស្រីស្រីបង្ហើត

	មានប្តីគ្រុឌ ។	
ហើយគេនឹងដេញល	ដំណាលដំនៀល	ដល់ព្រះរាជា
ជាស្តេចស្វែងស្វះ	លាកលះលីលា	ទៅលួចភរិយា
	គេមកសិម្ពលី ។	
ក្រុងគ្រុឌឆ្លើយថា	បងដឹងហើយណា	ប្អូនជាមហេសី
ស្តេចទុកជាច្បង	កន្លងលែងស្រី	ហើយព្រះចក្រី
	ស្រឡាញ់អស់អញ ។	
ទោះបីបើក្ស-	ត្រាទ្រង់ជ្រាបថា	ក្រោធក្រែកគ្នាន់ខ្លាញ់
បងពុំខ្លាចឡើយ	ប្អូនអើយព្រឹកមិញ	បើដោយស្រឡាញ់
	ប្អូនមានប្រសើរ ។	
តែគិតកេរ្តិ៍កោះ	បើកុំប៉ុណ្ណោះ	កន្ត្រាក់យកយើង
ពីមុខអ្នកស្តេច	បងផ្តាច់មិនស្ទើរ	ពារពហោះហើរ
	មករួមស្នេហ៍ស្នង ។	
ប៉ុន្តែការកេរ្តិ៍	ខ្លាចមានទាំងពីរ	ទាំងប្អូនទាំងបង
បានជាបងឈប់	លុះយប់ទើបផ្តង	នាំប្អូនមកគ្រង
	ទីទេសសែយាស ។	
ប្អូនអើយមានថ្លែង	មានថាខ្លាចក្រែង	ពាក្យពោលទាំងផ្តាស
គេដេញដល់បង	ថាបងនាំមាន	ហើរហោះវេហាស
	មកស្ថានសួគ៌ ។	

នាកាលអញបង
យល់ជាបងយក

យកបួនស្មៅហ៊ីស្ទង់
មាសមកស្នេហា
រម្មវិការប្រាណ ។

នោះគ្មាននរណា
បួនអើយកុំប្រា-

អំបាលស្រីសួគ៌
ម្តេចបងពុំប៉ង

គំនាប់គំនួរ
ចិត្តចង់ចង់បាន
ស្រីស្រស់កញ្ចា ។

ស្រៀបស្រស់កល្យាណ
បានជាបងគ្មាន

ឯអង្គកាកី
ធ្វើពោលពាក្យពើ

ចិត្តចង់មេត្រី
ថាយើសួគ៌
ត្រូវចិត្តឬអ្វី ។

រាគរសតណ្ហា
គ្មានស្រីមួយជា

អំបាលស្រីសួគ៌
ផ្ទះអ្វីខ្ញុំជា

គំនាប់គំនួរ
មនុស្សនាផែនដី
សួរសព្វទ័យា ។

ម្តេចមិនមេត្រី
កាលណាឡើយត-

សព្វតែព្រះឱស្ឋ
ព្រះបន្ទូលផ្អែម

ព្រះអង្គថាប្រោស
ល្អិមល្អេមណាស់សា
សង្ស័យកន្លង ។

លើសលែងនានា
ព្រះអើយខ្ញុំមហា-

ទើបគ្រុឌលោមថា
ល្អល្អមែនពិត

មែនហើយសួនភ្ញា
ឯកតតមានហ្នង
ពុំត្រូវហ្ន៎ទ័យ ។

អស់ស្រីសួគ៌ផង
ប៉ុន្តែអញបង

បួនអើយកុំប្រ ^(១) - បងពោលពាក្យពិត	រម្មរៀមក្រែងក្រ- ពិនិត្យពេកក្រៃ សន្ធឹះសង្ហា ។	លាប់លែងដោះដៃ កុំស្អួនសង្ស័យ នៃបន្ទឹងស្នេហា សំងំអង្គា
ហើយគ្រុឌចូលជិត ឯកែវកាកី	ចូលចង់នៃបនិទ្រ ក្បត្រីសោភា អង្គុយជួញជិត ។	នៃបន្ទឹងស្នេហា សំងំអង្គា
តែមាត់នាងថា ដ្បិតយល់ឯកងង	ឱះឱអនិច្ចា កំហែងប្រតិព័ទ្ធ ពុំឱ្យឆ្លើយបាន ។	ពុំអាសូរចិត្ត ធ្វើបំបាត់មាត់
គ្រុឌបីក្រសោប មូលមេចថនថើប	ត្រកងអង្គឱប សំរើបសម្រាន ចិត្តចង់មេត្រី ។	អង្គុយអស់ប្រាណ ផ្ទុំផ្ទឹមផ្ទាល់មាន
រួមរីករសរូប ស្រីបស្រួលចូលចិត្ត	ក្រអែបក្រអូប ជួញជិតប្រតិ- សុខសេពចំណង់ ។	ផ្សាយផ្សព្វឥន្ទ្រិយ ព័ទ្ធពេញបែតិ
គ្រុឌភ្លេចនាគា នាងភ្លេចមហាក្សត្រ	អាហារភោក្តា ព្រហ្មទត្តទ្រើសទ្រង់ ហេមពាន្តទូរទី ។	ជាចំអែតអង្គ គ្រុឌភ្លេចបោះបង់

១ ដែលត្រូវជា ប្រា តែក្នុងទីនេះត្រូវការឱ្យសម្មសច្ចនឹងពាក្យខាងក្រោយ គឺក្រ ។

នាងភ្លេចអស់ល្បែង
គ្រុឌភ្លេចឆ្ងៀលឆ្ងាត់

ឱទ្យានតែងលេង
រង្គាត់ស្រះស្រី
ស្នំស្និទ្ធរាជស្ថាន ។

កំសាន្តតន្ត្រីយ
នាងភ្លេចបុរី

គ្រុឌបានកាកី
សេពសុខមនោរម្យ

ពិសេសលេងស្រី
ផ្ទឹមផ្ទួសម្រាន
ឥតឯមានហ្នង ។

ពិដោរអស់ប្រាណ
សំរើបរសប្រាណ

សេពសុខស្តប់ស្តល់
ត្រឹមត្រូវយាមា

ឡើងឡើបទៅដល់ នឹងបានកន្លង
បក្សាសួរសង រងាររំពង
រំពៃសុរិយា ។

◉បទព្រហ្មគីតកាល
ក៏កាយកបគន្ធា-
ចាប់ចង់ទំនងនី-
រាជរដ្ឋកាលកើតក-
ដោយបុទ្ធិរាជគ្រុឌា
លុះស្ងាត់បាត់ព្យុះខ្យល់
ពុំឃើញវរជាយា
ទៀងទើបព្រះភូមី
ស្តេចគន់ស្តេចគិតឆ្ងល់

គ្រុឌស្នេហ៍ស្នាលនឹងកែវកា-
រសរិះនេះស្នេះបង្កង់ ។
ទានទៅពីក្សត្រទ្រើសទ្រង់
ផ្ទៀងផ្ទាត់រកេលាហាល ។
បណ្តាលជាព្យុះព្យាមសល់
ស្តេចចូលដល់ទែនមណី ។
នៅក្រលាបន្ទុំទី
ស្មុតព្រះទ័យព្រះរាជា ។
បទពុំយល់វរជាយា

ដណ្តើងស្នំស្នេហា
អស់ស្រីសឹងស្វាងកាំង
រត់រកនាងនិរមល
បាត់សោះបាត់សូន្យសល់
មកទូលមហាក្សត្រា
ស្នូតស្នប់ជ្រប់ព្រះភក្ត្រ
ក្អួលក្តៅឧរាភ្នែក
ទ្រង់ព្រះកន្សែងសោក
ព្រះផ្អែកព្រះបួនតន់
ឱមាសមិត្រកល្យាណ
ឲ្យដូចកែវកនិដ្ឋា
ឱស្តាយភក្ត្រសោភ័ណ
សួនសមជាស្តេចស្តែង
ស្តាយចេះចែងចារចា
ដឹងអត់ដឹងឱនប្រាណ
ស្តាយសមជាមហេសី
ស្តាយចេះដឹងសព្វសារ

នាងទៅណាបាត់ពុំយល់ ។
ភ័យភិតភាំងរករចល់
សព្វមន្ទីរមណ្ឌលា ។
រកពុំយល់វរជ័តា
ស្តេចរឹងកាំងរឹងភិតភ្នែក ។
អន់អួលអាក់ក្នុងព្រះទ័យ
គិតអាល័យអាណោះលន់ ។
សែនអាម៉ែកស្តាយពេនពន់
ឡូញទន្ទឹងទន្ទេញថា ។
បងរកគ្មានស្រីឯណា
ក្លិនក្រអូបក្រអែបឯង ។
ហាក់ព្រះចន្ទ្រត្រចះចែង
ឯកក្សត្រីស្រីកល្យាណ ។
ស្តាយប្រាជ្ញាចេះរិះធុរាន
ដឹងសមគួរសមគាប់ការ ។
ជំលើសស្រីស្រស់ស្រីផ្ការ
ពើការពុំមានថ្លៃថ្នូល ។

បំរុងស្រីបំរើ
 ដឹងទោសដឹងទុក្ខទល់
 បងរកបងរិះគ្រប់
 ឲ្យដូចបួនឆោមឆាយ
 ឥឡូវបួនប្រែប្រាស
 រៀមរកនារីស្នង
 ឱបួនធ្លាប់ផ្ទុំផ្ទុម
 ពុំដែលពុំដាច់ពី
 ឱបួនធ្លាប់គង់ជិត
 ក្រសាលសុខទ័យា
 ឱបងធ្លាប់យល់ភក្ត្រ
 ចំរើសពូស្វនោ
 ឱធ្លាប់ស្រង់គង្គា
 និរទុក្ខសុខស្តល់កាយ
 ឱបួនថ្ងៃត្រកាល
 ពុំគួរឡើយបួនស្រី
 ឱបួនទៅស្ថានណា

ចិត្តស្មោះស្មើគ្មានកិច្ចកល់
 អស់ស្រីស្នំស្និទ្ធទាំងឡាយ ។
 ពុំប្រសព្វប្រសើរកាយ
 ស្រីស្នំលូតសំឡាញ់បង ។
 ព្រាត់និរាសរៀមហើយហោង
 ពុំដូចមាសមិត្តភាស្រី ។
 ទៀបទន្ធមលើទែនទី
 អង្គអញបង់បាត់ច្នេះណា ។
 នៅនែបនិទ្រនឹងរៀមរា
 ម្តេចឡើយប្រាសនិរាសទៅ ។
 បួនវេលាក្នុងគង់គាល់ហ្វោ
 ឥឡូវបាត់បង់បងឆ្ងាយ ។
 នឹងរៀមរាក្បាតសប្បាយ
 រួមភិរម្យរសទាំងទី ។
 កំពុងពាលពេញពិសី
 ប្រាសចាកពីប្រសើរសុខ ។
 ជាសុខឬទល់ទុក្ខ

ឬកាលកើតកលិយុគ	ក្រែងក្រែងគ្រុឌយក្សនាគផង ។
មកយកពៅពិសី	ទៅបែតីស្គាលស្មៅហ័ស្មង
ឱបួនអើយបើបង	ដឹងជាស្ថិតនៅស្ថានណា ។
បងនឹងតាមដោយដាន	ត្រាតែបានយល់កត្រា
ឥឡូវកែវកនិដ្ឋា	តតដំណឹងដំណូចឡើយ ។
ឱមានមិត្រព្រលឹង	អស់ទន្ធិងម៉្លេះហើយ
ទុក្ខបងពុំត្រាស្បើយ	គ្មានល្អឆ្លើយរាប់រាល់ថ្ងៃ ។
ស្តេចសោកអគ្គជាយា	អន់អួលអាណិតណាស់នៃ
ជាទុក្ខវែងទុក្ខក្រៃ	ក្រែកលែងលើសទុក្ខនានា ។
វេលាធ្លាប់ផ្ទុំលក់	ផ្ទុំពុំសុខសែនសោកា
ភ្លេចទាំងស្រង់គង្គា	តាំងតែឡូញទុក្ខនៅ ។
ពេលសោយក្រយាស្វាយ	ភ្លេចសេពសោយតែសោកសៅ
ព្រះអង្គព្រះអួលក្តៅ	ក្នុងព្រះទ័យតែងទុក្ខទល់ ។
ភ្លេចភ្នាំងទាំងក្រសាល	អស់អំបាលស្នំនិរមល
ទាំងល្បែងលេងសុខសល់	តាំងតែឡូញតែទុក្ខា ។
ទើបត្រាស់ឲ្យរកហៅ	គន្លឹះទៅដូចចិន្តា
ហើយប្រាប់ពីជាយា	បាត់អំពីប្រាសាទស្ពាន ។

គន្លងដឹងហេតុហើយ	ទើបទូលធ្វើយថាសូមទាន
កាលព្រះមហាក្សត្រក្សាន្ត	ទ្រង់ស្តានឹងមាណាពនោះ ។
ទូលព្រះបង្គន់ ^(១) យល់	អ្នកនិរមលនៅទ្វារឆ្ពោះ
មើលមកមាណាពនោះ	ឯមាណាពឆ្លៀងនេត្រា ។
ញញឹមមើលទៅត្រង់	ទូលព្រះបង្គន់ក្រោធា
តាងទ្រង់ព្រះករុណា	ពិសេសស្នើរសុំសាច់បាន ។
តែខំអត់កំហឹង	គិតជញ្ជឹងយល់សូមទាន
បើសិនជាប្រុសប្រាណ	នៅនានគរយើងអាយ ។
ម្តេចមិនថ្វាយបង្គំ	បើអ្នកអម្ពង្គស្តានឆ្ងាយ
ខ្លាំងដើរម្តេចអម្បាយ	ឆាប់ដល់ទៅដល់មកខ្ចី ។
យល់ប្លែកនឹងមាណាព	នៅពិភពក្នុងផែនដី
ខ្លាចក្រែងក្រែងគ្រឿង-	រាជរឹងប្រទ្ធិក្លែងប្លមអង្គ ។
មកលេងហើយលួចលាក់	ព្រះអង្គអគ្គទេពពង្ស
ទៅសេពជាសាច់ស-	ង្សារសំឡាញ់នៅសិម្ពលី ។
ទូលព្រះបង្គន់នេះ	យល់ដូច្នេះដោយសេចក្តី
សូមទានល្អងធូលី	ព្រះបាទចាំប្រាំពីរថ្ងៃ ។

១. ពាក្យនេះស្តាប់ទៅដូចជាឆ្គង តែច្បាប់ដើមគេសរសេរយ៉ាងនេះ ។

យល់ជាមកពុំខាន

ទេជាក់បើច្នេះនៃ

ហើយធ្វើកលឲ្យបាន

គន្លឹះទូលមហាក្សត្រ

ទើបស្តេចត្រាស់ទៅផង

បើមែនដូច្នោះហើយ

ច្នោះបងទៅឲ្យឆាប់

ចូរគន់គិតការក៏យ

ជឿតទៅក្នុងការក្រ

គន្លឹះសោតក្រាបថ្វាយ

ឯក្សត្រចរចូលថ្កាន

ជាទុក្ខក្តាត់ក្តួលក្តៅ

ដំណាលដំណើរនេះ

នឹងថ្វាយថ្ងៃដោយដាន

ស្នេហ៍ស្នងស្នេហ៍ស្នាលស្និទ្ធ

ចំណង់រសមេត្រី

យើងនឹងបានគន់រំពៃ

តាមដោយដិតគង់ដឹងថ្លាត់ ។

ជូនកល្យាណមករម្យវ័ដ្ឋ

ព្រះអង្គអរគ្រាន់បានស្បើយ ។

ថាហែបងគន្លឹះអើយ

ឱបងអើយអញអរក្រៃ ។

នឹងក្រលាប់វិលវឹងវៃ

វៃរវៀសរវាំងកាយ ។

ទឹកម្រផ្លូវក៏ឆ្ងាយ

រវរន្ទាព្រះចមចៅ ។

ក្នុងរាជស្ថានតែងសោកសៅ

នឹងកែវកាកីកល្យាណ ។

យើងទុកស្នេះឈប់និទាន

ក្រុងគ្រុឌគ្រុងកែវកាកី ។

ចូចាប់ចិត្តចង់បែតី

សិងសោមនស្សទាំងទ្វេហា ។

១ បទទ្រង់ភ្នំជង្គលីលា ដំណើរពណិនា គ្រុឌនឹងកាកី ។
សេពសមបន្ទូលើទី លុះព្រះសូរ្យសិ បាត់បង់ជ្រុងភ្នំ ។
បក្សីតើនពីបន្ទំ លោមនាងឧត្តម ត្រេកត្រាស់ទៅថា ។
បួនមាសសវរវាសសោភា បងនឹងយាត្រា នានាំបួនពៅ ។
លេងដោយជ្រុងជ្រោយព្រៃជ្រៅ មើលភ្នំហើយទៅ ស្រះស្រង់ជលសៃ ។
ត្រាស់ស្រេចទើបស្តេចវេនតែយ បីបមស្រីផ្ទៃ ចរចេញចាកទី ។
ហើរហោះចំពោះគីរី សូមេរុជាទី កំសាន្តទ័យា ។
រៀបរាប់ប្រាយប្រាប់ទៅថា បួនអើយបព្វតា សូមេរុវង្គល ។
នាងអើយនេះហើយកំពូល ខ្ពង់ខ្ពស់បណ្ណល បណ្តាច់គួរស្វែង ។
ត្រសែតអណ្តែតឯកង ត្រដូចចិញ្ចែង ចិញ្ចោចសឹងមណី ។
បព្វតាផ្ទៃផ្ទាំងឡី ដូចសែងសូរិយ៍ សន្លោសន្លៅ ។
ថ្មទទឹងមថ្លាប្រាលឆ្មៅ ប្រាលឆ្អិនចាប់នៅ ចាប់នឹងថ្មនិល ។
មណីវត្តន៍សសុទ្ធស្រស់ស្រិល ពព្រាតពព្រិល ប្រពាឡវត្តន៍រាយ ។
ថ្មពេជ្រឆ្កុះលេចពិទាយ ពែទូរ្យពណ្ណរាយ ពព្រាកបួរបុស្សី ។
សត្វវត្តន៍ព្វវត្តន៍ស្រិលស្រស់ ភ្លឺផ្អែកទាំងអស់ ទាំងឯមុក្តា ។
ស្វាយប្រាលពពាលសថ្លា លឿងអនរតនា បែតងខៀវខ្មៅ ។
ព្រាតប្រះឆ្លាស់ឆ្កុះឆ្អិនឆ្មៅ ឆ្អិនឆ្អិតសន្លៅ សន្លោរស្នី ។
ទតស្រេចទើបស្តេចបក្សី ហិចហើរហោះខ្ចី ដល់សត្តបរិភ័ណ្ឌ ។
ប្រាប់ឱ្យមើលដោយភ្នំខណ្ឌ ទាំងប្រាំពីរជាន់ សូមេរុរាជ ។

បួនភ្នំមើលវាត្រដាច	ត្រងឹងគួរខ្លាច	ស្តីមន្តែបវរ ។
ចន្លោះត្រង់ណោះសាគរ	ឈ្មោះសិទ្ធន្តរ	ចាក់ជ្រៅពេកក្រៃ ។
ទឹកល្អិតហៅឥតសរសៃ	ធ្លាក់អ្វីដល់ព្វ	ទឹកសឹងលិចលង់ ។
ប្រាយប្រាប់ស្រេចស្រាប់ពង្ស	កាកីទៅត្រង់	សមុទ្រជលសៃ ។
ដល់ស្រេចទើបស្តេចវេនតែយ	បង្ហាញទៅព្វ	សមុទ្រគង្គា ។
បួនពៅនេះហៅជលសា	ឈ្មោះលោណាមហា	សមុទ្រទឹកប្រៃ ។
ធំឆ្ងាយទូលាយពេកក្រៃ	បួនអើយរំពៃ	មើលមានមច្ឆា ។
ធំៗ នោះសមកនវា	តូចៗហ្នឹងវា	ក្រាស់ក្រែកកន្លង ។
ឯធំប៉ុនភ្នំជាម្តង	កៀងគូត្រសង	ហែបហែលដេញគ្នា ។
ប្រៃប្រឹងសំឡឹងរេរា	លេចលើគង្គា	មើលហាក់ត្រើយត្រាន ។
សន្លឹកដំទឹកប្រឹងប្រាណ	ហែបហែលលលាន	លលេលលាំ ។
ខ្លះសោតលោលោតទៅពាំ	ចំណីទន្ធា	ទន្លេងទៅមក ។
ខ្មារខ្មរខ្មាយខ្មរលក	មច្ឆាតូចជ្រក	ខ្លបខ្លាចប្រញប្រាណ ។
បួនមាសវរវាសមើលមាន	ទ្វីបបួនជាស្ថាន	មនុស្សលោកនៅនិព្វ ។
ទ្វីបនោះមានកោះប្រកិត	ពីរពាន់ដុះដិត	ជាតិជាបរិវារ ។
ប្រាប់គ្រប់សាយសព្វប្រការ	ស្រេចនាំនាងនាង	ទៅភ្នំហេមពាន្ត ។
ដល់ហើយគ្រុឌឆ្លើយប្រាប់ថ្កាន	ហែបួនកល្យាណ	មាសមើលគីរី ។
ហេមពាន្តជាស្ថានទួលទី	មើលវាបួនស្រី	ធារធំស្តីមន្តែ ។
បួនពៅមើលទៅនាព្រៃ	ជាជួរល្អក្រៃ	ឥតឯគណនា ។

មើលមានជាស្ថានគុហា	ស្រះស្រង់គង្គា	ឈ្មោះអនោតាត្ថ ។
ទឹកស្រះថ្លាជ្រះជ្រៅស្អាត	ក្នុងនោះគ្មានជាតិ	ត្រែងចកឈើស្មៅ ។
ហូរចែកបួនបែកវិលនៅ	បីជុំហួសទៅ	ទាំងបួនទិសទី ។
វេនតែយពនៃនារី	ចុះស្រង់ស្រះស្រី	ក្រសាលសប្បាយ ។
និរទុក្ខជាសុខស្តល់កាយ	កាកីឆោមឆាយ	ក្សេមក្សាន្តទ័យា ។
ស្រង់ស្រេចទើបស្តេចបក្សា	បីបមកែវកា-	កីកាយកល្យាណ ។
ប្រាប់ឱ្យមើលដោយភ្នំមាន	ព្រៃព្រះហេមពាន្ត	ច្រើនក្រៃគណនា ។
ដុះដិតប្រកិតរៀងគ្នា	រៀបរាយជួរវា	ផ្លែផ្កាយោនយាន ។
ក្រអែបក្លិនក្លែបសព្វឋាន	ក្រអូបផលមាន	រសរែងពិសា ។
មានផ្លែរំពៃមើលវា	អុញហួសត្វវា	កៀងគូឈ្មោលញី ។
ដូចបងត្រកងបួនស្រី	នែបនៅឥន្ទ្រិយ	ពុំឱ្យឃ្លាតឃ្លា ។
បួនតង់គួរគន់ពញា	ពញាកំរោ	រេរកទំនៅ ។
បុក្ខាមើលវាចចៅ	ចចាតហើរទៅ	ហើយទាបហើយយំ ។
មាសស្មៅហ៍មើលឯស្រគំ	ស្រកាហើរទំ	ហើរទៅខួបខ្លាំង ។
បួនអើយនោះហើយក្រសាំង	ក្រសាសំកាំង	សំកុលកន្ទុយ ។
បួនមាសវរវាសមើលគុយ	មើលគូកហើរព្រុយ	ហើរព្រាតរៀងរាយ ។
បួនពៅមើលទៅប្រពាយ	ប្រពេចប្រញាយ	ប្រញាប់ទំផ្កាស ។
បួនផ្លែរំពៃមើលទាស	មើលទៀវទំជ្រាស	ជ្រៀវជ្រើមជ្រប់ជ្រក ។
បួនតង់គួរគន់មើលឆ្នក	មើលផ្ទុំហើរមក	ហើរមីវិលរង ។

ទេវីស្រស់មើលខ្ពង់	មើលខ្ពង់រេង	រោសនិម ។
ស្រីស្រស់មើលអស់ទទឹម	ទទាទំផ្លឹម	ទំផ្លាប់គូរា ។
ស្រីស្រស់មើលអស់ម្រឹកា	ម្រឹកីនានា	ច្រើនណាស់ក្រាស់ក្រៃ ។
សិហាក្ស័យវិក្កានិភ័យ	និភិតជាញ័យ	នៅនឹងសីហា ។
សិង្ហសេះគជកែតោតោ	ល្បែងភាខ្លាំតោ	ក្ស័យកាល់ឈ្មោលញី ។
នរសិង្ហនៅនឹងនរសីហ៍	មាសមើលចាមរី	នៅនឹងចាមរា ។
វេនតែយពហ៍នៃជាយា	ទតសព្វបព្វតា	ជលសែព្រៃស្មាន ។
ហើយហោះហាក់ព្យុះលុះបាន	ដល់ទីពិមាន	សិម្ពលីព្រឹក្សព្រៃ ។
គ្រុឌសុខនិទុក្ខពេកក្រៃ	កាកីមូលមៃ-	ត្រីត្រេកចិន្តា ។

១ បទព្រហ្មគីតគន់	កាលសុបណ្ណរាជបក្សា
នឹងកាកីជាយា	រួមភិរម្យសុខសម្រាន ។
លុះគ្រប់សត្វទិវា	ក្រុងគ្រុឌគន់គិតជ្យាន
ថាកាលអញលួចបាន	កែវកាកីមកស្នេហា ។
បានប្រាំពីរថ្ងៃគត់	ចូបកំណត់ទៅលេងស្កា
បើអញពុំយាត្រា	សមគេគន់គិតសង្ស័យ ។
គិតស្រេចល្អងលោមថា	ហែកែវកាកីថ្លើមថ្លៃ
តឡូវចូបចូនថ្ងៃ	បងតែងតែទៅលេងស្កា ។
ចូរនាងនៅណាចៅ	បងលាទៅតែពេលា

រសៀលព្រះសុរិយា
កាកីស្តាប់គ្រុឌា
ថាបពិត្រព្រះមាន
កាកីនៅកន្លែង
ធ្លាប់មានព្រះចក្រី
មិនគប្បីឃ្លាឃ្លាត
បួនអន់បួនអួលក្តៅ
បួនខ្លាចអស់ខ្មោចព្រៃ
ទាំងយក្សយង់សាមាន្យ
មានប្ញទ្ធិមានជយោ
ពុះពាពះពើបអង្គ
ខ្លាចខ្លួនជាតិជាស្រី
បើគេមករួមស្ថាន
ប្រុសមួយពីរចោរបង
ពីរអង្គពុំប្រពៃ
ជាបីប្រាណាប្រុសគត់
ដូច្នេះសូមព្រះបង

នោះបងមកបងមិនខាន ។
ទើបវន្ទាទៀងទូលថ្កាន
គុណគួរគន់គិតប្រណី ។
តែឯកងងង្គងជាស្រី
គ្រាន់ជាពីរនាក់និត្យនៅ ។
ពីព្រះបាទព្រះបងទៅ
ក្រប្រយ័ត្នប្រយោជន៍ប្រាណ ។
ស្តេចស្ថិតព្វទូរទីស្ថាន
ពិទ្យាធរវីងប្ញទ្ធិរុង ។
ពាលពលោពាលាពង្ស
ខ្ញុំម្ចាស់អើយមករួមស្ថាន ។
តប្ញទ្ធិតើម្តេចបាន
សមកាកីរឹងជួរក្រៃ ។
មករួមអង្គប្រុសដទៃ
ម្តេចថែមប្រុសមួយទៀងផង ។
ខុសកំណត់ច្បាប់កន្លង
ព្រះបាទកុំចរលីលា ។

នាងទូលនាងទូញយំ
 ព្រះបាទព្រះបក្សា
 គ្រុឌស្តាប់អស់សំដី
 ទុក្ខទៀងទើបផ្លាស់ឆ្នើយ
 បួនអើយបើបងពុំ
 ថាបងលួចបួនថ្ងៃ
 បងទៅមាសកុំគិត
 បងចេះអាគមចង
 ទោះទាំងទេពទេវា
 អារក្ខខ្មោចរឹងឫទ្ធី
 នាងនៅណានាងណា
 កុំទល់ទុក្ខពុំក្សាន្ត
 បងទៅៗពុំយូរ
 បងវិលមកមាសអើយ
 ប្រាប់ហើយគ្រុឌត្រកង
 ដល់ក្រៅទ្វារប្រាង្គណ៍ប្រា-
 ហើយប្រែប្រាណវិញជា

ក្រាបប្រណាម្យប្រនៀលនា
 សោកភ័ក់អាក់ភ័ក់ឯស្បើយ ។
 លោមទេវីឲ្យល្អែល្អើយ
 កាន់កែវកាក៏ថ្លើមថ្លៃ ។
 លីលាសមគេគិតថ្លៃ
 ត្រកាលកាយមកស្នេហ៍ស្នង ។
 កុំព្រួយចិត្តណាមាសបង
 ទ្វារប្រាសាទជាប់ក្តាំងក្តាត់ ។
 យក្សពិទ្យាធរសិល្បសិទ្ធី
 ពុំទម្លុះទម្លាយបាន ។
 កុំសោកាឡើយកល្យាណ
 កុំអាសាសអាស័យឡើយ ។
 តែព្រះសុរិយាល្វាចហើយ
 ចូលនាងនៅណានាងណា ។
 លោមស្នេហ៍ស្នងស្រេចយាត្រា
 សាទរសេពចង់ទ្វារជាប់ក្តាត់ ។
 គ្រុឌបក្សាសហស៍ឫទ្ធី

ស្ទុះចេញពីស្ថានសួគ៌
 ដើមជ្រៃហើយចូលចាប់
 ជាមាណាពដូចកល
 ក្រុងគ្រុឌប្រែកាឡា
 ប្រាសាទមហាក្សត្រថ្ងៃ
 ឯអង្គមហាក្សត្រា
 ព្រះសូររបន្ទូលថ្កាន
 តែក្នុងព្រះទ័យ
 គ្រុឌសោតសឹងសង្ស័យ
 ព្រះបាទព្រហ្មទត្ត
 ហើយត្រាស់ឲ្យយកស្កា
 លង់លុះព្រះសុរិយេ
 នឹកកាកីកន្ទង់
 យាត្រាត្រង់ព្រះជ្រៃ
 លបលាក់ដើរតាមទៅ
 ដើរដល់ដើមព្រះជ្រៃ
 ក្រុងគ្រុឌរាជបក្សា

ហៀវហោះហាហូសដូចដល់ ។
 ប្រែក្រឡាប់កាយឲ្យយល់
 ដូចកាលមុននៅនាជ្រៃ ។
 ស្រេចយាត្រាឆ្ពោះទៅពួ
 ដល់ស្រេចហើយចរចូលថ្កាន ។
 យល់គ្រុឌាទើបស្តេចមាន
 នឹងក្រុងគ្រុឌសោះសង្ស័យ ។
 ក្រវក្រោធាពន់ពេកក្រៃ
 នឹករអៀសអង្គអាត្មា ។
 ស្តេចទ្រង់អត់ព្រះក្រោធា
 មកក្រសាលដូចសព្វដង ។
 ទន់ទាបជ្រេគ្រុឌទ្រើសឃ្លង់
 ហើយលុតលាព្រះចមថៅ ។
 គន្លឹះវៃរៀសសំដៅ
 មើលដំណើរនៃគ្រុឌា ។
 ប្រែប្រាណវៃវិលវឹងជា
 គន្លឹះសោតនិម្មិតអង្គ ។

ជាស្រមើលទំនា	រោមគ្រុឌាគ្រុឌប្បទិរុង
សុះហោះហើរពុំផ្សង	សំដៅដល់ដើមសិម្ពលី ។
ក្រុងគ្រុឌពុំដឹងខ្លួន	គន្លឹះពួនលើតន្ត្រីយ
ឃ្លាតតែហៀរហោះខ្ចី	លុះមណ្ឌលមន្ទីរស្ថាន
ដល់ស្រេចគ្រុឌគិតគន់	ស្រាយនូវមន្តចង់ទ្វារបាន
ហើយចរចូលទៅប្តាន	កែវកាក៏ស្រីសោភា ។
បក្សាសោតស្នេហ៍ស្នាល	នាងត្រអាលនឹងគ្រុឌា
សេពសុខសោតនិទ្រា	ទាំងពីរពិតឥតអំពល់ ។

០ បទកាកគតិ រឿងរុងរឿង សែងសុរិយោយល់
បំព្រាងស្វាងជ្រះ ស្រលះមណ្ឌល គ្រុឌនឹងនិរមល
 តើនពីបន្ទំ ។

សំណេះសំណាល ក្រុងគ្រុឌត្រីអាល លានាងឧត្តម
នឹងចរចេញទៅ រកនូវអស់ចំណីនាព្រៃភ្នំ
ព្រឹក្សាស្រះស្រី ។
គ្រុឌលានាងកា- ក៏ចេញដល់ទ្វារ សេពមន្តឆាប់ខ្លី
ចង់ទ្វារស្រេចហោះ ផ្ទេកផ្ទោះនក្តី ដួចដល់ទួលទី
ព្រៃព្រះហេមពាន្ត ។

កាលក្រោយគ្រុឌទៅ គន្លឹះនោះនៅ ឯក្រោយប្រែប្រាណ
ជាគន្លងព្វា នាងកាកីបាន យល់គន្លឹះរាន
រួចរួសមកដល់ ។

នាងនឹកថែថា នេះសមព្រះមហា ក្សត្រក្សាន្តថ្កើងថ្កល់
ប្រើមករកអញ គួរអញធ្វើកល ឲ្យគន្លឹះយល់
ជាអញព្រួយចិត្ត ។

គិតស្រេចនាងថា ឱៈឱកាសជា ថ្ងៃនេះពេកក្តាត់
ចូរបងគន្លឹះ បួនគ្រាន់ស្បើយចិត្ត បងអើយចក្រវត្តិ
ម្ល៉េះទុក្ខកន្លង ។

បងអើយបងស្ងុះ បងស្វែងរូតរះ រួសរកបួនហោង
បងមកឯងឬ ស្តេចប្រើប្រាណបង បងដឹងទំនង
ឬគេប្រាប់ប្រាយ ។

គន្លឹះឆ្នើយថា ខ្ញុំបាទលីលា លួចមកពីនាយ
មិនមានគេដឹង ដំណឹងសព្វសាយ ខ្ញុំនិម្មិតកាយ
ជ្រករោមគ្រុឌ ។

ឯមហាក្សត្រថ្ងៃ ពុំព្រួយព្រះទ័យ នឹងអ្នកទេណា
ខ្ញុំបាទអាណិត មានចិត្តមេត្តា ខែងខំយាត្រា

មកមិនគិតក្រែង ។

ជាហេតុបុណ្យខ្ញុំ	បាទបានសាងសំ	អំពីព្រឹទ្ធព្រេង
នាំមកពើបពះ	ប្រទះអ្នកឯង	អរណាស់ឥតថ្លៃ
	ឥតបើថ្លៃបាន	។

នាងស្តាប់ពាក្យកៀស ពាក្យកលបញ្ចៀស បញ្ចូលចង់ប្រាណ
 ថាចាសអរហោង ដោយបងគិតធួន សមបុណ្យបុរាណ
 មែនពិតកន្លង ។

បានបងឯងកូរ	គ្រាន់បានជាផ្លូវ	នាំអាជីទំនង
ទៅទូលក្សត្រា	ដោយនាហេតុផង	សមអរនឹងបង
	នឹងបានគុណគាប់	។

នាងធ្វើជាស្មោះ	គន្លឹះឮថ្មោះ	វៃវាងធ្វើយឆាប់
សង្វាតតាមមក	រួសរកស្ទើរស្លាប់	ស្រាប់តែក្រឡាប់
	គ្មានគុណសោះសា	។

សង្ឃឹមបានដល់	នឹងបានដូចកល	ដូចចិត្តប្រាថ្នា
ឥឡូវអ្នកចេះ	វិលវៀរវាងថា	ឲ្យមហាក្សត្រា
	សងគុណឯនាយ	។

ឯអ្នកបុណ្យស្គាល់	ទៀងទើបពុំយល់	គុណគេខ្វល់ខ្វាយ
------------------	--------------	-----------------

សង្វាតតាមដិត	ពុំគិតក្រងាយ	គួរអ្នកនៅអាយ
	ដឹងគុណតិចៗ	

នាងស្តាប់ពាក្យកើច	ទេអស់សំណើច	សំណោះថ្ងៃងថា
ទេបួនស្រី	មានអ្វីថ្ងៃថ្នា	ឲ្យគាប់គួរជា
	រង្វាន់បងមក ។	

គន្លឹះឆ្នើយឆ្នៀត	ឆ្នើយឆ្ងាសទៅទៀត	អញណែមើលឃ្ន់
តែធនធានគ្មាន	គង់មានទ្រព្យល្អ	អ្នកពុំនឹករ
	ឲ្យឯងពុំជា ។	

ទើបនាងឆ្នើយថ្កាន	បងអើយបួនមាន	តែខ្លួនទេណា
នឹងនៅជាខ្ញុំ	ក្រែងពុំប្រាថ្នា	ហេតុនោះបានជា
	បួនថាពុំមាន ។	

គន្លឹះសើចសង	ញញឹមឆ្នើយស្នង	ថាបាទសូមទាន
តែត្រង់ណោះឯង	គិតក្រែងបើបាន	អរលើសធនធាន
	អ្វីៗជាម្តង ។	

នាងឆ្នើយដោយស្មោះ	ថាបើប៉ុណ្ណោះ	បានទេណាបង
បួនខ្លាចបងចង	បានត្រង់ទ្រព្យផង	នោះនឹងរកសង
	គុណគាប់ក្រក្រី ។	

គន្លឹះនព្វថ្ងៃ៖	ព្រួចចិត្តចាប់ចោល៖	ចាប់ចង់មេត្រី
ខិតខាន់ចូលជិត	នៃបនិត្យកាយី	ឲបអង្គកាកី
មេចមូលបើបថៃ ។		

នាងព្រួចព្រើសចិត្ត	ចង់ចាប់ប្រតិព័ទ្ធ	គឺមោះប៉ុន្តែ
ការកេរ្តិ៍ខ្មាសស្រី	ថាយើងមើនៃ	អញពុំស្និទ្ធស្នេហ៍
ប្រុសអ្វីដូច្នោះ ។		

អញស្មានជាស្មោះ	ថាទៅប៉ុណ្ណោះ៖	ស្រាប់តែវិលវេ៖
ប្រលោមប្រលែង	អញឯងអញទេ	ហ៊ានហួសម្តេចម្ល៉េះ
អញពុំដែលយល់ ។		

មាត់តែជជែក	ប្រកួតប្រកែក	ដោយមាយាកល
ឯប្រាណាប្រុសព្រម	ល្ងាក់ល្មមមណ្ឌល	ពុំគិតអំពល់
អំពើក្រែងក្រ ។		

គន្លឹះអរក្តាត់	យល់នាងចូលចិត្ត	ប្រែប្រាណាប្របប្រ-
លោមល្អងកាកី	មេត្រីត្រេកត្រ-	កងកបីប-
បោសបានបើបថៃ ។		

កកៀកកាន់ថន	នាបែបបាប-	ន្ទិមមូលមេ-
បុនធម្មត្រេកត្រ-	កាលក៏ស្និទ្ធស្នេ-	ហាហើយឥតឯ

មោះមានសង្ហា ។

គន្ធន់ស្មៅហ៍ស្មិទ្ធ	កាកីចាប់ចិត្ត	រាគរសតណ្ហា
គន្ធន់ក្សេមក្សាន្ត	ពុំមានភ័យា	នាងភ្លេចគ្រុឌា
	សង្សារថ្លោងថ្មី ។	

រួមរសកាមោ	លុះព្រះសុរិយោ	បាត់បាំងគិរី
គន្ធន់រិះធុរាន	ប្រែប្រាណវីងខ្ចី	លបលាក់តន្ត្រីយ
	ខូបខ្លាចប្រញាប្រាណ ។	

ឯក្រុងគ្រុឌា	បេះបានផលា	ហើយវិលវីងថ្កាន
ប្រាសាទមណ្ឌល	តែដល់ព្រឹកធុរាន	ទៅទៀតពុំលង់
	លុះដល់មួយថ្ងៃ ។	

ពុំដឹងគន្ធចូ	មកមិត្តសម្ព័ន្ធ	នឹងនាងនាងពូ
ប្រាសាទមណ្ឌល	លុះដល់ចូបថ្ងៃ	ប្រាំពីរវេនតែយ
	លានាងល្យាណា ។	

នឹងទៅលេងស្កា	ស្រេចគ្រុឌលីលា	ចរចេញចាកស្ថាន
គន្ធន់ដឹងជាក់	លបលាក់ប្រញាប្រាណ	ប្រញាប្របចូលបាន
	ជិតអង្គគ្រុឌា ។	

ទំផ្លាប់គ្រុឌហើយ	គ្រុឌហោះព្រងើយ	ដល់ដើមព្រឹក្សា
------------------	----------------	----------------

និគ្រោធគ្រុឌប្លែង អង្គឯងចេញជា មាណាហើយយា

ត្រាត្រាច់ត្រង់ៗ ។

ចុងរោងរម្យវត្ថុ ព្រះបាទព្រហ្មទត្ត យល់ក្រុងវេនតែយ

ត្រាស់ហៅលេងស្កា នឹងមហាក្សត្រថ្ងៃ លង់លុះដល់ថ្ងៃ

រសៀលសុរិយា ។

១ បទអង្គភូជង្គលីលា	គ្រុឌលាក្សត្រា	ចុះចរឆាប់ក្រៃ ។
ដូចដល់មណ្ឌលព្រះជ្រៃ	ហិចហើរវិលវៃ	ដូចដល់ពិមាន ។
ក្រោយគ្រុឌផុតទៅថ្ពាន	ព្រះមហាក្សត្រក្បាញ	យល់គន្លងៗ ។
ដល់ស្រេចទើបស្តេចត្រាសថា	បងចរលីលា	ទៅរកកាកី ។
ញ៉ាំងដឹងដំណឹងឬអ្វី	គន្លងទូលខ្ចី	ថាទូលព្រះបង្គន់ ។
ស្វែងស្វះលោកលះដំបន់	ទៅឃើញនៅម-	ណ្ឌលទាល់សិម្ពលី ។
សត្វគ្រុឌវាម្រត់ក្សត្រី	ទៅសេពបែតី	រួមរសមណ្ឌល ។
ទូលបង្គន់រងមើលកល	ឯអ្នកនាងយល់	ដណ្តឹងមកខ្ចី ។
ទូលបង្គន់ប្រុងស្រដី	បង្វែងសេចក្តី	ចង់ដឹងកិរិយា ។
ជាទុក្ខឬសុខម្តេចម្នា	គិតមហាក្សត្រា	ឬសោះសូន្យហើយ ។
ឃើញជាក់ជាអ្នកកន្តើយ	ពុំគិតសោកឡើយ	ពព្រើមពព្រាយ ។

ចូលជិតហាក់ស្និទ្ធនិយាយ ធ្វើកលអាយនាយ នឹងទូលបង្គន់ ។
យល់ប្លែកចម្លែកលែបលន់ វាលើសខ្ពតស៊ុន ពុំកោតពុំក្រែង ។
ឱ្យការចរចាចាយចែង ទូលបង្គន់ស្វែង ក្នុងចិត្តថាយើ ។
អ្នកនេះដល់ម្ល៉េះមិញតើ ឯងម្ល៉េះថាបើ វិលមកបុរី ។
ទំនងជាល្អងធូលី ព្រះបាទពុំភី រម្យរមស្មេហ៍ស្នង ។
ដ្បិតគ្រុឌវាម្រត់ទៅក្រង រួមរសកន្លង ជាពីរអង្គហើយ ។
ហើយច្បាប់ទម្លាប់មុនឡើយ មហេសីត្រាណត្រើយ ពុំដែលដូច្នេះ ។
គិតយល់ដូចកលទូលនេះ បានជាហ៊ានម្ល៉េះ លលែងទាល់ស៊ុន ។
ពុំបានទូលថ្កានជាមុន ដល់ស៊ុនក្រលុន ពុំចេប្រោសប្រាណ ។
ព្រះបាទនរោត្តមក្សត្រក្សាន្ត ស្តាប់គន្លងបាន ទូលទើបក្សត្រថ្លៃ ។
ត្រាស់កាន់គន្លងថាហៃ បងកុំសង្ស័យ កុំភិតភ័យា ។
អញក៏ពុំយកទោសា កុំបីបងបា- រម្មវិះខ្លាចឡើយ ។
សោកថ្វីមេស្រីកន្ត្រៃយ វាម្ល៉ោះអស់ហើយ នរណានឹងរាប់ ។
លើបងឯងហោងបងស្រាប់ អញពុំក្រឡាប់ យកគុណជាទោស ។
ម្តេច ៗគង់គេចចោលប្រោស ប្រុងប្រែសន្តោស ពុំគិតច្នោះច្នេះ ។
ខឹងថ្វីសេចក្តីប៉ុណ្ណេះ ទោះលើសពីនេះ អញក៏ពុំខឹង ។
ចូរបងត្រិះត្រង់ជញ្ជឹង ធ្វើកលម្តេចនឹង បានមកវិញណា ។
កុំឱ្យដូចដោយចិត្តវា ពង្រាត់ពីគ្នា គ្រាន់មើលមុខលេង ។
គន្លងរួសរាន់ទូលថ្លែង ទូលបង្គន់ឈ្ងោង ដោយកលប្រាជ្ញា ។

យើងចាំទម្រាំទិវា	ប្រាំពីរគ្រុឌា	វិលមកពុំខាន ។
បើវាលីលាដល់ស្ថាន	ទូលបង្គន់ធួន	គិតយល់នឹងផ្សំ ។
ចំរៀងច្រូចច្រៀងដេញដំ	ពិណពើពាក្យពាំ-	នោលនឹកកាលគ្រង ។
ឱ្យជួនកាព្យកន្លង	កន្លេចទំនង	ទំនុកទំនើប ។
កន្លេចពាក្យពេចន៍ពីពើប	ពះពាសំរើប	សំរាលតណ្ហា ។
នឹងអ្នកនាងជាក់នៅនា	នៃដើមរកា	រកកលកិច្ចកាយ ។
បើគ្រុឌបទអភិប្រាយ	យល់ជានឹងស្តាយ	គំនិតគំនាប់ ។
អន់អៀនកង្កៀនស្ទើរស្លាប់	ហើយនឹងក្រឡាប់	ទោយកអ្នកមក ។
ថ្វាយវិញដោយខ្មាញ់ទាល់ក	នឹងធ្វេចភ្នែកយំ	ពុំបានជាម្តង ។
សូមទានយល់បានដូចប៉ង	តាមដោយទំនង	ហានថាជាបាន ។
ឯក្សត្រព្រហ្មទត្តក្សេមក្សាន្ត	ឮគន្លងធួន	ត្រេកត្រូវព្រះទ័យ ។
ទ្រង់អរសាទរពេកក្រៃ	បន្ទូលថាហៃ	គន្លងអើយបង ។
ត្រិះត្រូវត្រង់ផ្លូវទំនង	គង់បានដូចប៉ង	យើងគិតប្រាថ្នា ។
ថាស្រេចទើបស្តេចលីលា	ចរចូលក្រលា-	បន្តិសុខសែយ ។
លុះគ្រប់ជួបចប់ដល់ថ្ងៃ	ប្រាំពីរវេនតែយ	លានាងរួចហើយ ។
ស្តុះហោះផ្លែកផ្លោះព្រងើយ	ឆ្លាស់ឆ្លងដល់ត្រើយ	ជម្នូទ្វីបស្រេច ។
ចុះដល់មណ្ឌលជ្រៃគេច	ក្លាយមួយរំពេច	ជាអង្គមនុស្សា ។
ដើរដល់មណ្ឌលអាសនា	ស្តេចឱ្យយកស្តា	លេងនឹងសុប័ណ្ណ ។
ព្រះអង្គទតត្រង់គន្លង	ក្រឡេករូសរាន់	ជាហេតុឱ្យយល់ ។

© បទភាគគតិ-

គន្ធនូវសរិះ	ដឹងឆាប់ពុំឆ្ងល់	ចាប់ពិណដេញដំ
ច្រៀងផ្សំសួររសល់	ជាពាក្យកិច្ចកល	ទំនុកឱតថា ។
អុះឱព្រះពាយ	រំភើយរំភាយ	ផាត់ក្លិនគន្ធា
រសរូក្លិនស្រី	កាកីស្នូនភ្លា	បងចាំជាក់ជា
	ក្លិនបួនមិញ្ញទេ ។	
ឱក្លិនកាកី	មិនដូចអស់ស្រី	នឹងស្រីអស់គេ
រែងតែងអប់អស់	គន្ធនូវវិលេប្នី	កាកីមាសមេ
	ក្រអូបអង្គឯង ។	
ឱក្លិនកាកី	ត្រកាលកលអ្វី	ពិដោរលើយលែង
ដិតដោយអង្កា	កាលគ្រាវៀមរែង	ប្រលោមប្រលែង
	ព្រលឹងបួនតន់ ។	
ឱស្ថានសិម្ពលី	ជាសុខតតបី	តតបើមានម-
ន្ទិលទាល់តែបាត់	លះលាក់ដំបន់	បួនអើយបងគន់
បងគិតដល់ស្រី	ប្រាសប្រាំពីរថ្ងៃ	បាត់ក្លិនបួនថ្ងៃ
ថ្ងៃនេះហេតុអ្វី	ពិដោរក្លិនខ្លួន	បួនស្នូនពិសី
ដោយគេបេតិ	តន់តូចពុំងា ។	
ទើបជាប់ក្លិនមេ	ក្លិនដិតដោយគេ	ឈ្ងុយឈ្ងប់មោះហិមា
ឱម្ល៉េះសមស្រី	កាកីកល្យាណ	ណីនៅកំព្រា

	ត្រមោចម្នាក់ឯង ។	
ឯក្រុងគ្រុឌុរ	ស្តាប់គន្ធា	ច្រៀងច្រូចឥតក្រែង
ក្រោធក្រែម្នាក់ម្នេញ	គ្មានក្តាញ់ខឹងខែង	គិតថាអាដែង
	នេះគិតច្រៀងជា ។	
ទំនុកសរសើរ	ទំនងដំណើរ	ពីកែវកនិដ្ឋា
ខឹងខំតែអត់	សង្កត់ចិត្តជា	អះអត់ឱ្យវា
	ងាយដឹងសេចក្តី ។	
ឯគន្លងសោត	ដឹងដើមគ្រុឌុរក្រោធក្រែ	រែងរិតចាប៊ុំ
ផ្សំសព្វសួរសៀង	ច្រូចច្រៀងស្រដី	ថាឱស្រស់ស្រី
	កែវការណិកា ។	
ម្ល៉េះសមនាងនឹក	នាងនឹងសន្ធឹក	សន្លែផ្សាយផ្សា
បើបានបងនៅ	ថ្មមពៅឱ្យជា	សោះបួនរងា
	រងាចិត្តចៅ ។	
ស្តាយអើយមកប្រាស	ព្រាត់វរមិត្រមាស	ពុំបាននែបនៅ
ថ្នាក់ថ្មមផ្ដេកផ្ដិត	ក្នុងចិត្តចង់ទៅ	ទៀតតាមថ្មមពៅ
	នៅស្ថានសិម្ពលី ។	
គ្រុឌុរស្តាប់រែងរីង	ក្អួលក្ដៅតានតឹង	ដូចកលអត្តិ
ឈួលឆេះផ្សប់ផ្សា	ឧរាបក្សី	ហើយខំស្រដី
	ទាំងទាល់ទៅថា ។	

នៃអ្នកចម្រើន	អ្នកឯងអ្នកច្រៀង	ពីស្ថានគ្រុឌ
យើងស្តាប់យល់ប្លែក	ចម្លែកមោះហិមា	ដ្បិតអ្នកជាតិជា
	ប្រាណប្រុសដើរដី ។	
ម្តេចក៏ទៅដល់	ទីស្ថានមណ្ឌល	មន្ទីរសិម្ពលី
អ្នកដឹងជាស្ថាន	ពិមានបក្សី	ក្រុងគ្រុឌទាល់ទី
	ភ្នំសត្វបរិភោគ ។	
ហើយមានជលធី	ដោយជាន់គីរី	ឈ្មោះសត្វសិទ្ធ-
ន្តរដោយវង់វិល	ប្រាំពីរទ្វីបជាន់	សមុទ្រខាងខណ្ឌ
	ឆេងធំឆ្ងាយសល់ ។	
ហើយមានមច្ឆា	និករកុម្មា	នាគនឿកកាចកល
បើឃើញមនុស្សម្នា	សត្វណាធ្លាក់ដល់	សមពុំសំណល់
	នឹងអស់សត្វផង ។	
អបាលគ្រុឌហោះ	ខែងខំផ្អែកផ្លោះ	ថ្នាំស្រួចរំលង
ទើបបានទៅដល់	មណ្ឌលទិព្យផ្កង	អ្នកឯងម្តេចម្តង
	អ្នកថាទៅបាន ។	
ឬមួយច្រៀងលេង	ទំនុកលឿកល្បែង	ដោយសឹងនិទាន
ឬចេះផ្អែកផ្លោះ	ហិចហោះទៅបាន	ឬមួយអ្នកមាន
	មន្តសិល្បសាស្ត្រា ។	
អ្នកថាបានទៅ	យើងឆ្ងល់ឆ្ងាយនៅ	សន្ធិសង្ហា

បើអ្នកបានរៀន	របៀបត្រង់ណា	យើងចង់ចូលជា
	សិស្សសូមរៀនផង ។	
គន្លឹះស្តែងស្តាប់	សើចសងប្រាយប្រាប់	ដោយដានទំនង
ដំណើរថាយើង	មិនទើងហោះផ្សែង	ចិត្តហ៊ានរំលង
	ដោយសារគ្រុឌ ។	
ជ្រែករោមគ្រុឌទៅ	ទាល់ទីលំនៅ	កែវការណិកា
គ្រុឌគ្រងឈប់	យើងឈប់និទ្ទា	លុះរម្មងរា-
	ត្រីត្រូវយើងគ្រង ។	
ថ្ងៃគ្រុឌតែងទៅ	ចេញចោលលំនៅ	យើងនៅស្នេហ៍ស្នង
ក្រុងគ្រុឌពុំដឹង	ដំណឹងទំនង	តែយើងគិតម្តង
	ខ្លាចមាតុភាមា ។	
ប្រាប់ភ្លាងធ្វើភ្លេង	ចំអន់លេញលេង	ជាពាក្យកាព្យ
ពិរោះពិណពេក	ស្រួលស្រែឱតថា	ឱស្រីស្រស់កា
	ក៏កែវបងអើយ ។	
ពិដោរក្លិនស្អុន	ហាក់បានឃើញខ្លួន	ជិតជាក់បង្កើយ
កាលបងនឹងពៅ	នែបនៅ ៗឡើយ	ព្រលឹងបងអើយ
	ធ្លាប់ស្និទ្ធស្នេហា ។	
ក្រោយគ្រុឌទៅបាត់	បានបងប្រជីព័ទ្ធ	ស្លាប់ស្នងគ្រុឌ
ថ្នាក់ថ្មមផ្នែកផ្គិត	ជួញជិតឧរា	កេសកើយខ្ចើយជា-

មួយមិនដទៃ ។

ក្សេមក្សាន្តសាទរ
ត្រីត្រកមនោរម្យ

សេពសុខសមពរ
បន្សំសុខសៃ
ប្រាំពីរនឹងបង ។

រួមរសមូលមេ-
យាសយួរគ្រប់ថ្ងៃ

ឱស្រីបងបាត់
ទុក្ខទល់ម្នាក់ម្នេញ

ស្រីស្នូនសមស្លាត់
កន្លែញកន្លង
បងបាត់លង់លន់ ។

សមស្នូននឹងរង
កន្លែងគិតបង

កុំមានគ្រុឌធា
ឥឡូវគ្រុឌគ្រង

បងនឹងស្នូនភ្លា
មូលផងសម្ពន្ធ
បងអូលឱរា ។

ឱ្យអស់ជីពជន្ម
បួនអើយបងអន់

ឱបងនឹងយក
មោះឬបងដើរ

មេមាសមិត្រមក
ដំណើរវេហាស៍
នាវាបងមក ។

ដិតដោយអាត្មា
ដោយសារគ្រុឌធា

គន្លឹះច្រៀងថ្ងាត់
គ្រុឌស្លាប់ឮជាក់

ថ្ងាយបង្អែក្សត្រ
ហើយហាក់គេយក
ក្នុងអង្គឱរា ។

ឥសូរពន្លក
កាំពិសសរសឹក

អៀនឱនដាក់មុខ
យល់មែនពិតពុំ

នឹងពាក្យទំនុក
បន្សំចរចា
ខឹងហើយស្លាប់ផង ។

ទំនងកាព្យា
គ្រុឌក្តាញ់ចិន្តា

ស្ដាយក្ដិនក្រអូប
ស្ដាយចេះកោតការ

ស្ដាយទាំងរាងរូប
សង្សារទំនង
បានបទលែបខាយ ។

ស្ដាយចិត្តស្នេហ៍ស្នង
ស្ដាយទាំងល្បែងល្បង

ស្ដាយណាស់រែងក្ដាញ់
ក្រហល់បំផុត

គ្មានក្នុងពោះពេញ
រអុកក្នុងកាយ
ជញ្ជឹងគិតឈ្នុង ។

ក្រោធប្រែក្រហាយ
ពិតពុំរសាយ

ឱខ្លួនអញខ្លៅ
គេលួងកលបាន

គំនិតឆោតឆៅ
ដូចភានគេស្ដែង
កាលគេស្នេហា ។

គេពុំកោតក្រែង
ហើយគេមកថ្លែង

ឱ្យអន់អៀនខ្មាស
បំណាច់មានប្ញទ្ធិ

អាប់អាស្រ្តវិភាស
សិល្បសទ្ធិសាស្ត្រា
ហើរហោះផ្ដោះបាន ។

នៃអ្នកនានា
ប្រាណប្រែកាឡា

គង់ចាញ់កលគេ
ជាប្រុសដូចគ្នា

ព្រោះចិត្តធ្វេសធ្វេ
លោកថាឱ្យមាន
ដូចកង់រាជរថ ។

ប្រមាទប្រុសប្រាណ
ចិត្តចេះរិះធួន

អញបង់សំឡាញ់
ស្រីស្រាលស្រីបច្ចេះ

គិតគាប់ទៅមិញ
ពុំចេះអន់អត់
លុះអស់ជន្មា ។

បានដឹងពីពុត
ចំណេរកាន់គត់

គិតស្រេចវេនតែយ

ស្រដីវីងវៃ

កានើតន្ទ័នថា

អើអ្នកកូរេន	អ្នកមែនជាតិជា	ប្រាណប្រុសប្រាជ្ញា
	ប្រកបវាទី ។	
ផ្សំសួរសមសព្វ	ពិណពីរោះគាប់	កលកាព្យពី-
រោះរៀងទំនុក	ដាក់ទុកសំដី	ជួបជួនឥតបី
	ទញ្ចៀនាល់ទំនង ។	
គ្រុឌថាហើយលា	ព្រហ្មទត្តរាជា	ចរចេញទៅផ្តង
ដល់ដើមជ្រៃបាន	ប្រែប្រាណដូចប៉ង	ហើរហិចហោះផ្សង
	ដល់ដើមសិម្ពលី ។	
សេពមន្តបើកបាន	ទ្វារស្រេចចូលថ្កាន	យល់អង្គកាកី
ក្រោធច្រែក្តៅក្តាត់	ក្នុងចិត្តបក្សី	ដូចកលអគ្គី
	ឈួលឆេះឧរា ។	

១ បទពោលកាលក្រុងគ្រុឌធា គង់លើអាសនា ក្រលេកក្រឡៅសំឡឹង ។
ខំអត់សង្កត់នូវកំហឹង កំសាន្តដែលខឹង កំដឹងកំដៅទីយា ។
សួរសាកដោយសព្វវាចា កាលយើងយាត្រា អំពីពារាណសី ។
មកនៅនាស្ថានសិម្ពលី ម្តែពីររាត្រី ប្រាកដប្រកបសុខសាន្ត ។
ញ៉ាំងយល់នរណាអាចហាន ចូលបួមប្លែងប្រាណ មកនែបមកនៅឬទេ ។
កាកីដោះសាថាមេ នរណាឡើយគេ ពិជាញនូវជ័យចូលបាន ។
ខ្ញុំនៅឯកងងនាស្ថាន នេះនិរអ្នកហាន មកដិតមកដល់ ៗម្តង ។

គ្រុឌស្លាប់កាកីសាសង	ក្រោធប្រែកកន្លង	កន្លាញ់រឹងក្នុងក្នុងចិត្ត ។
ថាដើចេះពើពេកពិត	ឆ្លើយបែរចាំងបិទ	បង្វែងបង្វិលរឿងរឿង ។
អញដឹងអស់ហើយកុំនាង	ប្រាយប្រាប់ប្រែព្រាង	កុំជាងកុំចេះលាក់សម ។
សហាយនិរណាយចាកចំ-	បែងបែកលាក់លំ-	នៅនេះទាល់ទៅបាត់បង់ ។
ហើយចេះវិលវេរអ្នកអង្គ	ថាឯងស្មោះត្រង់	ពុំដឹងពុំយល់នរណា ។
អញសង្វាតថ្នាក់ថ្នមសួនភ្លា	ដូចកលដីវ៉ា	ជីវិតជាមួយមូលអង្គ ។
ពុំគិតកេរ្តិ៍កោះបាបបង់	បុណ្យបទចិត្តចង់	នឹងយកមិត្តពនិតា ។
មិនដឹងជាចិត្តសាធារណ៍	នៅសព្វថ្ងៃផងគ្នា	ហើយខំឆ្លៀតមានសហាយ ។
ឥឡូវវាភិតភ័យកាយ	ក្រែងដើមវាណាយ	វានឹកវានៅពុំបាន ។
ហើយវាវិលវឹងទៅស្មាន	នៃមីងម្តេចហាន	ប្រកួតប្រកែកមាយា ។
នរណាឯងក្រែកពីវា	គឺគន្ធព្វា	ភីលៀងនៃប្តីហង់ឯង ។
កាកីស្លាប់ស្តើយល់ស្តែង	ភ័យភិតហើយថ្លែង	ថាយើព្រះអង្គម្តេចថា ។
ឱ្យអាស្រូវភាសណាស់ណា	ចង់សើចទៅហា	មកថាម្តេចនឹងគន្លង ។
បើអ្នកណាឃើញជាក់ស្តាន់	គួរយកមកផ្ទាន់	មកផ្ទឹមប្រទល់មុខគ្នា ។
បើពិតគួរកាត់សិរសា	កុំព្រះអង្គថា	ជាខ្ញុំពុំត្រូវពុំត្រង់ ។
វិស្មានពិមានចម្រុះ	សិម្ពលីខ្ពស់ខ្ពង់	ជិតជើងសុមេរុក្រក្រៃ ។
មនុស្សណាឯងអាចជាញ័យ	ហើរហោះឆ្លងឆ្នេរ	សត្វសិទ្ធិរស់ដល់ជិត ។
ទ្វារសោតមន្តចងក្តាំងក្តិត	ជាប់ជួនប្រសិទ្ធិ	ប្រសើរនូវសាស្ត្រាគម ។

កុំថាតែមនុស្សយោធន៍	ទោះទេពតន្ត្រព្រហ្ម	វិជ្ជាធរ ^(១) អសុរី ។
ពុំអាចវៃវាតវេធី ^(២)	ដោះដេចពន្លឺន	សុប័ណ្ណសម្រិទ្ធិចង ។
គន្លងណាចេះហោះផ្សែង	ទោះចិត្តប៉ុនប៉ង	នឹងមកដើរមកម្តេចបាន ។
ខ្ញុំសោតជាខ្ញុំក្សត្រក្សាន្ត	ពូជពង្សសន្តាន	ជាហង្សគួរគូនឹងហង្ស ។
ម្តេចខ្ញុំភ្លេចភ្លាំងបោះបង់	ចិត្តចោកចែកចង់	ហង្សហើយទៅគប់នឹងក្អែក ។
អាប់អង្គពូជពង្សប្លែងប្លែក	មួយគិតរំលែក	ប្រណីព្រះទ័យប្រោសប្រាណ ។
ព្រះស្ម័គ្ររួមរក្ខមស្ថាន	ពុំទាន់ប៉ុន្មាន	នឹងចោរនឹងចោលភូមិន្ទ ។
សូមព្រះអង្គអត់គិតសិន	កុំអាលស្តេចជិន	ព្រះទ័យសង្ស័យអន់អាក់ ។
ធម្មតាមេត្តាស្មោះស្ម័គ្រ	កុំស្លាប់ពាក្យអ្នក	ដទៃជន្លេញលលួង ។
ឱ្យឆ្ងល់វិលវល់ដោយល្បួង	ពាក្យល្បែងទាំងពួង	បំភ្លាំងបំភ្លាត់គំនិត ។
គ្រុឌស្លាប់កាកីវែងវិត	គ្មានក្តាញ់ក្នុងចិត្ត	ពុំមានរសាយក្រោធា ។
ទើបត្រាស់ដោយរាជវាចា	ថាស្លាប់មើលវា	ស្រីពាលសរសន់អប្រិយ ។
វាចេះតិចទេស្លាប់ស្តី	បទយើងប្រសើរ	សម្រួលសម្រាលដោះខ្លួន ។
បើមិនដឹងពុតជាក់ជួន	យល់ជាជឿមួន	ដោយកលដោយកិច្ចក្បួនក្បាច់ ។
អញដឹងអស់ហើយកុំបាច់	ដោះសាឱ្យស្រេច	បង្វែរបង្វែងសេចក្តី ។
គន្លងវាដេញចាប៊ុំ	ច្រូចច្រៀងស្រដី	ថាបានមកនៅៗនេះ ។
ហើយបានរួមរសម្លោះម្ល៉េះ	ប្រាំពីរថ្ងៃនេះ	ហើយពេលនេចរចាកចេញ ។

១ វិជ្ជាធរ អ្នកចេះវេទមន្តផ្សេងៗ, នរទេពមួយចំពូក, អាកាសទេវតា, អ្នកកាន់ឬទ្រង់នូវ កូនសង្កត់ (ដូចយ៉ាងបារីទ) ដ៏វិសេស ។ ២ វេធី អ្នកចោះ ចោះ ។

វាច្រៀងឆ្ពោះមុខហើយដេញ ពិណពោលជន្លេញ ជន្លអញខ្មាសមនុស្សា ។
 អាប័យសអប្រិយណាស់ណា ស្ទើរនឹងមុជជ្រែកក្រលា ប្របីពីឱ្យស្លាប់ជាម្តង
 ខ្មាសពាក្យវាច្រៀងឆ្ពោះផ្តង ចំអន់លេញលង ដោយកលអំពើពាក្យពាល ។
 គិតស្មានជាស្មោះស្មិទ្ធស្មាល ពុំដឹងស្រីបស្រាល មានប្រុសចេះលាក់សំដី ។
 ស្មានហង្សតែងស្រង់ស្រះស្រី ហង្សអ្វីអប្រិយ មកផឹកឯទឹកថ្នកល្អក្តី ។
 រូបល្អចិត្តក៏អាក្រក់ ស្អុយក្រៃលាមក ក្រអូបតែក្លិនអសារ ។
 ចិត្តចៅដូចជលធីធារ ហូរហួសហៀវហា ពុំរើសពុំរកព្រែកណា ។
 នែមីងអញនាំយាត្រា វិលវីងនគរ ក្នុងនារាត្រីនេះឯង ។
 កាកីប្រណម្យទូលថ្លែង សូមទានស្តេចឈ្វេង មេត្តាករុណាសិនវា ។
 ម្តេចជឿដោយពាក្យគេថា ដោយកលប្រាជ្ញា បញ្ចកបញ្ឆោតឱ្យបង់ ។
 បើនាដកូរេនចិត្តចង់ ច្រៀងថាព្រះអង្គ មានតែក្នុងព្រះឧទរា ។
 ច្មោះតើនឹងវះកាយា ដោយពាក្យគេថា ឬទ្រង់ចិន្តាវិធី ។
 ស្តេចស្តាប់តែម្ខាងហើយនឹង ខ្ញុំវិខ្វាល់រួសរីង កំដឹងកំដៅក្រហាយ ។
 ខ្ញុំសូមពិសោធខ្លួនថ្វាយ បើមែនមិនស្តាយ ជីវិតសូរស្លាប់ទៅជា ។
 វិនឹងវិលវីងនគរ សួរក្ស័យជន្មា នៅនាព្រះបាទព្រះបង ។
 គ្រុឌស្តាប់ពាក្យពើឆ្លើយស្តង រីងខឹងកន្លង ក៏ញ័ររន្ធត់អង្គឯង ។
 ភក្ត្រាក្រហមទុំទែង ចក្ខុដាលដែង រូហានលោហិតស្រក់ស្រោច ។
 ផ្សព្វផ្សាឧរាខ្លាំងខ្លោច ហាក់នឹងរបោច របេះប្រមាត់សាច់ស្អាត ។
 ថានែមេចោរច្រើនប្រុត អញឯងមិនឆ្គួត នឹងពាក្យនែមេមាយា ។

បើអញ្ញមរកស្នេហា	នឹងមេលុះអ-	នាគតគេដៀលចំហុត ។
ថាអញជាស្តេចក្រុងគ្រុឌ	ជាអ្នកពាលពុត	អង្គុយជឿពាក្យមាយា ។
វាជិតទុកចិត្តថាជា	ធ្មេចភ្នែកស្នេហា	លើល្បងវង្វេងខ្លោខ្លោះ ។
ថាស្រេចគ្រុឌពហៀវហោះ	មួយជំទាស់ដៃឆ្ពោះ	ដួចដល់ពាណាសី ។
ហើយដាក់នៃអង្គកាកី	នៅព្រះលានទី	ព្រះបាទព្រហ្មទត្តចមចៅ ។
ហើយថានៃហងកាលនៅ	នឹងអញនោះកូរ	ដ្បិតប្រុសតែម្នាក់អញឯង ។
ពុំស្គាល់ពុំស្គប់ចិត្តល្បែង	ឥឡូវហងឯង	ប្រឡែងនឹងប្រុសឱ្យស្តាប់ ។
ច្រើនហើយលេងចុះកុំឈប់	ទាំងថ្ងៃទាំងយប់	កុំឱ្យស្ងប់ស្ងួតស្រាកស្រាន្ត ។
តែពីនេះទៅនិព្វាន	កុំឱ្យអញបាន	ប្រសព្វដូច្នេះទៀតឡើយ ។
ថាស្រេចហិចហោះព្រងើយ	អាចឆ្លាស់ឆ្លងត្រើយ	ទៅដល់នៃដើមសិម្ពលី ។

នេះបទកាកា-	តិក្រោយគ្រុឌធា	វិលវិងទៅទី
លុះព្រះសុរិយោ	មគ្គោរង្សី	ព្រះបាទចក្រី
	ព្រហ្មទត្តរាជា ។	
ស្តេចតើនជំរះ	សោយព្រះស្នងជ្រះ	លាបលាយគន្ធា
រស្មីច្រង់អស់	ព្រះពស្ត្រភូសា	ព្រះទម្រង់ខ័នថ្នា
	ស្តេចចរចេញខ្ចី ។	
បើកព្រះកោតា	ឈ្លៀងព្រះនេត្រា	យល់អង្គកាកី

អង្គុយនាស្ថាន

ព្រះលានចក្រី ស្តេចមានសេចក្តី
ក្រោធប្រែកសែនសល់ ។

អន់អាក់អួលឧ-
គឺមោះខំអត់

រាវាលឈ្នួលឆោរ អស់អង្គរចល
សង្កត់ទប់ទល់ ចង់ជ្រាបកិច្ចកល
ដំណើរដើមដាន ។

ព្រះឱស្ឋទិព្វតន់
ថាវោកាកី

ត្រាស់ទ្រង់ចំអន់ ចំអកទៅថ្ពាន
ស្រស់ស្រីបងបាន ទៅនៅនាស្ថាន
សួគ៌សោយសេពសុខ ។

បងតែងទន្ទឹង
ទាំងថ្ងៃទាំងយប់

មើលផ្លូវព្រលឹង ដេកស្ទើរមិនលក់
សញ្ចប់ជាទុក្ខ ឥឡូវឃើញមុខ
ថ្លៃថ្លើមបងមក ។

ដល់ព្រះលានហើយ
អញ្ជើញបួនស្នូន

នៅថ្ងៃព្រងើយ អង្គុយជ្រប់ជ្រក
ខ្លឹមខ្លួនពន្លក លិលាឡើងមក
ប្រាសាទសួស្តី ។

បងអរពេកពិត
បំណាច់បំរុង

ខប់ចែនឹងចិត្ត ព្រលឹងកែវថ្មី
តែងផ្ទុះផ្ដើមពី- តូចទាល់តែនិ-
រាសរៀមបាត់ទៅ ។

រៀមរែងដំកើង
ស្ម័គ្រឡូឆ្វេងស្តាំ

ដំកល់លើកឡើង ជាឯកតតគូ
ចាំបំរើនៅ ដង្ហែគាល់ហ្វៅ

សព្វទិនទិវា ។

ពុំដឹងគិតប្រែ

ប្រាសប្របចិត្តស្នេហ៍ ទៅនឹងគ្រុឌា

ចេញចោលលះលាក់

ប្រាសាទបរិពារ លបទៅនៅនា

ពិមានសិម្ពលី ។

ស្នេហ៍ស្នាលនឹងគ្រុឌ

បានតែកំណត់ ប្រាំពីរភាគី

ក្រលែក្រលាប់

ប្រែចាប់ប្រដិ- ព័ទ្ធពន្ធមេត្រី

នឹងអង្គគន្ធា ។

ប្រសម្បយហើយឆ្លៀត

មួយហើយមួយទៀត ថែមធូលីគ្រប់

គ្រាន់ស្តាប់ចិត្តចៅ

ឬនៅពុំស្តាប់ ឬចង់ឱ្យសព្វ

ដល់បួនប្រាំត្រួត ។

ចៅធ្វើគំនាប់

មុខគួរឱ្យរាប់ អានអង្គអរអូត

ដោមដាក់ដំកើង

លើកឡើងដម្រុត សម្រេចជាឆ្លុត

ជាឆ្លើមនគរ ។

ចិត្តចៅដូច្នេះ

ជម្ងឺបនេះ គ្មានសោះទោះចរ

រកផ្តាច់ពុំដូច

ពីតូចទាល់មរណ៍ ក្រណាស់ច្នេះអរ

យកទុកម្តេចបាន ។

កាលនោះកាកី

លុតលើកញ្ជូលី វរវន្តក្សត្រក្សាន្ត

ទៀងទើបទុញទូល

ទំនួលដោះប្រាណ ថាបពិត្រគ្មាន

ដូចខ្ញុំម្ចាស់ឡើយ ។

មោះចិត្តខ្ញុំម្ចាស់
មិនមានធ្វេសធ្វើ

នេះពិត ៗណាស់
ទៅទេម្ចាស់អើយ
ទ្រង់ព្រះចិន្តា ។

ស្រឡាញ់តស៊ើយ
សូមព្រះត្រាណត្រើយ

ឱ្យទុកក្នុងចិត្ត
កុំតាមពាក្យញុះ

ប្រាកដមែនពិត
ឱ្យលុះមរណា
ព្រះអង្គក្សត្រក្សាន្ត ។

មិនមែនមុសា
បោះបង់បាទា

កាលកើតកលិយុគ
ហោះហើរចូលដល់

ងងឹតកាលនោះ
មណ្ឌលទីស្មាន
ស្រែករកភូបាល ។

ក្រុងគ្រុឌុតិវច្ឆាន
ខ្ញុំម្ចាស់សោតបាន

ពុំឃើញព្រះបាទ
ណោះនោះសុប័ណ្ណ

ព្រះបងសង្វាត
លោភលន់ពន់ពាល
ហើរហោះវេហាសី ។

តាមទៅឡើយកាល
ពាពត្រអាល

ខ្ញុំម្ចាស់ពុំគិត
តែក្តីចង្វារខ្ញុំ

ពុំចូលចាប់ចិត្ត
ជេរខាំដៀលថា
កណ្តាលនភី ។

ស្នេហ៍នឹងគ្រុឌា
ឱ្យលែងចោលនា

ឱ្យធ្លាក់ចុះក្នុង
ដ្បិតឃ្លាតបោះបង់

សមុទ្រលិចលង់
នឹងអង្គចក្រី
ពុំលែងពុំស្តាប់ ។

ក្សិណក្ស័យជីវី
គ្រុឌរាជបក្សី

ខែងខំតែហោះ

ហៀវហើរផ្លែកផ្លោះ ដល់ស្ថានឆុតឆាប់

ខ្ញុំម្ចាស់សោយសោក

អាមោក្ខស្ទើរស្លាប់
ដាលដូចលោហិត ។

ទឹកភ្នែកជ្រៀបជ្រប់

ពុំមានចិត្តប្រែ

ឃ្លាតឃ្លៀងបែងបែរ

ពីព្រះបពិត្រ

ស្រឡាញ់សុប័ណ្ណ

ដល់ប៉ុនចំណិត

សក់ស្លុមពិនិត្យ

ដោយព្រះប្រាជ្ញា ។

ទាល់តែគ្រុឌរាជ

មានបូទីអំណាច

កំហែងស្នេហា

ខ្លួនសោតជាស្រី

ចេះអ្វីនឹងរា

រាំងរូបឱ្យជា

ចាំជួបក្សត្រក្សាន្ត ។

សង្រេងជាទុក្ខ

សង្រែងជាអុក

ពិតពុំស្រាកស្រាន្ត

បើគ្រុឌមកទៀប

នឹងហៀបធ្វើច្រាន

ឱ្យក្ស័យព្រោះមាន

ចិត្តគិតក្សត្រា ។

ក្រែងបានជួបវិញ

បើពុំជួបមិញ

សូមក្ស័យជន្មា

ទូលទៅច្នេះតើ

មានបើនរណា

នឹងឃើញជឿថា

ចិត្តនៅទៀងត្រង់ ។

ប៉ុន្តែសព្វថ្ងៃ

អង្វរទេពត្រៃ

ព្រឹកល្ងាចពុំបង់

សូមឱ្យគ្រុឌណាយ

នឹងកាយពុំចង់

ស្នេហាជូនអង្គ

មកព្រះបពិត្រ ។

លុះប្រាំពីរថ្ងៃ

គន្លងវាងវៃ

ទៅដល់ស្ថានសួគ៌

ប្រាប់ថាព្រះអង្គ

ទ្រាំទ្រងទុក្ខក្តាត់

ខ្ញុំម្ចាស់ស្អប់ចិត្ត

ស្ទើរក្ស័យជន្មា ។

ញាប់ញ័រក្នុងចិត្ត
សន្លប់ពុំដឹង

ងងឹតមុខមាត់ ធ្វេសធ្វេចិន្តា
ដំណឹងអាត្មា អ្នកគន្ធព្វា

លបលួចប្រលែង ។

ពុំដឹងខ្លួនសោះ
គឺមោះក្នុងចិត្ត

គាត់ធ្វើច្នៃច្នោះ នេះគឺកម្មឯង
ពុំគិតចង់ល្បែង ខ្ញុំម្ចាស់ទូលថ្លែង
ពិតពុំមុសា ។

ព្រះបាទព្រហ្មទត្ត
កាកីទូញទូល

រាជាចមក្សត្រ ស្តែងស្លាប់វាចា
ឱ្យចូលចិន្តា ក្តៅក្នុងឧរា
ដូចភ្លើងប្រល័យ ។

បើករសឱង្ការ
ត្រាស់ថាហ៊ីស្តាប់

ដោយអាជ្ញាក្តា ព្រះសួរខ្លាំងក្រៃ
វាឆាប់រឿងវៃ ភរភូតដោះដៃ
ដោះដោយមាយា ។

អញជាចមក្សត្រ
ខ្យល់អ្វីខ្លោចស្រី

ឥសូររាស្ត្ររដ្ឋ គ្រប់គ្រងនគរា
ចំណីរាគា ស្រីអញមានជា
រយរាប់សែសសល់ ។

វិខ្លួនមេមួយ
នឹងយកមេទុក

កុំបីមេព្រួយ ដោះសារីលវល់
ធ្ងន់ស្រុកអំពល់ នឹងព្យាបាល
ប្រទេសនានា ។

បើគេដឹងរឿង វិមាយាមេ	ដឹងវាវក្សនក្ស័យ សមតែដាក់នា អណ្តែតទឹកទៅ ។	គេនឹងនិន្ទា ពោងពាយឱ្យវា
ទើបសមគំនិត ត្រាស់ស្រេចក្សត្រក្សាន្ត	មេចោរចេកចិត្ត បើកបន្ទូលហៅ ហើយផ្តៃផ្តាំថា ។	ចេះក្នុងចេះក្រៅ អមាត្យចូលទៅ
ឱ្យយកកាកី អមាត្យទទួល	ដាក់ពោងពាយខ្លី បន្ទូលក្សត្រា នាំនាងកាកី ។	ដូចដោយចិន្តា ចុះចេញម្នីម្នា
ទៅដល់កំពង់ បណ្តែតច្រានទៅ	ស្រេចទើបដាក់អង្គ លឿងស្លោចេញពី ដូចព្រះអាជ្ញា ។	នៅពោងពាយខ្លី កំពុងនទី
ស្រេចទើបអមាត្យ ចូលទូលមហាក្សត្រ	នាំគ្នាខ្ចីឃ្លាត ព្រហ្មទត្តរាជា សមមុខវាងង ។	វិលវឹងយាត្រា ស្តេចស្តាប់ហើយថា

៖ បទព្រហ្មគីតកាល
ពីកាកីកណ្តែង
រលកបោកច្រានឆ្ងាយ
នាងរាំងភិតភ័យា
តែអង្គតែងងងក
ខ្សឹកខ្សួលអាលអួលអន់
នាងសោយសោកសែនសល់
រន្ធត់ថប់អង្គងង
នឹកស្តាយសព្វសរសើរ
ឱឆ្ងាប់នៅស្រុកហោង
ជាធំលើសលែងស្រី
ថ្លើងកេរ្តិ៍ថ្លើងយសលន់
អង្គអញងងជាងក
រូបរាងប្រវេណី
ឱស្តាយតូរ្យតន្ត្រី
រេរាំសាន្តកាយ
ឱស្តាយទែនសែយាស
ស្តាយស្រះស្រង់ឱទ្យាន
ស្តាយបុណ្យបាននៅប្រាង្គណ៍

នឹងដំណាលចរចាចែង
សាត់កណ្តាលសាគរា ។
សាត់ពោងពាយដោយវាតា
លឿនសន្លឹមសន្លោចលន់ ។
សែនសង្វេគឆ្កែតង្គន់
ថប់ធុញចិត្តគិតកណ្តែង ។
ជោរជន់នេត្រល្អាចល្អែង
ប្រែបែរមុខមកមើលស្រុក ។
ទូញបណ្តើរដោយទំនង
សោយសម្បត្តិសម្បូណ៌បុណ្យ ។
ស្នំនារីតតងប៉ុន
ពុទ្ធខ្លាយសព្វទិសទី ។
អភិសេកជាមហេសី
ជាតិជាចមស្នំទាំងឡាយ ។
ភ្លេងមហោរីចំរៀងរាយ
ឥតឯទុក្ខទោសបៀតបាន ។
ល្អឱភាសសុខសម្រាន
តែងក្រសាលឥតឯឃ្លាត ។
ប្រាសាទស្នាងប្រសើរស្អាត

ឱកម្មអ្វីឱ្យឃ្លាត
តែខ្លួនអញឯកងង
កណ្តាលទឹកទូលាយ
មើលឆ្វេងបាត់ត្រើយសោះ
មើលក្រោយវែងលន្ទង
ឃើញតែទឹកនឹងមេឃ
រលកបោកពេកពន់
មានទាំងហ្វូងមច្ឆា
ពន្លឺកលោតឡើងហើយ
សឹងតែធាត់ធំៗ
លលេញដេញពោងពាយ
នាងវែងភិតភ័យរាំង
អង្គុយគន់មច្ឆា
ថាឱពីនេះទៅ
ប្រាសព្រះរៀមឧត្តម
ឥឡូវនេះនឹងភ្លា
ពំនាក់នៅពំនឹង
នាងគន់នាងគិតគ្រប់
ឧរាស្ថនស្ទើរឆ្ងាយ

ព្រាត់ប្រាសមកនៅពោងពាយ ។
អង្គកណ្តែងកណ្តោចឆ្ងាយ
ឥតអ្នកណាជាពីរអង្គ ។
មើលស្មាំនោះងងឹតសុង
មើលទៅមុខលន្លោចលន់ ។
ខ្យល់បោកបែកទឹកជោរជន់
ពេកពុំស្ងប់ពុំស្ងាត់ឡើង ។
ហែបហែលហាមកបង្ហើយ
ខ្ទេចខ្ទុរទឹកប្រែប្រួសឆ្ងាយ ។
រូបរូងហែលលលាយ
ហែបត្របាក់បរិភោគ ។
ស្អុតស្អាងកាំងអស់អង្គា
តាំងតែទុក្ខតែទុញយំ ។
ប្រាសលំនៅប្រាសអ្នកស្នំ
អង្គអនាច់នៅកុំដឹង ។
រកអ្នកណាជាទីពឹង
គ្រាន់ប្រាស្រ័យជាគូកាយ ។
វែងថែមថប់ឥតរសាយ
នាងនន្សៀលននាសនៅ ។

លុះភ្នាក់មានសួរពី
ហើយនាងនាងទូញទៅ
ថាឱកាលអញកើត
គឺដើមការណិកា
ព្រះគុណព្រះតាបស
យកខ្ញុំទៅក្រញក្រង
សន្តតនាមចំពោះ
សម័យមួយចក្រី
ឥសីសួរដើមអាទិ៍
លើកខ្ញុំកែវកុមារ
នាងខ្ញុំដូចដល់
ទើបព្រះមហាក្សត្រក្សាន្ត
ឱម្តេចឡើយពុំគិត
អាសូរខ្ញុំបួនស្រី
ទោះទោសខ្ញុំឆ្កាំឆ្កង
ទៅឯឥសីតា
គួរស្តេចនឹងសម្លាប់
ម្ចាស់អើយបួនមហាភ័យ
ឱយប័យរទៅហើយ

ទូញទៀតពីក្សត្រចមចៅ
ព្រះឥសីសិទ្ធិព្រឹទ្ធា ។
យកកំណើតក្នុងបុប្ផា
រសក្រអូបក្រអែបហ្វូង ។
សោតសប្បុរសយាត្រាត្រង់
ផ្ទះរក្សាសព្វាត្រី ។
តាមផ្កានោះឈ្មោះកាកី
ស្តេចស្វែងស្វះទៅនមស្សការ ។
ជ្រាបវង្សជាតិទើបអាចារ្យ
ឱព្រះបាទព្រះបងបាន ។
ព្រះមណ្ឌលមន្ទីរស្ថាន
អភិសេកជាមហេសី ។
ពុំអាណិតនឹកប្រណី
ដ្បិតឥសីផ្តាំប្តេជ្ញា ។
គួរព្រះបងជូនបួនវា
បូក្សត្រានឹងឱក្ស័យ ។
ឱខ្ញុំស្លាប់នៅក្នុងក្រៃ
ភិតរឹងស្នាំងស្លន់ពន់ពេក ។
ម្ចាស់បួនអើយបួនវិវេក

រមិលមើលឃើញមេឃ
ព្រះចន្ទ្រចរត្រចះ
ពពកសាត់លលាយ
ព្រះចន្ទ្រដូចព្រះបង
ដូចស្រីស្នំតាប់តាន់
ឱបួនធ្លាប់រែងនៅ
គឺកម្មកាយបួនស្រី
កម្មម្តេចនាំប្រសព្វ
ទាំងនេះហេតុវេរា
ដូច្នេះតើនឹងថា
គឺកម្មកាយនិព្វានៅ
គ្រប់រូបគ្រប់នាមា
ពុំដែលចរចៀសបាន
ខ្លួនខុសឬនឹងខំ
តាមតែទេពទាំងឡាយ
ពុំដឹងខ្លួនមានកម្ម
កម្មក្រាស់ក្រែកន្លង
ឱកម្មនេះកម្មពៀរ
កម្មក្រាស់អ្វីមាល្បាយ

យល់ចន្ទ្រាតារាយ ។
ចែងស្រលះភ្លឺព្រាងព្រាយ
លលេលើមេឃាខណ្ឌ ។
តារាផងរាយណាស់ណាន់
គង់គាល់ហ្វៅនៅប្រក្រតី ។
នឹងព្រះចៅជាមហេសី
នាងនៃបនឹងគ្រុឌា ។
នឹងគន្ធព្វឡើងពីរគ្រា
នឹងនិរាសរៀមឡើងទៅ ។
អ្នកឯណាឯងឱ្យក្តៅ
តែងអន្ទោលតាមដោយដាន ។
ដូចឆាយាតែងតាមប្រាណ
នឹងវេរាពៀរកម្មកាយ ។
គិតផ្សែផ្សំឱ្យសប្បាយ
ជួយចម្រុះចំរើនផង ។
នឹងនាងគ្រានេះម្តង
លើសលែងកម្មគេទាំងឡាយ ។
ជាពន្យារកេរ្តិ៍កម្មកាយ
គួរនឹងណាយនឹងនឹកបង ។

មោះឬកម្មពីព្រេង
ពុំឱ្យអញគាប់គង់
ឱឆ្លាប់រួមផ្ទឹមផ្ទុំ
ប្រាកដប្រកបជា
ស្រណោះកាលឆ្លាប់នៅ
នៃបនិត្យជិតប្រក្រតី
មួយកាលនៅនាទី
គន្លងធ្វើលែបខាយ
មករងទុក្ខវេទនា
ទ្រូងអីយហាក់នឹងប្រេះ
សមបាបពីបុព្វ
ឱ្យចេញចាកចំបែង
ពីថ្ងៃនេះទៅហើយ
រាប់ថ្ងៃតទៅមុខ
បើស្លាប់នៅផែនដី
នឹងជួយជូនព្យាបាល
មកស្លាប់ម្តេចក្នុងទឹក
ត្រីផងវានឹងស៊ី
ឱខ្លួនអើយកំព្រា

ឱវង្វេងចិត្តភិសរវង់
នឹងព្រះរៀមព្រះរាជា ។
ទិព្វបន្ទុំមណ្ឌលា
ចមព្រះមហាព្រះមហេសី ។
នឹងព្រះចៅចមចក្រី
គ្មានរកៀសរកាំកាយ ។
សួគ៌សិម្ពលីសែនសប្បាយ
ឱអន្តរាយរូបដល់ម្ល៉េះ ។
ឱឈឺផ្សាផ្សប់ដូច្នេះ
ព្រោះចំណេះចំណង់ឯង ។
ឱរៀចវេរៀះបង្វែង
ប្រាសប្រាសាទប្រសើរសុខ ។
ឱខ្លួនអើយតាំងតែទុក្ខ
សមនឹងក្សិណក្ស័យអសារ ។
បានឥសីសីលាចារ្យ
នឹងនាងទៅកុដី ។
ជ្រៅពន្លឹកជាចំណី
លេបបំបេះបំបោចបង់ ។
និរអ្នកណានឹងស្រោចស្រង់

កើតមកតែឯកអង្គ
មានញាតិវ៉ានឹងពីង
ស្រោចស្រង់ពីគង្គា
សង្ឃឹមព្រះជីតា
ឥតអ្នកនាំពណ៌ដ៏មាន
ឱឆ្ងាយផែនដីទី
អំពើអង្គអកុសល
ណាខ្លាចអស់ត្រីផង
រលកលោតប៉ុនភ្នំ
មុខគួរឱ្យអនិច្ចា
ទន្ទឹងណានឹងដល់
រឹងទុក្ខរឹងទុក្ខទន់
សន្លឹកសន្លែនៅ
សង្រេងសង្រែង
រែងឆ្អិនរែងឆ្អែតឆ្អិត
ទល់ទុក្ខលើពោងពាយ
ក្នុងមហាសមុទ្រមាន
បក់បោកលោតប៉ប្លង
កណ្តែងកណ្តាលជល

កណ្តែងកណ្តាលគង្គា ។
មានទុក្ខនឹងរិះរក្សា
ទៅបំពួនបំពាក់បាន ។
អ្នកនៅនាព្រៃសួសាន
ពីនេះទៅឱ្យបានដល់ ។
តែវារីរងអំពល់
មានតែទុក្ខតែទុក្ខយំ ។
ហែលត្រសងសឹងធំៗ
ផ្តុំបណ្តែតបណ្តោយខ្យល់ ។
រងវេទនាសោតសែនសល់
មានតែទល់តែទុក្ខនៅ ។
អង្គឥតស្រន់ឥតស្រាកក្តៅ
សូន្យលន្លងលន្លោចក្តាត់ ។
ទុក្ខកន្លងកន្លែងចិត្ត
រែងអាណិតអនាថប្រាណ ។
អណ្តែតឆ្ងាយពីត្រើយត្រាណ
តែរលករលាមខ្យល់ ។
ប៉ប្លងក្នុងទឹកវិលវល់
លុះគំរប់សត្វទិវា ។

រលកបោកពោងពាយ
លិចលង់នាងក្នុងមហា
ស្រ្តីស្រីណាគាប់
គំនិតក្បត់ចិត្តប្តី
កំពុងពេញស្នេហា
វាផិតឡើងទាំងងាយ
គួរកាន់ច្បាប់ធម្មា
ទុកឱ្យនរជាតិជន
គួររៀនរកខ្លឹមសារ
ជាបុណ្យបានខ្លួនថ្លៃ
កុំធ្វើដូចស្រ្តី
និរទេសអង្គអន្តរាយ
ព្រោះតែពីគំនិត
ទាល់តែអង្គឯងអ
ឱបាបនោះឯងមកផ្ត
កំណាចព្រោះគំនិត
មករងព្យុរវេទនា
ណោះនៅនាកណ្តាល
ស្លាប់ទៅនៅនរក

បែកខ្ចាត់ខ្ចាយចេញពីគ្នា
សមុទ្រមិញ្យក្ស័យជីវី ។
កុំត្រងត្រាប់កែវកាកី
ចោលស្វាមីសេពសហាយ ។
ចិត្តកិរិយានឹកនិរណាយ
ព្រោះចាប់ចិត្តចង់សម្ពន្ធ ។
តាមគាថាប្រសើរលន់
ជាប្រសិទ្ធិប្រសើរក្រៃ ។
ព្រះអាចារ្យចែងកែខែ
ពិតពំនឹងពំនាក់កាយ ។
កែវកាកីកេរ្តិ៍និរណាយ
រូបកណ្តែងកណ្តោចលន់ ។
ចើកចោរចិត្តស្រាលសរសន់
ន្តរាយរូបរងទុក្ខពេកក្តាត់ ។
ន្ទាទាន់ហន់ដល់ដូចចិត្ត
ត្រឹមត្រឹមត្រេកត្រង់ត្រអាល ។
តែងកាងកោកាល
មហាសមុទ្រទល់ទុក្ខ ។
រងទោសទុក្ខតាមវេរា

លុះមកដល់សាសនា	ព្រះពុទ្ធយើងនេះបានត្រាស់ ។
ទើបបន្ទូលទេសនា	ជាគាថាដុំជាតក្កច្បាស់
ថាកាកីនោះផ្លាស់	ជាតិជានាងចិញ្ចាជាក់ ។
វិនាយនាដកូរេន	សិល្បសាស្ត្រក្នុងសិទ្ធិស័ក្តិ
ចរវិលរឹងជាអគ្គ-	សាវកគឺមោគ្គល្លាន ។
ឯអង្គព្រះព្រហ្មទត្ត	វិលរឹងថ្លាត់មិញមកបាន
ជាអគ្គសាវកញ្ញាណ	គឺអង្គព្រះសាវិបុត្រ ។
ឯគ្រុឌរាជបក្សា	គឺព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ
ត្រាស់ទ្រង់បុណ្យបរិសុទ្ធ	តែងទេសន៍ទូន្មានសព្វសត្វ ។
ឱ្យលុះដោយមគ្គផល	បរិបូណ៌ដល់ព្រះអរហត្ត
សេពសោយសុខសម្បត្តិ	និព្វានពន់ ^(១) ពីវេរា ។
ដំណើរនាងកាកី	ប្រែសេចក្តីសៀមភាសា
ជាពាក្យខ្មែរកាព្យា	សូរេចរឿងចប់ម្តងហោង ។

—•••—

ចប់ រឿងកាកី

១ ពន់ ក្នុងទីនេះប្រែថា រួច ឬ ផុត ។

១៣. ច្បាប់ស្រី

ច្បាប់ស្រីនេះ ទ្រង់ព្រះរាជនិពន្ធក្នុង -មហាសករាជ ១៧៥៩
 -បុល្លសករាជ ១១៩៩ -ពុទ្ធសករាជ ២៣៨០ -គ្រិស្តសករាជ
 ១៨៣៧ ក្នុងពេលព្រះអង្គមានព្រះជន្ម ៤១ព្រះវស្សា ច្បាប់នេះ
 មានគោលចារឹកសំខាន់ណាស់ ដោយទ្រង់ព្រះរាជនិពន្ធតាម
 បាលី ក្នុង សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ត្រង់អសីតិនិបាតជាតក
 ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធបរមគ្រូនៃយើង ទ្រង់ត្រាស់សំដែងចំពោះ
 សក្យវង្ស៥០០ រូប ត្រង់ឆ្នេរកុណាលស្រះ (ស្រះជាទីអាស្រ័យ
 នៅនៃពួកតាវ៉ៅ) ដិតព្រៃហេមពាន្ត ។

ចែងអំពីស្រី១០៨ -ស្រីសុចរិត ៨ ចំពូក -ស្រីមាយា ៤០ ចំពូក
 -ស្រីបង្គិនប្តី ១០ ចំពូក -ស្រីបើក ១៨ ចំពូក
 -ស្រីអាស ២០ ចំពូក -ស្រីមាក់ងាយប្តី ១២ ចំពូក
 ចែងអំពី -ចិត្តស្រី ៣ ពេល
 -បុរសនឹងស្រីចង់មេត្រីដោយហេតុ ៨ ប្រការ
 -ភរិយា ៧ ចំពូក -ស្វាមីសង្រ្គោះភរិយា ៥ ស្ថាន

ច្បាប់ស្រី
បទភាគគតិ

អបំ ឆាមំ រាជចូឡំ បុត្តោ រញ្ជោ កម្មុជនគរេ
នស្សេ អត្តោ អាចរិយោ បរិបបិតា ,

អង្គអញរាជបុត្រ ក្នុងរាជបរិសុទ្ធ ក្រុងកម្ពុជា
នាមអនុជនាថ ចូឡជាតិក្សត្រា យល់នូវអត្តា
អាចារ្យចែងទុក ។

និកាយបាលី ព្រះអសីតិ និបាតជាតក
សំដែងលក្ខណា ស្រីមាយាអាក្រក់ , ចិត្តបើក,
អាសលាមក, បង្គិន, មាក់ងាយ,
សំដែងលក្ខណា ស្រីមានកិរិយា សុចរិតកបកាយ
ឲ្យអស់ប្រុសស្រី លោកិយទាំងឡាយ ដឹងដោយបរិយាយ
មាយាស្ត្រី ។

ឯអង្គអញឯង គនគិតចារចែង ពីព្រះបាលី
ជាពាក្យកាព្យា ពណ៌នាសេចក្តី ចង់ជាច្បាប់ស្រី
ទុកតាមអត្ថេ ,

ពុទ្ធសាសនា អតិក្កន្តា អសីតិ តេ សត្តាធិក ទ្វេសហស្សេ
មហាសករាជេ ឯកសប្បបញ្ជានព្វ ។

ចុល្លសករាជទៅ	ពាន់មួយរយកៅ	សិបប្រាំបួនគ្រប់
ថ្ងៃសៅរ៍ទៀងទេ	នាខែបុស្សដប់	រោចរិះឯយប់
យាមមួយសេសម៉ោង,	រៀបរៀងសេចក្តី	ជាបទកាកគតិ
ដំណាលទំនង	ស្រីជួស្រីជា	តាមបាលីចង
ទុកជាគន្លង	ក្បួនច្បាប់តទៅ ។	
គ្រាន់មើលគ្រាន់មាន	ចិត្តចាំប្រៀនប្រាណ	កុំឲ្យអាស្រូវ
កុំត្រាប់មាយា	ទុកជាធ្វើត្រូវ	កុំត្រាប់ចើកចូវ
ទុកជាស្មោះស្មាន,	កុំត្រាប់ស្រីអាស	គិតថាជឿតខ្មាស
អៀនរឹងអស់ប្រាណ	កុំត្រាប់បង្គិន	ថាមិនសាមាឡ
កុំត្រាប់សន្តាន	មាក់ងាយស្វាមី ។	
គិតថាគួរទេ	មិនគួរស្ម័គ្រស្នេហ៍	រាប់រកជាប្តី
មារយាទទាំងប្រាំ	ចូរចាំគ្រប់ស្រី	សុទ្ធសឹងអប្រិយ
គ្មានល្អមួយឡើយ,	គួរត្រាប់គួរត្រង់	គួរចាំគួរចង
គួរកុំកន្តើយ	មារយាទសុចរិត	ល្អពិតជាត្រើយ
ស្រីណាត្រាប់ហើយ	ហៅប្រសើរស្រីៗ	គួរមើលឲ្យច្បាស់

គួរចាំឲ្យណាស់	តាមដោយវិថី	អាចារ្យចែងចង
កម្រងសេចក្តី	ក្នុងព្រះបាលី	និកាយសុត្តា ។
នេះនឹងសំដែង	បរិយាយចារចែង	ដើមបទ អដ្ឋា
ហិ ហេនេ ហិ	សុចរិតា	ឥត្តិលក្ខណា
មង្គលច្នេះពិត,	ប្រែថាស្រីជា	កើតកបលក្ខណា
ដោយនូវ សុចរិត	មង្គលប្រាំបី	ឲ្យស្រីពិនិត្យ
ចាំយកជាក្រឹត្យ	គ្រប់រូបស្ត្រី ៖	
១. ដើមបទពណ៌នា	លោកថាស្រីជា	សុចរិតភក្តី
ឫករាបស្រគត់	ផ្គង់ផ្គត់សំដី	ការកេរ្តិ៍ខ្មាសស្រី
	បរិសុទ្ធមែនមួន,	
២. លោកថាស្រីត្រង់	កាន់សុចរិតផ្គង់	គំនិតចេះស្អូន
អស់ទ្រព្យសម្បត្តិ	ប្រយ័ត្នបែបជួន	ទុកជាក់ខ្ជាប់ខ្ជួន
	មិនមានប្រមាទ ។	
៣. លោកថាស្រីគាប់	កាន់សុចរិតខ្ជាប់	ឧស្សាហ៍សង្វាត
ធ្វើការសន្សំ	តឿនខ្ញុំឲ្យឃ្លាត	ឲ្យខ្ញុំឱហាត
	មិនមានស្ងៀមដែរ,	
៤. លោកថាស្រីប្រាជ្ញ	សុចរិតអង្គអាច	ចេះអធ្យាស្រ័យ

ញាតិព្រៀងទៅមក រាប់រក្ខសវៃ ទោះជនដទៃ
ក៏រាប់តាមពិត ។

៥. លោកថា ស្រីស្អាត សុចរិតគ្មានឃ្លាត មែនមានគំនិត
ចេះរៀបអាហារ ភ្នាក់ងារស្រីពិត រណ្តាប់ផ្កាបចិត្ត
ប្តីគ្រប់វេលា,

៦. លោកថា ស្រីស្មោះ កាន់សុចរិតឆ្ពោះ ចាំចិត្តស្នេហា
តែនឹងអង្គប្តី ឥតបីរេរា ស្ម័គ្រស្មោះស្មើជា
និត្យនៅរៀបរៀង ។

៧. លោកថា ស្រីស្អាត សុចរិតរហូត អបអត់ឥតល្អៀង
តាមពាក្យប្តីផ្តាំ ចងចាំទុកទៀង ពោលពាក្យមិនឃ្លៀង
មិនឃ្លាតសត្យា ។

៨. លោកថាស្រីស្មើ សុចរិតសរពើ អាចរងធានា
ទម្ងន់ចិត្តប្តី ទោះបីទុក្ខា ក្សត្រក្រមេចម្កា
អាចទទួលប្រាណ ។

សុចរិតប្រាំបី ជាមង្គលស្រី ប្រសើរក្រមាន
អ្វីមកផ្ទឹមផ្ទាល់ ឲ្យដល់នេះបាន ស្រីណាអាចធុរាន
ចិត្តចាំរៀនយក, ទាំងប្រាំបីច្បាប់ ហៅស្រីមហាគាប់

លោកិយកម្រ	ស្រីកាន់សុចរិត	ប្រព្រឹត្តល្អិតល្អ
ស្រីណាថាគ្រ	ធ្វើតាមពុំបាន ។	
លោកថាស្រីនោះ	ចិត្តអាក្រក់សោះ	ស្អប់ដំបូន្មាន
ផ្សាដោយសារចិត្ត	ទុច្ចរិតសន្តាន	បង្ខិនធនធាន
ចើក, អាស, មាយា,	ក្តីជួចច្រើនកល	ក្រដឹងចេះដល់
លែបខាយពុតវា	បើចិត្តចង់ស្រាប់	ចង់ស្តាប់ហាក់ជា
ងាយងាយសោះសា	ចេះឯងដឹងឯង ។	
ឯត្រង់ច្បាប់ល្អ	តិចទេយលក្រ	កម្រក្រៃលែង
ក្រព្រោះមិនចង់	ប្រុងអង្គស្តែង	ក្រដោយចិត្តល្បែង
ចំណង់តណ្ហា,	អំពើសុចរិត	អធ្យាស្រ័យចិត្ត
សំអាតឧស្សាហ៍	ស្មើស្មោះស្វិតត្រង់	ផ្គត់ផ្គង់ក្រឹត្យា
ប្រាំបីនេះណា	សុចរិតប្រាកដ ។	
ឯសុចរិតស្រី	ផ្គត់ផ្គង់ស្វាមី	លោកឲ្យអបអត់
ឱនអៀនចិត្តទន់	ចេះគន់បែបបទ	តាមតែប្តីពត់
ម្តេចៗតាមបាន,	មិនមានប្រកែក	មិនមានជជែក
ថាធ្វើមិនបាន	ទោះអៀនអន់អត់	សង្កត់ចិត្តប្រាណ
តាមចិត្តប្តីជូន	ម្តេចៗមិនថា ។	

ច្បាប់នេះគួរស្រី	នៅនាលោកិយ	ផ្ទះចិត្តឧស្សាហ៍
កាន់ក្តីសុចរិត	ជាគ្រឹះត្យថ្ងៃថ្ងា	ឲ្យខ្ជាប់ជាក់ជា
ចរិតសព្វថ្ងៃ,	កាន់បានដូច្នោះ	នឹងឮកេរ្តិ៍ឈ្មោះ
ប្រសើរពេកក្រៃ	នឹងបានសាន្តសុខ	ចៀសទុក្ខចង្រៃ
ដល់បរលោកថ្ងៃ	សោយសុខស្នូតសិទ្ធ	។
សំដែងសេចក្តី	ពីមង្គលស្ត្រី	ប្រសើរពេកពិត
គ្រប់ទាំងប្រាំបី	ក្រឹត្យស្រីសុចរិត	ចែងចប់កាសិត
តាមព្រះបាលី,	គម្ពីរនិកាយ	សំដែងអធិប្បាយ
មង្គលស្ត្រី	នេះនឹងតែង	សំដែងអំពី
អសិរីនី-	បាតជាតកេ	។

ឥទ្ធិ សត្វា កុណាលទហា ហិមវន្តេ អនភិរ-តប៊ីឡិតេ
 បញ្ចា សតេ ភិក្ខុ កថេសី , រីព្រះសព្វញ្ញ
 ព្រះអង្គជាគ្រូ គ្រប់មនុស្សប្រុសស្រី នឹងទេពនិកាយ
 ដូចនាយសារថី ទូន្មានពាជី ដោយដូចចិត្តនា ។
 ព្រះអង្គគង់ឮ កុណាលស្រះស្រី ទៀបព្រៃហេមវា
 ប្រារព្ធនឹងអង្គ ភិក្ខុវង្សសក្យា- រាជប្រាំរយជា
 កំលោះគ្រប់អង្គ, សុទ្ធសឹងមានចិត្ត ស្រីបស្រាលគន់គិត

ដល់ក្តីចំណង់, រសាប់រសាយ ពុំស្គាល់សីលសង្ឃ
គន់គិតក្នុងចង្ក សិក្ខាសេពមាតុគ្រាម ។

ទ្រង់ជ្រាបហើយត្រាស់ ទេសនាច្បាប់ច្បាស់ កុំឲ្យរឹមវាម
ចិត្តចង់តាមស្រើប កម្រើបដោយកាម- មគុណទាក់ទាម
មន្ទិលសិក្ខា, ឲ្យភិក្ខុផង ដឹងដោយទំនង
ដំណើរ យាមា ស្ត្រីទាំងសែសិប ឫករាប់ស្រីណា
បង្កិន ទ្រព្យ នោះដប់ចរិត ។

ស្រីចិត្តចើកសព្វ ប្រាំបីដណ្តប់ ស្រីអាសខូចចិត្ត
មានដល់ម្តែ ឯស្រីតែងគិត មាក់ងាយប្តីពិត
ដប់ពីរកិរិយា, អំពើទុច្ចរិត ទាំងប្រាំគំនិត
ប្រមូលផ្សំគ្នា ត្រូវមួយរយគត់ តាមបទព្រះបា-
លីលោកទេសនា ក្នុងព្រះគាថា ។

ចត្តាឡីសា- យហានេហិ ឥត្ថី សាមិកំ អប្បាវទន្តា
ប្រែបាលិយំ ស្រី មាយា លោកតាំង សែសិប គំនិត៖

១.នេះដើមស្រីមាយា អៀនតែប្តីវា ពុំព្រមតាមចិត្ត
ប្តីផ្តាំដូចម្តេច អៀនគេចមិនស្បៀត ឯស្រីសុចរិត
គ្មានអៀននឹងប្តី ។

២.ស្រីមាយាតតល្លៃ ចូលដេកច្រើនប្រែ ខ្នងឲ្យស្វាមី
 ហាក់ជិនហាក់ណាយ ចង់ផាយរកថ្មី មោះឬសេចក្តី
 ចង់រួមរសប្រាណ,

៣.ស្រីមាយាលាយចើក ប្តីលក់លួចបើក ទ្វារលបចេញបាន
 ទៅរកគេឯង ប្រឡែងសើនស៊ាន ហើយវិលមកថ្ពាន
 ដេកធ្វើព្រងើយ ។

៤.ស្រីមាយាតតលក្ខណ៍ ប្តីគង់ប្តីគាក់ ប្តីពាល់ខ្លួនហើយ
 គេចទាត់គេចទះ បម្រះតោះតើយ ធ្វើហាក់ធ្វើហើយ
 មិនមានចំណង់,

៥.សីមាយាអប្រិយ ប្តីរួមវេណី ប្រកែករាវង់
 ដង្ហើមជំតូច ហាក់ដូចមិនចង់ ព្រោះអាក់អៀនអង្គ
 មោះចង់ស្នេហា ។

៦.ស្រីមាយារូសរេ ប្តីរួមវេ- ណីប្រែពោលថា
 ឈឺក្បាលឈឺពោះ គឺមោះវាជា វាទាស់ចិត្តវា
 វាចង់ដែរទេ,

៧.ស្រីមាយាកាលី ចូលដេកនឹងប្តី ធ្វើជាដល់ខែ
 ហើយស្ងៀកចង់ក្បួន ថាមិនទំនេរ ដល់ប្តីវាយដេរ

នាំឲ្យមានមោះ ។

៨.ស្រីមាយាមុខរឹង ដឹងជាប្តីនឹង រួមវ័ក្សស្វាញស្កុះ
ដាស់គេងងឡើង រកភ្លើងចន្ទៈ ព្រោះខឹងពុំនោះ
ចង់ចាកស្វាមី,

៩.ស្រីមាយាបម្រើ ប្តីពុំដែលស្មើ ធ្វើមុខខ្វែងខ្វី
ក្សិណស្រស់ក្សិណក្រៀម ក្សិណស្លៀកក្សិណស្អី
ព្រោះធុញទ្រាន់ប្តី តូចចិត្តគំនិត ។

១០.ស្រីមាយាខូចខ្វង់ ចំណីប្តីចង់ ពុំឲ្យតាមចិត្ត
ចង់នោះឲ្យនេះ បង្វែរចេញពិត ព្រោះជិនណាយចិត្ត
គិតបែកចេញក្រៅ,

១១.ស្រីមាយាលាយអាស ចង់ឲ្យប្តីប្រាស ចេញពីលំនៅ
នឹងបានចើកលេង គ្នាងងអ្នកក្រៅ ប្តីមានបើទៅ
អរងងពន្លឹក ។

១២.ស្រីមាយាល្បិចល្បង ប្តីទៅឆ្ងាយលេង ទាល់ល្ងាចទាល់
ព្រឹក សើចលេងតាមចិត្ត គ្មានគិតគ្មាននឹក គ្មានភ្នករព្យក
អាណិតស្រឡាញ់,

១៣.ស្រីមាយាមាននៅមានៈ ប្តីមកដល់ផ្ទះ ជាទុក្ខគ្នាន់ខ្មាញ់

កញ្ចក់កញ្ចក់ ក្រមួរកន្ទាញ់ ដ្បិតចិត្តសស្រាញ់
សស្រួលទៅផ្សឹង ។

១៤.ស្រីមាយាលែបខាយ ឃើញមុខសហាយ ធ្វើយំឲ្យដឹង
អង្គុយស្ងួតស្ងប់ សញ្ចប់សោតសឹង ធ្វើប្រាប់ដំណឹង
ពីខ្លួនទុក្ខទល់,

១៥.ស្រីមាយាលាយអាស ឃើញប្រុសមិនខ្មាស ធ្វើរិះរកកល
សាកសួរសុំថ្នាំ ផ្តៃផ្តាំខាយខ្វល់ មោះចង់ជួបយល់
មុខមិត្តក្នុងក្រៅ ។

១៦.ស្រីមាយាសស្រាញ់ ឃើញមុខសំឡាញ់ ដែលចង់ចិត្តទៅ
មើលៗហើយសើច ធ្វើកើចស្ងៀមនៅ បន្តិចមើលទៅ
ឲ្យប្រុសស្នេហា ។

១៧.ស្រីមាយាពេកក្អិត^(១) ឃើញប្រុសត្រូវចិត្ត ព្រីព្រួចចិត្តា
ដាក់ភ្នែកមមុយ កន្ទុយនេត្រា លួចមើលរេរា
ញញឹមធ្វើផ្អើយ ។

១៨.ស្រីមាយាក្អិតក្អក់ ឃើញប្រុសសំឡក់ កាន់នេះនោះហើយ
លើឡើងបើបថៃ លួចបែរមើលជើយ បើបទៀតធ្វើតើយ

១ ប្រើពាក្យនេះថា “ក្អិត” តែសម័យបច្ចុប្បន្នប្រើថា “ក្អាត” ។

ញញឹមចោលចេញ,

១៩.ស្រីមាយាពិតៗ ឃើញប្រុសត្រូវចិត្ត ធ្វើជាម្តេចម្តេញ
ជិនឆ្អុនត្រគោះ គឺមោះគិតពេញ ចិត្តចង់លលេញ
សេពសុខស្នេហា ។

២០.ស្រីមាយាវះវេ ឃើញប្រុសមានគេ នៅផងច្រើនគ្នា
ធ្វើជាព្រងើយ កន្តើយសោះសា តែស្ងាត់មើលវា
ស្រដ៏ចប្រាក,

២១.ស្រីមាយាចេះក្អិត ឃើញប្រុសធ្វើស្និទ្ធ និយាយសួរសាក
នៅផ្ទះនៅវាល ស្រីបស្រាលសើចក្អាក ទើបបន្ទិចពាក្យ
ទៅប្រុសលលេញ ។

២២.ស្រីមាយាមែនមួន ឃើញប្រុសរតពួន កិនក្រចកចេញ
កាច់ម្រាមទាំងដប់ ពត់សព្វដៃមិញ ដ្បិតអៀនស្រឡាញ់
នឹងប្រុសអាត្មា ,

២៣.ស្រីមាយាៗល្បែង ឃើញប្រុសធ្វើក្លែង យកជើងព័ន្ធគ្នា
ទទោកឆ្អឹងដី ធ្វើស្តីម្នាក់វា លួចឈ្មៀងនេត្រា
សំឡក់ធ្វើស្តើយ ។

២៤.ស្រីមាយាកិរិយា ឃើញប្រុសធ្វើជា ច្រហោងព្រងើយ

ឱនគូសដីលេង តែឯងកន្តើយ លួចសំឡក់ហើយ
ញញឹមឱនចុះ ,

២៥.ស្រីមាយាល្បិចល្បែង ឃើញប្រុសធ្វើឯង លេងនេះលេង
នោះ លេងលាយអំពើ លេងធ្វើម៉្លេះម៉្លោះ ឲ្យប្រុសកាន់កោះ
ត្រកត្រូវហឫទ័យ ។

២៦.ស្រីមាយាគ្មានពិត ឃើញប្រុសដៃក្បិត សំពត់អាវស្បៃ
ស្អឹមចង្កេះផ្អៀង មើលមៀងប៉ប្រែ សំឡក់វិលវៃ
ឈរនៅព្រងើយ ,

២៧.ស្រីមាយាអំពើ ឃើញប្រុសប្រែធ្វើ មិតពត់ខ្លួនជើយ
មុខមៀងក្រឡេក ចុងភ្នែករឿយៗ អង្គុយព្រងើយ
ហាក់មិនស្នេហា ។

២៨.ស្រីមាយាយល់ប្រុស ធ្វើអ្វីឲ្យជ្រុះ ជជុះរុះរ៉ា
មៀងមើលយល់ជាក់ ប្រែភក្ត្រធ្វើជា រើសរួចហើយវា
មើលទៀតញញឹម ,

២៩.ស្រីមាយាឆ្លើងឆ្លិត ឃើញប្រុសស្អាតស្អិត លាបប្រេងប៉ប្រឹម
ផាត់មុខណាំនួន ក្រមួនមាត់ខឹង ស្លៀកសំពត់ត្រឹម
ដណ្តប់ពាតថ្មី ។

៣០.ស្រីមាយាតតស្រាន្ត ឃើញប្រុសហើយបាន សរពើចំណី
 អ្វីៗក្តីណា ហៅគ្នាមកផឹក ផ្តោះផ្តង់សំដី

ញញឹមបញ្ចើ,

៣១.ស្រីមាយាស្រីបស្រស់ ឃើញប្រុសសម្រស់ សម្រួលអំពើ
 ដេកដើរឈរអង្គ គុយគង់តែធ្វើ អំពើបញ្ចើ

បញ្ចូលស្នេហា ។

៣២.ស្រីមាយាលាយចើក ប្រុសបាត់ដើរលើក ធ្វើឆ្អុតលីលា
 ក្សិណសើចក្សិណយំ ក្សិណពុំចរចា ដ្បិតវាប្រាថ្នា

ចង់សេពកាមគុណ ,

៣៣.ស្រីមាយាក្រៅក្រឹត្យ កំណាញ់ឥតគិត មិនចង់ធ្វើបុណ្យ
 មិនធ្វើទានសីល ព្រោះខ្ជិលស៊ប់ស៊ុន ស៊ូចាយផ្កាប់ផ្កុន
 ប្រុសអស់ពីប្រាណ ។

៣៤.ស្រីមាយាលាមក ចេះតែកុហក វៀចបង្វែងដាន
 កំភក់កំភូត រកស្វតត្រង់គ្មាន វិលវេរមិនមាន
 ទប់ទល់សំដី ។

៣៥.ស្រីមាយាញុកញុក ឃើញប្រុសបញ្ចុក សរពើចំណី
 ក្មេងស៊ីឯងសើច គេចកើចសុខ្ខី ឲ្យប្រុសភ្ញាប្រិយ

ដឹងឫកខ្លួនឯង ។

៣៦.ស្រីមាយាកន្លែង ឃើញប្រុសបានក្មេង ពឱបប្រឡែង
 ក្មេងធ្វើម្តេចគាប់ ធ្វើត្រាប់ជាល្បែង ឲ្យប្រុសយល់ដែរ
 ចាប់ចិត្តស្រាលស្រីប ,

៣៧.ស្រីមាយាណាស់ណា ឃើញប្រុសធ្វើជា ពក្មេងលេងបើប
 បើបឈ្នក់បើបឈ្នី បើបហើយងើប ធ្វើប្រុសឲ្យស្រីប
 សម្រើបតណ្ហា ។

៣៨.ស្រីមាយាលេងក្មេង ឱនថ្កល់ស្តាំធ្វើ ខ្លួនឯងឲ្យវា
 បើបវិញអ៊ែនអៀង រំលៀងនេត្រា មើលប្រុសរួសរ៉ា
 សើចហើយវះវេ,

៣៩.ស្រីមាយាផ្សេងៗ ឃើញប្រុសប្រើក្មេង បីឱបបំពេ
 សើចមើលប្រុសតាប់ ក្រឡាប់ជាទេ ហុចឲ្យទៅគេ
 ហើយធ្វើនាំរត់ ។

៤០.ស្រីមាយាឥតខ្មាស ឃើញប្រុសហើយអាស រំសាយសំពត់
 ស្ទើរលេចកេរ្តិ៍ខ្មាស ហៅអាសឥតបទ ឲ្យប្រុសក្អកកត់
 ចង់រួមវាសនា ,

សំដែងមាយាស្រី សែសិបអប្រិយ លើសខ្នាតមាត្រា

ឲ្យស្រីផងដឹង ដំណឹងពុតវា ម្ង៉ៃកំណាស់ណា
គ្មានការកេរ្តិ៍ប្រាណ ។

ធម្មតាស្រីមាយា ក្តីអ្វីល្អជា គួរធ្វើគួរជ្រាន
មិនស្អិតបង់ចិត្ត តែងគិតបំពាន ខូចខុសនោះគ្មាន
ព្រួយនឿយព្រួយស្តី ,

បើប្តីប្រាថ្នា កលកិច្ចស្នេហា ថាឯងអៀនប្តី
ពុំព្រមតាមចិត្ត គំនិតស្វាមី ប្តីអាក់អន់ក្តី
មិនព្រឺដល់តិច ។

គួរអស់ស្រីជិន គួរបៀសគួរមិន ឲ្យភ្លាត់ភ្លាំងភ្លេច
គួរចោលឲ្យបាត់ គួរកាត់គួរគេច គួរវេះគួរវេច
កាន់សុចរិតខ្ជាប់ ,

នឹងបានឮឈ្មោះ ឮកេរ្តិ៍ពីរោះ ទូទ័រសួរស័ព្ទ
បរលោកលោកិយ ហៅស្រីមហាគាប់ លោកទុកជាច្បាប់
អស់ស្រីនានា ។

សោះគិតប្រមាទ ទើបចោលមារយាទ មាយាគ្រប់គ្នា
សំដែងចែងចប់ គ្រប់សព្វមាយា សែសិបគណនា
តាមព្រះគាថេ ,

ទសហិ ហានេ-ហិតិយា បទុដ្ឋា វេ-ទិតញាបិ ភវិស្សន្តេ
ស្រីបង្គិនឯ ហេតុ ដប់គត់កល , ៖

១.នេះដើមបង្គិន ហេតុតែចង់កិន ឲ្យប្តីកើតដល់
ទោសទុក្ខលំបាក តោកយ៉ាកអំពល់ ដោយចិត្តកំហល់
កំហឹងមោហា ។

២.ស្រីបង្គិនប្តី ទ្រព្យធនការអ្វី ផងប្តីអាត្មា
មិនយកទុកដាក់ ពិតក្តីរក្សា ចោលឲ្យបង់អា-
សាសោៈឥតត្រើយ,

៣.ស្រីបង្គិនប្តី ការងាររងស្រី គួរតែធ្វើហើយ
ខ្ជិលធ្វើការរងង ដេកលេងកន្តើយ ពុំគិតធ្វើឡើយ
ដើរលេងសប្បាយ ។

៤.ស្រីបង្គិនប្តី របស់អ្វីៗ ផងប្តីយកចាយ
លេងបៀដឹកស្រា ទ្រព្យាអន្តរាយ ខាតខូចខ្ចាត់ខ្ចាយ
គ្មានបានចំណេញ ,

៥.ស្រីបង្គិនប្តី ពូកែបុលខ្លី ជឿគេដូរទិញ
ម្ចាស់ទ្រព្យទារតីង បែរខឹងឲ្យវិញ ប្តីអៀនអង្គមិញ
រកសង់ឲ្យគេ ។

៦.ស្រីបង្ខំនប្តី ចាយវាយឥតបី ប្រមាណរិះរេ
បង់ដោយបាតដោយ ទម្លាយធ្វេសទ្វេ ទាល់តែដៃទេ
តឿនប្តីទេរក៍ ,

៧.ស្រីបង្ខំនប្តី ឆ្នើងឆ្នៃក្រស្តី ចង់ធំចង់ល្អ
ការអ្វីខ្លីខ្លា មិនភ្ញាមើលយក៍ ធ្វើតែការក្រ
ដែលធ្វើក្របាន ។

៨.ស្រីបង្ខំនប្តី ខឹងខូចកាលី ដើរលួចរុករាន
គេទាន់វះចុះ គេចឈ្មោះបំពាន ប្តីរឹងខ្លួនប្រាណ
រកទ្រព្យឲ្យគេ ,

៩.ស្រីបង្ខំនប្តី ចណ្ឌាលតិចអ្វី ច្រើនឈ្មោះជេរគេ
គ្មានស្នេហាអ្នកណា ធ្វើឆ្ងាវះវេ កើតក្តីមិនទេ
ប្តីបង់តែទ្រព្យ ។

១០.ស្រីបង្ខំនប្តី ផាយធីតអប្រិយ ឥតសារឥតស័ព្ទ
ចោរអាសគ្មានស្តល់ តែយល់ចុះជាប់ ទ្រព្យប្តីយកផ្តាប់
ចិត្តសហាយវា ,

សំដែង បង្ខំន ដប់ហេតុស្រីមិន ចេះទុកទ្រព្យ
ចោលខ្ចាត់ចោលខ្ចាយ ចោលរាយនានា ចោលមិននាំពា

មើលទុកឲ្យល្អ ។

បោះទុកតែពាស	រាត់រាយទៅផ្កាស	គ្មានរៀបរើសរក៍
ទោះឃើញនៅមុខ	មិនទុកមិនយក៍	ដើរទៅដើរមក៍
	ជាន់លើមិនគិត,	

ជាតិស្រីអប្បលក្ខណ៍	នឹងហិនទទាក់	មិនមានគំនិត
ខូចរឿងខាតរឿង	ឥតបីមានគិត	រុះរាយមិនស្បៀត
	យកដៃទៅកាន់ ។	

បានតែដើរលេង	នឹងគេនឹងឯង	ស្រដៀងនឹង
អូចចុះអូចឡើង	ចបើងរូសរាន់	មិនមានគ្នាគ្នាន់
	ខាតដោយខូចដោយ ,	

អំពើច្នេះហោង	គួរអស់ស្រីផង	ផ្ទុះចិត្តកុំឲ្យ
បង្កក្តីសុចរិត	ពិនិត្យកុំឆ្គោយ	កុំមានទម្លោយ
	ទៅកាន់ទុច្ចរិត ។	

អត្តាធិប្បាយ	ទ្រង់ត្រាស់បរិយាយ	ពីស្រីគំនិត
បង្កិនស្វាមី	ដោយក្តីទុច្ចរិត	អំពើដបពិត
	ចែងចប់គាថា,	

អដ្ឋារស- ហិ ហេនេហិ ឥត្តិយោគា ខុភិចិត្ត- អរមានា

ស្រីចើកកិរិយា ប្រាំបីដណ្តាប់ ។

១.នេះដើមស្រីស្រាល ចើកចង់លេងវាល លេងព្រៃមិនស្តប់
ទៅលេងរឿយៗ គ្មាននឿយធុញចប់ ទៅថ្ងៃទៅយប់
ទៅយូរមហិមា ,

២.ស្រីចើកចង់តែ ដើរទៅលេងស្រែ ចម្ការនានា
លេងច្បារឧទ្យាន មិនមានរួញរា ច្រើនដងច្រើនគ្រា
ព្រោះចើកឥតត្រើយ ។

៣.ស្រីចើកចិត្តផ្អូក ចើកចង់លេងទូក អុំលេងល្អាក់ល្ហើយ
បន្ទុរសើចស៊ាន មិនមានខ្មាសឡើយ លេងរឿយៗហើយ
ព្រោះចើកកន្ទង់ ,

៤.ស្រីចើកចោលបូក ចង់ទៅផ្ទុតទឹក ផ្ទុតម្ល៉ៃច្រើនដង
ផ្ទុតថ្ងៃផ្ទុតយប់ ឥតឈប់ឈរហោង ផ្ទុតលោតលេងផង
ផ្ទុតសើចក្អាកក្អាយ ។

៥.ស្រីចើកអន្លើក ទៅញាតិអន្លើក អង្គុយនិយាយ
ថ្ងៃយប់ញាយៗ លេងភួយសប្បាយ សើចលេងក្អាកក្អាយ
ដោយសារចិត្តចើក ,

៦.ស្រីចើកពេកពិត ថ្ងៃយប់ងងឹត ដើរលេងអន្លើក

ផ្ទះឯងមិននៅ ដើរទៅអំប៊ុក ផ្ទះគេខ្វែកៗ
 ផ្សារចិត្តចង់ក្សាន្ត ។

៧.ស្រីចើកនោះមិញ ចង់ដើររកទិញ គ្រឿងស្អាងខ្លួនប្រាណ
 ចើកទៅតែផ្សារ ការងារខកខាន ដ្បិតចើកមិនស្រាន្ត
 មិនស្រាលតណ្ហា ,

៨.ស្រីចើកៗមាំ ទៅឈររំពាំ មាត់ទ្វាររេរា
 នៅទ្វាររបង ផ្ទៀងផ្ទាត់នេត្រា ច្រើនដងច្រើនគ្រា
 ដោយចិត្តចើកស្មោះ ។

៩.ស្រីចើកច្រើនចង់ អង្គុយរកត្រង់ បង្អួចចន្លោះ
 ប្រហោងជញ្ជាំង បៀតបៀនកៀនកោះ រឿយៗណាស់នោះ
 ចើកពេញបន្ទុក ,

១០.ស្រីចើកពេកក្រៃ គួញត្រូវឈឺផ្ទៃ អង្គុយមិនសុខ
 ញាយៗនោមជុះ ថាពោះផ្ទុះចុក នៅមិនស្រណុក
 ផ្សារចើកជាក់ស្តែង ។

១១.ស្រីចើកមិនបាត់ ព្រលប់យប់ស្ងាត់ អង្គុយម្នាក់ឯង
 លើផ្ទះនៅដី ឥតបីខ្លាចក្រែង ស្រែកស្រួសប្រឡែង
 សូរស័ព្ទស៊ាន ,

១២.ស្រីចើកជាក់ស្តែង ចង់ទៅមើលល្បែង ម្តោស្រពសព្វឋាន
មើលរឿយៗពន់ លើសលន់មិនមាន ការកេរ្តិ៍ខ្មាសប្រាណ
ព្រោះចើកមោហា ។

១៣.ស្រីចើកស្រីបស្រស់ ឮសំឡេងអស់ ប្រុសស្ទើរស្ទុះស្លា
ត្រចៀកផ្អៀងផ្អង សូរសង់វាចា រឿយៗគ្រប់គ្រា
ដ្បិតចើកសើវើ,

១៤.ស្រីចើកសស្រួញ ចង់ស្តាប់ទំនួញ ទំនុកសរពើ
ពាក្យពេចន៍វាហារ ការងារភ្លេចធ្វើ ស្តាប់រឿយលលើ
ព្រោះចិត្តចើកក្រៃ ។

១៥.ស្រីចើកចោរចិត្ត ទៅចង់ជាមិត្ត ស្រឡាញ់អាស័យ
នឹងស្រីផ្កាមាស អង្គអាសចង្រៃ ទៅលេងយប់ថ្ងៃ
ផ្សារចើកមិនក្សាន្ត ,

១៦.ស្រីចើកក្រឡាស ដើរលេងផ្តេសផ្តាស តាមដោយទីឋាន
ក្រឡែងប្រឡូក ច្របូកប្រះប្រាណ ប្រវាយមិនក្សាន្ត
ទះតប់គក់គេច ។

១៧.ស្រីចើកស្តាប់ស្តី និយាយតែពី ល្បែងប្រុសមិនភ្លេច
សរសើររូបរាង វាសវាងពាក្យពេចន៍ នឹងប្រុសមិនតិច

នឹកៗទៅឯង ,

១៨.ស្រីចើកមុខរឹង

ផឹកស្រាស្រវឹង

គ្មានខ្មាសគេឯង

ផឹករឿយៗនោះ

ផឹកឈ្មោះនឹងក្មេង ហានក្លាថ្វាថ្ងៃ

តាមចិត្តចើកចង់ ។

សំដែងចើកគ្រប់

ប្រាំបីដណ្តប់

លក្ខណ៍ស្រីចើកអង្គ

កាន់ទុច្ចរិតខ្ជាប់

ក្រឹត្យច្បាប់លះបង់

តាមតែចិត្តចង់

ចំណងគំនិត ,

ធម្មតារស្រី

ចើកចិត្តអប្រិយ

តាមក្តីទុច្ចរិត

ឃើញប្រុសស្រៀវស្រួច ព្រីព្រួចក្នុងចិត្ត

ចង់តែស្នេហ៍ស្និទ្ធ

ព្រោះតណ្ហានាំ ។

ចើកនេះអប្រិយ

គួរគប្បីស្រី

ទាំងឡាយចង់ចាំ

ថាចើកនេះជួ

មោហ៍ម្លូម្លូនមាំ

ចើកនេះចើកកម្ម

ចើកជួរខូចសោះ ,

គួរស្រីទាំងឡាយ

ចោលចើកចេញឆ្ងាយ

ពីចិត្តចើកស្មោះ

កុំត្រាប់កុំត្រង់

កុំចង់ចិត្តចុះ

កុំចេះចើកនោះ

ចើកនេះជួរក្រៃ ។

បាលីលោកថា

នរស្រីណា

ចៀសចើកចង្រៃ

កាន់យកសុចរិត

ប្រព្រឹត្តប្រពៃ

លោកហៅមហាថ្ងៃ

ក្រៃលែងស្រីផង ,

ទេសនាបរិយាយ

ស្រីចើកទាំងឡាយ

ជាដានទំនង ប្រាំបីដណ្តប់ ចែងចប់ចើកហោង
តាមដោយគន្លង អាចអត្តតាម ។
វិសាយ ហិ ហេនេហិ ត-ត្ថីសាមិកំ អមនាបោ អបិយោ
ហោន្តំ វីស្រីអាសទាំង ម្ភៃសេចក្តី , ៖

១.នេះដើមស្រីអាស វាអាសកាចង្វាស ប្រថីណ្ឌតៃប្តី
 ជាស្រីចាក់ចុច មិនទប់សំដី ផ្ទុញផ្ទាន់ស្វាមី
 តែសព្វភាសា ។

២.ស្រីអាសចចេស ចេះតែឈ្នានីស គ្មានយល់អ្នកណា
 របស់ផងគេ ចង់តែប្រាថ្នា មិនបានហើយវា
 រកកលបង្ខំច,

៣.ស្រីអាសអប្រិយ ចិត្តជំនឹងប្តី ពុំទទួលតូច
 បើប្តីធ្ងន់ពាក្យ ប្រែខ្វាក់មាត់ច្បូច ប្រឈ្មោះទទួច
 គ្មានស្រាកសំដី ។

៤.ស្រីអាសអាស្រូវ ចេះតែចៃចូវ ដើរស្តីដើមប្តី
 នឹងអ្នកនោះនេះ ហើយវេះមកស្តី ប្រាប់ញាតិប្រុសស្រី
 អប្រិយណាស់ណា ,

៥.ស្រីអាសធុរឆេះ រាលពីផ្ទះនេះ នាំភ្លើងរួសវា

ទៅឆ្ងល់អ្នកផង ឲ្យឆ្ងល់ខ្លោចផ្សា ពីព្រោះអាត្មា
ពុំស្ងាត់សួរស័ព្ទ ។

៦.ស្រីអាសត្តស្រាត្ត ប្តីផ្តាំទូន្មាន មិនស្បិតចង់ស្តាប់
ចច្រេសចច្រាស ច្រឡាសស្ទើរស្លាប់គ្មានស្តាប់បង្គាប់
បណ្តាំប្តីពិត ,

៧.ស្រីអាសគ្មានព្រឹម ឃើញប្រុសទំនឹម ទំនុកទៅស្និទ្ធ
ឲ្យប្រុសបានដឹង ដំណឹងគំនិត ដែលវាក្ខចិត្ត
ចង់ចាប់ស្នេហា ។

៨.ស្រីអាសពេកណាស់ ឃើញប្រុសគន្ធាស៍ គន្ធាងប្រស្នា
ឲ្យប្រុសគិតតាម កើតកាមតណ្ហា ចាប់ចង់ស្នេហា
នឹងវាស្ម័គ្រស្មោះ ,

៩.ស្រីអាសកន្ទាញ់ ឃើញប្រុសកង្កាញ់ មៀងមើលដូច្នោះ
ញោចញាក់ចិញ្ចឹម ពព្រើត្រង់ឆ្ពោះ ឲ្យប្រុសកាន់កោះ
ក្នុងកើតមេត្រី ។

១០.ស្រីអាសមិនស្ទើរ ឃើញប្រុសវាដើរ មើលមិចភ្នែកខ្លី
ឲ្យប្រុសដឹងអាថ៌ ប្រការសេចក្តី ជួបចូលស្រដី
ពាក់ព័ន្ធចំណង់ ,

១១.ស្រីអាសាពិត ប្រុសគេពុំគិត វាវារង
ញាក់មុខញញើត ជន្នេញឲ្យអង្គប្រុសប្រែខឹងចង់
ឈ្នះឈ្នានយកវា ។

១២.ស្រីអាសា លន់ ប្រុសគេមិនគន់ មិនគិតប្រាថ្នា
វាស្ដោះខាកព្រាត អណ្ដាតលៀនហា ឲ្យប្រុសខ្មាសវា
ខំចង់ឲ្យបាន ,

១៣.ស្រីអាសាច្រឡាម ឃើញប្រុសរត់តាម ប្រឡែងឈ្នានពាន
ធ្វើស្ម័គ្រសើចសព្វ ទះតប់គក់ច្រាន ឲ្យប្រុសព្រីប្រាណ
ព្រួចព្រីសស្នេហ៍ស្នង ។

១៤.ស្រីអាសាចង្រៃ ឃើញប្រុសលូកដៃ អង្អែលពោះខ្នង
ឲ្យប្រុសមើលយល់ គិតដល់ជ្រៅផង នឹកជ្រៅចិត្តចង់
ចង់ចាប់នៃបនោ ,

១៥.ស្រីអាសាព្រៃ ឃើញប្រុសរើសស្បែក ដណ្ដាប់ថាភ្លៅ
បែរបងកវិញ ទ្រូងមិញនៅក្រៅ ឲ្យប្រុសមើលទៅ
ស្រឡាញ់ពុំស្បើយ ។

១៦.ស្រីអាសាទាំងសព្វ ឃើញប្រុសដណ្ដាប់ ប្រផុតប្រផើយ
លេចដោះទ្រូលន់ ស្បិតគន់ធ្វើស្ដីយ ឲ្យប្រុសយល់ហើយ

ចាប់ចិត្តកាន់កត់ ,

១៧.ស្រីអាសមុខងបំ ឃើញប្រុសឈរឈប់ រំសាយសំពត់
ហើយស្ងៀកសំយ៉េះ ស្ទើរខ្លះខាងម៉ត់ ឲ្យប្រុសរន្ធត់
ចិត្តចង់រួមរស ។

១៨.ស្រីអាសពព្រឹម ឃើញប្រុសរងើម សំពត់ស្រាយអស់
រលាស់រុះៗ ឲ្យប្រុសស្រីបស្រស់ ចង់ជួបរួមរស
រួមរក្សប្រតិព័ទ្ធ ។

១៩.ស្រីអាសពេញអាស ឃើញប្រុសឥតខ្មាស សើយៗលាត់ៗ
សើយភ្លៅនៅតិច រិះលេចអស់ថ្ងាត់ ឲ្យប្រុសសាបមាត់
ចង់ជួបមិនលែង ។

២០.ស្រីអាសបណ្តាច់ បណ្តាលអាសផ្តាច់ ឯកអាសសំព្វាង
ឃើញប្រុសលូកដៃ ឯពូខ្មាសឯង ប្រលោមប្រឡែង
រាគរសវេណី ,

សំដែងស្រីអាស គ្រប់កេរ្តិ៍គ្រប់ខ្មាស ម្តែសេចក្តី
ឲ្យស្រីផងដឹង ដំណឹងឫកស្រី ថាអាសអប្រិយ
ជួបជាតិសាមាឡ ។

អាសនេះពេញពុត មុខរឹងបំផុត មនោមានៈឈ្មានពាន

ឯប្តីខ្លួនស្រាប់	ស្បិតផ្កាប់ធ្វើគ្មាន	ចិត្តចង់រួមប្រាណ
ចំណង់នឹងប្តី,		

សំដែងស្រីអាស	គួរអាស្រូវភាស	អស់ទាំងស្រី
អាសនេះជួជាតិ	លើសខ្នាតអប្រិយ	គួរគប្បីស្រី
	ចាំជាទំនង ។	

ចាំហើយពិនិត្យ	ក្រែងជួនជាចិត្ត	ចូលចុះគន្លង
ជាអាសដូច្នេះ	ចូរវះចេញហោង	កុំឲ្យសៅហ្មង
	អាស្រូវអាត្មា ,	

កុំចេះអាសទុក	យកជាអភិមុខ	ជាលក្ខណា
អាសអាត្រក់ក្រៃ	ចង្រៃមហិមា	គួរស្រីជា។
	ចៀសវាងកុំត្រាប់ ។	

អាសនេះមោហ៍បាំង	មានបិទចិត្តខ្លាំង	ឲ្យគេពុំគាប់
គេតិះដៀលលេង	ជាល្បែងសាយសព្វ	មិនទុកជាច្បាប់
	អស់កាលដ៏លង់	

អំពើច្នេះហោង	គួរអស់ស្រីផង	ផ្ទុះចិត្តឲ្យគង់
អំពើក្រមក្រីគ្យ	សុចរិតទុកក្នុង	ចិត្តចាំបំរុង
	គ្រប់ខ្លួនទីនៃ ។	

ចូរកុំប្រមាទ ចូរកុំបីឃ្លាត សុចរិតថ្វាថ្ងៃ
សំដែងស្រីអាស ឥតខ្ចាសចង្រៃ ចប់គ្រប់ម្តែ
ហេតុតាមគាថ៍ ,

ទ្វាទសហិ ហេនេហិ ឥ-ត្ថី សាមិកំ អវជានា
តិកា ចិត្តំ ស្រីមាក់ងាយទាំង ដប់ពីរ កិរិយា ។

១.ស្រីមាក់ងាយប្តី ព្រោះដ្បិតស្វាមី ខ្សត់ខ្សោយមហិមា
គ្មានសម្បត្តិទ្រព្យ ប្រដាប់ប្រដា ខ្សាត់លើសអាត្មា
អាត្មាអ្នកមាន ។

២.ស្រីមាក់ងាយប្តី ព្រោះដ្បិតស្វាមី ពូជពង្សសន្តាន
ទាបតូចថយថោក គ្មានលោករាប់អាន ឯខ្លួនមិញមាន
ត្រកូលខ្ពស់ខ្ពង់ ។

៣.ស្រីមាក់ងាយប្តី ព្រោះដ្បិតស្វាមី អាក្រក់គគ្រង់
គគ្រាកគគ្រិល ក្រងីលក្រងង់ ឯខ្លួនត្រចង់
ល្អស្អាតសោភា ។

៤.ស្រីមាក់ងាយប្តី ព្រោះដ្បិតស្វាមី កើតព្យាធីរោគា
រមែងរឹងវៃ ល្អិតល្អៃគ្រាំគ្រា ខ្លួនមាំមួនជា
ធ្វើការឥតអាក់ ។

៥.ស្រីមាក់ងាយប្តី ព្រោះដ្បិតស្វាមី ចាស់ជាងធ្មេញបាក់
ភ្នែកសសក់ស្ងួត មិនសូវសមស័ក្តិ ខ្លួនឯងហូតថ្នាក់
ក្រមុំជាម្តង ។

៦.ស្រីមាក់ងាយប្តី ព្រោះដ្បិតស្វាមី ល្ងង់ខ្លៅកន្លង
ឆោតឆោមមីង មុខរឹងរូសផង ចិបេសជួជង
ខ្លួនឈ្លាសវៃជាង ។

៧.ស្រីមាក់ងាយប្តី ព្រោះដ្បិតស្វាមី ចង់តែស្អិតស្អាង
ដើរលេងចង់ស្រី ស្រដីវាសវាង តឿនទៅប្រផាង
ត្រឡប់ជាឈ្មោះ ។

៨.ស្រីមាក់ងាយប្តី ព្រោះដ្បិតស្វាមី តែងតែទៅឆ្ពោះ
លេងបៀលេងប៉ោ ឆោៗកេត្តិកោះ របស់អស់សោះ
រំពូកមិនបាន ។

៩.ស្រីមាក់ងាយប្តី ព្រោះដ្បិតស្វាមី ផឹកស្រាមិនស្រាន្ត
មិនស្រាកស្រវឹង ក្សិណរឹងក្សិណក្សាន្ត រំពូកប៉ុន្មាន
មិនស្តាប់ពាក្យគេ ។

១០.ស្រីមាក់ងាយប្តី ព្រោះដ្បិតស្វាមី ខ្លេញខ្ជិលប៉ោឡៃ
មិនចេះការងារ ធ្វើការអ្វីទេ ខ្លួនចេះជាងគេ

ប្តីមិនចេះប៉ុន ។

១១.ស្រីមាក់ងាយប្តី
មិនរកអម្រស់

ព្រោះដ្បិតស្វាមី មិនចេះគិតគន់
របស់ទ្រព្យធន មកឲ្យប្រពន្ធ
ដោយក្តីខ្មះខ្មែង ។

១២.ស្រីមាក់ងាយប្តី
មូលមិចចុចចាក់

ព្រោះដ្បិតស្វាមី ប្រឡូកប្រឡែង
តាមថ្នាក់នៃល្បែង ឥតមានកោតក្រែង
ជេរប្តីអាត្មា ។

បាលីថ្មេះហោង
ប្រុងប្រាណប្រយ័ត្ន

គួរអស់ស្រីផង កាន់តាមពុទ្ធដីកា
ប្រុងផ្គត់កិរិយា ប្រុងចាំចិន្តា
ប្រុងសុចរិតបាន ,

កុំហ៊ានប្រឈ្មោះ
ប្រទេចផ្តាសា

កុំហ៊ានបោកបោះ គំរោះគំរាន
បំពាបំពាន កុំហួសកុំហ៊ាន
ធ្ងន់មាត់ឲ្យប្តី ។

កុំកាន់ ទុច្ចរិត
កុំចើកចិត្តផ្តាស

កុំមាយាក្រៅក្រីគ្យ កុំបង្ខិនប្តី
កុំអាសអប្រិយ កុំមាក់ងាយប្តី
ហៅក្តីជួរជាតិ ,

អំពើទាំងប្រាំ^(១)
ឲ្យជាក់ក្នុងចិត្ត

គួរអស់ស្រីចាំ កុំបីប្រមាទ
ប្រព្រឹត្តកុំឃ្លាត យកប្រាំជាអាទិ៍
ទូន្មានអាត្មា ។

ថាប្រាំអំពើ
គួរតែកុំត្រាប់

ខូចខុសណាស់តើ គ្មានល្អត្រង់ណា
កុំជាប់កិរិយា កុំចង់ចិត្ត
អំពើប្រាំនេះ ,

បើដឹងជាក់ហើយ
កុំត្រាប់ឲ្យធ្លាប់

គួរលះលែងហើយ កុំចង់ឲ្យចេះ
ទម្លាប់ប្រឡេះ ចោលចេញវាងវេ
ឲ្យអស់ពីប្រាណ ។

អំពើប្រាំនេះ
ចោលតែទុច្ចរិត

ដ្បិតទេម្តេចចេះ ព្រោះទុច្ចរិតមាន
មួយពិតចេញបាន ទាំងប្រាំនោះគ្មាន
សោះសូន្យជាម្តង,

អំពើទុច្ចរិត
ប្រាំបែកដល់ រយ

ជាដើមគំនិត បង្កើតប្រាំហោង
បើដោយទំនង បែកច្រើនកន្លង
ពណ៌នាពុំបាន ។

មានតែសុចរិត

តាំងជាគំនិត ជាគ្រូប្រធាន

១ អំពើទាំង ៥ គឺ ១ មាយា ២ បដិសន្ធិ ៣ ចេត ៤ អាស ៥ មាក់ងាយ អំពើទាំង ៥នេះកើតមក

ពីទុច្ចរិត លះទុច្ចរិតបាន ទើបគ្មានអំពើទាំង ៥ ។

ទើបកាចទុច្ចរិត

គំនិតប្រាំគ្មាន អ្វីៗមិនមាន

កាចប្រាំនេះឡើយ ,

ចូរអស់ស្រីផង

ចាំអត្តគន្លង ទូន្មាននេះហើយ

កុំឲ្យភ្នាំងភ្លេច

កុំគេចតោះតើយ ចូរគិតកុំស្លៀយ

ត្រង់ក្តីសុចរិត ។

ព្រះធម៌ទេសនា

អំពើលក្ខណា ស្រីជាទុច្ចរិត

អំពើទាំងប្រាំ

ផ្សំរយហេតុពិត អំពើសុចរិត

ប្រាំបីប្រការ ,

ផ្សំគ្នាទាំងទ្វី

ត្រូវ មរយប្រាំបី លក្ខណៈតាមអាថ៌

អត្តព្រះបាលី

គម្ពីរធម៌ធារ អង្គព្រះអាចារ្យ

ចែងចប់បរិយាយ ។

ចប់ស្រី ១០៨ ចំពូក

១៤. ចិត្តស្រី ពពេល

នេះនឹងតែងត	ដំណើរដំណា	ឱ្យប្រសទាំងឡាយ
ដឹងដល់ចិត្តស្រី	តាមក្តីអធិប្បាយ	អាចារ្យបែងចាយ

ជាបទបាបិ:

តាមពុទ្ធដីកា	ទ្រង់ត្រាស់ទេសនា ដើមព្រះគាបិ:
--------------	-------------------------------

កតមេហិ - ត្ថីហិ	ឥធិ អនុរុទ្ធ មាតុគ្គាមា ។
-----------------	---------------------------

ប្រែអត្ថដើមបទ	ថាហែអនុរុទ្ធ ! អស់ស្រីនាគា
សឹងមានចិត្តបា	រៀងរាំចិត្តា ទាំងបីពេលា

គ្រប់ស្រីដូច្នេះ ៖

១. ពីព្រឹកលុះត្រង់	ចិត្តស្រីប្រើសបង់ ខ្លួនខ្ចីលលោះលោះ
គន់គិតកំណាញ់	គ្នាខ្មាញ់នោះនេះ រលោះរលោះ

ហ្នឹងហ្នូទយា ។

២. ពីត្រង់លុះយប់	ប្រើសបង់សេពសព្វ សរពើអ្វីជា
សម្រើបសម្រួល	ស្រស់ស្រួលនេត្រា ពុំនោះនឹកឈ្មា-

នីសដល់អ្នកផង ,

៣. ពីយប់លុះព្រឹក
ពុំនោះប្រើសតែ

ប្រើសតែគិតនឹក ស្រឡាញ់ជាម្ចាស់
បង់ស្មើហ៊ុនស្មើស្មើ រួមរសភាគផង
ចំណង់តណ្ហា ។

ដំណើរនៃ ចិត្ត
ទាំងបី ប្រាកដ

ស្រីប្រើសប្រព្រឹត្ត តាមដោយពេលា
ដូចបទគាថា ឲ្យប្រសាសា
ដឹងចិត្តនៃស្រី,

នេះនឹងពណ៌នា
ព្រះពុទ្ធទេសនា

តាមព្រះគាថា អាបិអត្ថសេចក្តី
មាននាបាលី អង្គត្រូវនី-
កាយកបអត្ថៈ ។

បុរសនិងស្រ្តីចង់មេត្រី

ដោយហេតុ ៨ ប្រការ

ឥត្តិពន្ធុ បុរិសរូបំ ហសិតេន ភណិតេនា រោណ្ណា កប្ប វិនភង្គ
 ផិស្សោ ឥត្តិ, មួយសោតលោកថា ព្រះពុទ្ធឡេសនា ថាប្រស
 នឹងស្រី រមែងស្មោះហា បងជាមេត្រី ដោយក្តីប្រាំក្តី

ប្រការប្រាកដ ៖

១. មួយគឺបងបិត

បងនឹងបរិត

ធ្វើជាស្រគត់

ផ្គិតផ្គង់ប្រកាប

សុភាពបានបទ

ស៊ីតស្លាប់ហួតបត់

ខ្លួនប្រាណអាត្មា ។

២. បងមួយទៀតទៀង

នឹងបែរមើលមៀង ប្រទះមុខគ្នា

ញញើតញញឹម

ប្រើមភក្ត្រ

ស្រស់ស្រួលសោភា

សើបសមក្ខបកោះ ។

៣. បងមួយនឹងក្តី

និយាយស្រដី

ទន់ទៀងស្មានស្មោះ

សំឡេបសំឡេត

សំអួតបំពោះ

ពាក្យពោលពីរោះ

រាយរាប់សំដី ។

៤. បង់មួយទៀតទៀង
រោះរាយទំនុក

នឹងសួរប្របប្រៀង ឱតភ័ន្តពាក្យពី-
ដាក់ទុកសេចក្តី ផ្អែមផ្អែកមេត្រី
ផ្សព្វផ្សាយទយា ។

៥. បង់មួយវិញទៀត
ត្រូវចិត្តបង់បាន

ដោយនូវឆ្លាស់ឆ្លៀត អរឱ្យទ្រព្យ
ពេញភ្នានប្រាថ្នា បានដូចចិត្ត
បំណងគំនិត,

៦. បង់មួយនោះនឹង
រៀបដាក់តាកតែង

ប្រុងប្រាណប្រែប្រឹង មារយាទគង់គិត
ចាត់បែងត្រូវចិត្ត កិច្ចកលគំនិត
ការងារធនធាន ។

៧. បង់មួយនោះមិញ
មិនស្រាកចិត្តនឹក

នឹងក្តីទន្ទេញ ទន្ទឹងមិនស្រាន្ត
រព្វកមិនក្បាន្ត ជាទុក្ខប្រេះប្រាណ
យំសោកអាស័យ ,

៨. បង់មួយទៀតនោះ
ត្រីត្រេកមនោរម្យ

នឹងក្តីស្ម័គ្រស្មោះ ផ្អែកផ្អិតមូលមែ-
ផ្សាផ្សំហ្វូង សម្បស្សរិស្សម័យ
ត្រូវតាមបំណង ។

ក្តីបង់សង្សារ

តែងតែបង់បាប

ប្រាំបីប្រការ

ឲ្យខាប់ស្មៅហ័ស្មង់

គ្រប់ប្រសស្រីផង

ដូចបាលីបង

ជាធម៌ទេសនា ,

មួយសោតព្រះពុទ្ធ

មានប្រាំពីរស្មោះ

ទេសនាបំហុត

ថាវិភវិយា

បួននោះចិត្តជា

បីនោះមោហា

ចិត្តខូចងាយងាយ :

១. ឯប្រពន្ធជា

ឈឺឆាលក្អួនខ្លួន

ឯកឈ្មោះមាតា

ភរិយាដូចម្តាយ

វែងស្រួនមិនណាយ

មិននឹករលាយ

ចិត្តហាំអាណិត ,

ក្អួនទុក្ខទោសម្តេច

ខ្សត់ក្រប្រើនតិប

ខឹងខុសខូចចិត្ត

ព្រាត់ប្រាសយូរលង់

ក្អួនបង់បែកចិត្ត

គង់ហាំចិត្តគិត

ឈឺឆាលក្អួនស្មោះ ។

ប្រពន្ធនាកាត់បាត់

ឈឺឆាលប្តីខាប់

ចិត្តហាំកាន់កោះ

ដូចម្តាយស្រឡាញ់

ក្អួនពេញពីពោះ

ហៅប្រពន្ធនោះ

ថ្លៃឥតផ្ទឹមដល់ ,

២.ប្រពន្ធជាទ្វី

ខ្ញុំនឹងអម្ចាស់

មិនមានទំនេរ

តាមតែបង្គាប់

ប្រពន្ធឈរអត់

ដួចខ្ញុំនឹងម្ចាស់

ឈ្មោះហៅទាសី ភរិយាដួចកល់

ប្រើណាស់ខ្យាយខ្យល់ អាចអត់ទប់ទល់
ទម្ងន់បម្រើ ។

ទោះម្ចាស់វាយដេរ អត់ឱនសរពើ

ប្រញាប់បង់ធ្វើ ចិត្តពុំសើឡើ

ចៀសវាងក្រោធា

ឱនអង្គអំណាច់ ខ្លាបប្តីអាត្មា

ខ្លាបណាស់ធានា ប្រពន្ធនោះជា

ប្រសើរសុខសួន ។

៣.ប្រពន្ធជាត្រី

ស្រឡាញ់បងពិត

ផ្តាច់ផ្លូវតែមួយ

ពំនាក់ពំនឹង

ឈ្មោះ ភគិនី ភរិយាដួចបួន

លំអិតលំអួន ទទួលដំបូន-

មានមាត់ពាក្យបង,

នឹងបងជាត្រួយ ចិត្តចាប់ណាង

ពាក់ពីងប៉ុនប៉ង តែនឹងអង្គបង

ឥតម៉ែទីទៃ ។

ប្រពន្ធណាចូល	នឹងប្តីមួយមូល	ចិត្តជាប់អាស័យ
ដួចបួននឹងបង	ចាំបងអាស្រ័យ	ប្រពន្ធនោះថ្លៃ
	មធ្យមពេកពិត ,	

៤. ប្រពន្ធជា ចត្វា

សំឡាញ់ស្រឡាញ់	ឈ្មោះហៅ សខា	ភរិយាដួចមិត្ត
	អស់អញពេកពិត	ស្មើខ្លួនស្មើចិត្ត
	ស្ម័គ្រស្មោះចិត្ត ។	
បើមិត្តទៅបាត់	ស្ងប់ស្ងួតមុខមាត់	ទុក្ខទន់ទយា
ឃើញមុខមកបាត់	ចិត្តក្បាញសោះសា	ស្រស់ស្រួលភក្រា
	នឹរទុក្ខសោកសៅ ,	

ប្រពន្ធណាចិត្ត	ស្រឡាញ់ប្តីពិត	គ្មានក្នុងគ្មានក្រៅ
ដួចមិត្តនឹងមិត្ត	ចង់ចិត្តជាប់នៅ	ប្រពន្ធនោះហៅ
	ឧត្តមក្រមាស ។	

សំដែងភរិយា	ទាំងបួនសឹងជា	ក្រសើរធ្វើបាន
បើស្រីណាគិត	ផ្ទុំចិត្តសន្តាន	ស្រឡាញ់ប្តីប្រាណ
	ដួចធម៌ទេសនា ,	

លោកហ៊ាស្រីនោះ
បើអស់ជីវិត

ពួកក្មេងៗនោះ ទូទៅនានា
ទៅបិតស្លាតិ បៀសចាកបតុរា-
បាយបាបទុក្ខភ័យ ។

៥.ប្រពន្ធតុំជា

សត្រូវចាំបង

ឈ្មោះវិធកា ភរិយាដូចនៃ
ទោសផងសព្វថ្ងៃ ប្រពន្ធចង្រៃ
ប្តីមានតែទុក្ខ ។

បើប្តីខុសបិត
ចាំបងទោសប្តី

វាគ្មានអាណិត ខេរឡឹងជាអុក
ស្រដៀកបកុក ឲ្យមាត់ឲ្យមុខ
វេះវាងរោះឆ្លើយ ។

សុខទុក្ខសាំទាំ
ពុំជួយទុក្ខភ័យ

វាមើលបំណាំ នៅស្ងៀមព្រងើយ
ដោះដៃកន្តើយ ស្លាប់ដោយរស់ដោយ
គ្មានបិតមេត្រី ,

៦.ចៅភរិយា

គ្មានបិតករុណា

ប្រពន្ធតុំជា លបលួចទ្រព្យប្តី
មេត្តាប្រណី របស់ទ្រព្យអ្វី
លក់បាយអស់ផ្ទះ ។

៧.អយ្យាភរិយា

ចេះតែប្រើប្រាស់

ប្រពន្ធតុំជំងឺ

ឥតបីមានស្លូន

ដំកើងតែខ្លួន

ធ្វើឫកណាំន្លូន

ទុកប្តីជួបខ្ញុំ ,

ប្រពន្ធទាំងបី

ធ្លាក់ទៅអវិបី

រងទុក្ខដំណាំ

ក្នុងខ្លះភ្លើងក្តៅ

យូរនៅក្រៀមក្រំ

ព្រោះបិត្តខ្លួនធំ

ជាងប្តីអាត្មា ។

ដំប្រពន្ធបួន

នឹងកើតរបស់

មុខនោះគួរស្លូន

យកជាភរិយា

កើតយសសក្តា

ប្តឹងពូជពង្ស

សោយសុខបើរមិត ។

សំដែងបរិយាយ

ភរិយាទាំងឡាយ

ប្រាំពីរបរិត

ទាំងជួរទាំងជា

ពណ៌នាពោលពិត

បែងបង់ពិនិត្យ

តាមអត្ថកថា ។

សាមីសង្ខារៈភរិយា ៥ ស្ថាន

- កតមេហិ បញ្ចគតិ ហិ សាមិកាភរិយា សង្គ-ហា សម្មា

ប្រែតាមអត្ថា-

ធិប្បាយបាលី

ថាប្រសង្ខារា

នឹងមានភរិយា

លោកឱ្យបេះក្តី

ទាំងប្រាំបំពោះ

សង្ខារៈចិត្តស្រី

ប្រពន្ធប្រក្រតី

ដូចធម៌សំដែង ។

បើប្តីឯណា

ពុំកាន់កិរិយា

ទាំងប្រាំនេះឯង

ហៅប្តីទុជីន

ជួលសំក្រែកលែង

បេះតែកំហែង

ចិត្តប្រពន្ធពិត ,

បើប្តីកាន់ច្បាប់

ទាំងប្រាំនេះខ្ជាប់

ហៅប្តីសុបរិត

បំរុងភរិយា

ដោយនាក្រមក្រឹត្យ ប្រសើរពេកពិត

ឥតអ្វីផ្អឹមឡើយ ។

អស់ប្រសទាំងឡាយ

ចូរហាំអធិប្បាយ

ច្បាប់នេះជាត្រឹម

ទុកគ្រប់ប្រសប្រាណ

កុំមានកន្លើយ

មានប្រពន្ធហើយ

ជាសុខសម្រាស្ត្រ ៖

១. មួយគឺឱ្យប្តី

ហៅប្រើស្រីដ៏

នឹងប្រពន្ធមាន

ពាក្យទុក្ខំពីរោះ

ស្មើស្មោះដោយក្បាត សរសើររាជអាណា
តាមស័ព្ទវាចា ។

២. មួយគឺប្រពន្ធ

ទាត់ធាក់ជឿលដំ

ខុសឆ្គងស្រាលធ្ងន់ កុំដើរផ្លាសា
ដូចខ្ញុំអាត្មា កុំស្លឹមដើមថា
ឲ្យឮសាយស័ព្ទ ,

៣. មួយគឺបាណធន

ទាំងគ្រឿងអាហារ

ប្រគល់ប្រពន្ធ ទុកដាក់វណ្ណាប័
ជាការស្រីផ្តាប់ រៀបចំសម្រាស់
ថែទាំរក្សា ។

៤. មួយគឺកុំផ្អង់

ប្រពន្ធសុខបិត្ត

កុំខំតែបង់- កើតកូនហើយថា
ឲ្យគិតប្រាថ្នា រួសរកទ្រព្យ
សម្រាប់ឲ្យផង ,

៥. មួយគឺឲ្យចាប់

បើមានប្រពន្ធ

ស្រឡាញ់ឲ្យខ្ជាប់ កុំដឹងណាយហោង
ទៀតកុំប៉ុនប៉ង ស្រឡាញ់ស្មើហ័ស្មង់
ឲ្យស្មើមុនឡើង ។

សំដែងសេចក្តី

គ្រប់ប្រាវិបី ចែងចប់ស្រេចហើយ

ឲ្យអស់ប្រុសផង

ចាំបងជាត្រើយ ផ្ទឹងកុំកន្តើយ

ចោលច្បាប់បុរាណ ,

បើប្រុសឯណា

ពុំផ្ទឹងចិត្តា ដូចធម៌ទូន្មាន

នៅនឹងភរិយា

គ្មានជាសុខសាន្ត ហ៊ានហោបផនធាន

ទាស់ទែងលែងគ្នា ។

ឯវិស័យចិត្ត

អស់ស្រីផងពិត មានប្តីប្រាថ្នា

អំពើទាំងប្រាំ

នេះហ៊ានចិត្តា គ្រប់ចិត្តភរិយា

នៅនាសាលាកិយ ,

បើខ្វះអំពើ

ណាមួយហើយតើ ប្រពន្ធហាប្តី

ចិត្តពុំត្រូវត្រង់

ពុំគង់មេត្រី ដូចចិត្តស្វាមី

អាក់អន់ពុំស្មោះ ។

លោកឲ្យប្រុសផង

គង់គិតស្អប់គ្រង ផ្ទឹងចិត្តសង្គ្រោះ

ប្រពន្ធឲ្យពិត

ដោយក្រឹត្យចាំនោះ ប្រពន្ធក៏ស្មោះ

ចិត្តចូលមូលដង ,

កុំគិតតែយក

ប្រពន្ធបានមក គ្រាន់ឱបប្រឡែង

បង្កើតតែកូន

សោះស្ងួតឆនឆេង លោកឱ្យគិតក្រែង
ដំនៀលនិន្ទា ។

ធម្មតាជាប្តី

បានទ្រព្យធនអ្វី ឬយសសក្តា

តែងនៅស្ងប់ស្ងើង

ទីពឹងផងគ្នា ព្រោះដ្បិតភរិយា

កាន់ក្តីសុបរិត ,

អំពើប្តោះហោង

ឱ្យអស់ប្រុសផង បងហែក្នុងបិត្ត

តាមធម៌ទូន្មាន

គ្រប់ប្រាណប្រុសពិត ទុកជាក្រមក្រឹត្យ

ច្បាប់ច្បាស់តទៅ ។

អង្គអញរបស់

សេចក្តីកាព្យា តាមច្បាប់ទុកនៅ

ក្នុងព្រះបាលី

សេចក្តីជ្រាលជ្រៅ ពុំហ៊ានសៅដៅ

លើកលេងងាយងាយ,

ឧស្សាហ៍ខំប្រឹង

ប្រែរករើសក្នុង គម្ពីរនិកាយ

អង្គកថា

ដីកាបរិយាយ និបាតទាំងឡាយ

មកផ្សំស្រដៀង ។

ជាច្បាប់ទុកត

ដំណឹងដំណា ដំណើរស្រ្តី

ឲ្យជាក់ប្រាកដ ដោយបទបាលី គ្រាន់អស់ប្រុសស្រី
រើសរៀនរកផ្លូវ ,
ច្បាប់នេះប្រសើរ ដំណឹងដំណើរ ទំនងនេះក្លូវ
ជាច្បាប់ប្រាកដ ដោយបទត្រឹមត្រូវ គួរយើងឲ្យ
ប្រតិបត្តិរក្សា ។
គួររៀនឲ្យស្អាត ឲ្យចាំរត់មាត់ ជាក់ក្នុងបិណ្ឌ
គ្រាន់នឹងប្រិតប្រៀន បង្រៀនអាត្មា តាមដោយគាថា
នេះឯងតទៅ ,
បែងចប់អភិប្រាយ ដោយអត្ថបរិយាយ សូរេចថ្ងៃសៅរ៍
ប្រាំបីរោចដ នាខែមាយសៅ ឆ្នាំរកាត្រូវ
សព្វស័កស្រេចហោង ។

១៥. ភរិយា ៧ប្រការ

តែងដោយ អាចារ្យ ហ. ឈា

១.វិធកភរិយា ២.ចោរភរិយា

៣.អយ្យភរិយា ៤.មាតាភរិយា

៥.ភគិនីភរិយា ៦.សឌីភរិយា

៧.ទាសីភរិយា

ខ្ញុំម្ចាស់សូមក្រាប សិរោទ៍ទ័ស

ប្រណម្យវិស្វា ឆ្ពោះរត្នទាំងបី

ដោយក្តីសទ្ធា សូមមានជ័យ

សិរីសុខា ។

រូបប្រែភាសិត រិះដោយនំនិត

តាមន័យគាថា ចង់ជាពាក្យកាព្យ

សម្រាប់បណ្តា ជនដែលសិក្សា

រៀនមើលស្រួលមាត់ ។

តែបំភ័យលោក ងាយអានងាយថា

មិនស្ងួតជ្រូសភ្លាត់ ព្រោះពាក្យជ្រូស ។
ឆ្លើយគ្នាតាមបទ ប្រាំពីរវគ្គគត់

ជាមួយល្បះឃ្លា ។

នឹងថ្លែងពីស្រី នៅក្នុងលោកិយ
ចិត្តស្មើខុសគ្នា ស្មើមួយគ្នរយក
ស្មើមួយគ្នរលា ស្មើមិនដូចគ្នា

មានពីរបំណែក ។

ឯស្មើគ្នរយក ព្រោះបេះគិតរក
ប្រយោជន៍ប្លែកៗ ជាមួយស្វាមី
ឥតបីប្រកែក បើប្តីអស់ឯក

ខ្លួនឯងធ្វើមុន ។

ឯស្មើគ្នរលា ព្រោះចិត្តខឹង
ប្រទូស្តនឹងគុណ ប្រទាញទៅខុស
បង្អស់ទ្រព្យធន គ្មានគិតបាបបុណ្យ

បង់តែហ៊ីហា ។

ឯស្រីមានខ្មាស	ប្រាជ្ញក្នុងពុទ្ធសាសន៍
ប្រកាសប្រាប់ថា	ខ្លួនមានពូជពង្ស
ត្រកូលថ្លៃថ្លា	មិនត្រូវក្លៀវក្លា

គួរកាន់កេរ្តិ៍ខ្មាស ។

ឯស្រីវេស្យា	ត្រូវតែងកាយា
ហំហាឱ្យណាស់	ទើបប្រសអាចហ៊ាន
ចូលរួមសង្វាស	តែកាន់កេរ្តិ៍ខ្មាស

វិសាសមិនខាន ។

សុភាសិតនេះ	ខ្ញុំបានត្រិះរិះ
តាមន័យបុរាណ	សំសុតតាថា
ទុកជាលំអាន	ន័យខ្លះឈប់ខាន

មិនបានតែងទេ ។

ក្រែងលោកឯណា	កបដោយប្រាជ្ញា
ឈ្លាសវៃជាងគេ	សូមទានបំពេញ
ពាក្យពីបុព្វ	ទុកឱ្យយើងគេ

មេលទ្ធានាគប្រាណ ។

ន័យជាបន្ទាប់	ខ្ញុំសូមរៀបរាប់
ពីស្រីក្នុងស្ថាន	ដែលជាភរិយា
បុរសគ្រប់ប្រាណ	កំណត់ឈ្មោះបាន

ប្រាំពីរប្រការ ។

ភរិយាទី១	បិត្តគ្មានគិតជួយ
គិតតែបូស្យា	ប្រទុស្តស្វាមី
គិតក្តីករុណា	ដូចខ្លាំងមោហា

ស៊ីមីនស្លាប់ ។

ចូលបិត្តរីករាយ	ពង្រីកពង្រាយ
បួររស់បួរស្លាប់	នឹងប្រសជំទែ
ទោះបីយូរឆាប់	គិតតែសំឡាប់

ស្វាមីអាត្មា ។

ភរិយាទី២	លំបាកពេញទី
នឹងបែរក្បាល	ព្រោះបិត្តគុំគួន

ដួចចោរឫស្សា គិតតែប្រាថ្នា

លួចទ្រព្យសម្បត្តិ ។

ដែលប្តីស្វែងរក បានហើយយកមក

លាក់ទុកមិនស្ងាត់ តែស្ងៀមភ្លេចខ្លួន

ឆក់លួចបំបាត់ ដើម្បីទុកបាត់

ហាយតែម្នាក់ឯង ។

ព្រោះចិត្តរំពឹង រំពៃជញ្ជីង

គិតតែពីស្វែង ស្វះទៅខាងក្រៅ

រត់ហែលគ្នាឯង ឲ្យប្តីបំបែង

កើតទោសទុក្ខ ។

ភរិយាទី ៣ ឥតចិត្តមេត្រី

អាសូររកស្នា គិតតែខាងខ្លួន

ប្រអូសកាយា ខ្លួនបែរក្បាល

រៀបចំទុកដាក់ ។

ចិត្តសោតតក់មក់ សំដីអាក្រក់

ប្រាសឆ្លុះឥតអាក់ កំហែងគំហក
ដាក់ស្វាមីភក្តិ ឲ្យស្វែងរកប្រាក់
 បិណ្ឌមអាត្មា ។

ដំកើងខ្លួនឯង មិនមានកោតក្រែង
ខ្ជាប់ចិត្តភស្តុ ធ្វើឬកដួចម្ចាស់
ចៅហ្វាយឧកញ៉ា បើប្តីស្តីហា
 សំឡក់ក្រោធជឺង ។

ភរិយា ទី៤ មារយាទខ្ជាប់ខ្លួន
បេះមានដំណឹង បេះទុកបេះដាក់
ទោះប្រាក់មួយស្លឹង បេះតែប្រឹតប្រឹង
 ស្លឹងមួយជាទី ។

កើតឡើងជាមាន ព្រោះចិត្តមិនហ៊ាន
ខ្វះខាយវិក័រី ក្រែងចិត្តស្វាមី
ដោយក្តីសាមគ្គី តាំងខ្លួនក្នុងទី
 មេត្រីចិត្តមួយ ។

ព្យាបាលរក្សា	ស្វាមីអាត្មា
មិនឲ្យមានព្រួយ	ដួបម្តាយបែកកូន
លើកពីស្នូល	ពិសសត្វអ្វីមួយ

ទាំកូនពុំបាន ។

ភរិយា ទី ៥	ខ្លាបបាបកម្ម
ត្រាំក្នុងសន្តាន	ស្លូតត្រង់សុបរិត
គោរពរាប់អាន	ស្វាមីកល្យាណ

មិនឲ្យមានហ្មង ។

ដួបជាបុរសស្រី	មានចិត្តមេត្រី
កោតខ្លាបប្រសប់	ស្តីហាលើសខ្លះ
មិនហ៊ានឆ្លើយឆ្លង	ខុសម្តងឆ្លងម្តង

ទំអត់សង្កត់ ។

ភរិយា ទី ៦	ជាមិត្តនិតព្រួយ
ទោះមានទោះខ្សត់	តែងតែរួមសុខ
រួមទុក្ខប្រាកដ	បើប្តីស្នើយហត់

ហ៊ានជួយរ៉ាប់រង ។

ចិត្តសោតជាល្អ	ប្រព្រឹត្តធម៌ស
សាមគ្គីគ្រប់គ្រង	មានវិត្តប្រតិបត្តិ
មិនឱ្យខុសឆ្គង	រីករាយបំព្រង

ទៅរកស្វាមី ។

ដួបមិត្តសំឡាញ់	ពេញចិត្តនិតខ្មាញ់
ដួបគ្នាថ្មីៗ	មិនដែលពោលពាក្យ
ទ្រគោះអប្រិយ	ឱ្យបែកមេត្រី

សេចក្តីរាប់អាន ។

ភរិយា ទី ៧	ចិត្តមិនរឿបវិល
ពីភស្តាប្រាណ	ទោះស្តីដើរថា
យ៉ាងណាប៉ុន្មាន	អាចទប់ចិត្តបាន

មិនតបតវិញ ។

ដួបជាទាសី	ទោះម្ចាស់ដើរស្តី
ធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ	ក្រេវក្រោធឡូឡា

មិនតវ៉ាវិញ

អត់ឱនបំពេញ

បិត្តនាយហៅហ្វាយ ។

ភរិយាទាំងអស់

ខ្លះបិត្តសប្បុរស

ខ្លះពាលក្លែងក្លាយ

បែកជាពីរផ្នែក

តាមដោយបរិយាយ

អត្ថាធិប្បាយ

នៃព្រះសាស្តា ។

ទ្រង់ត្រាស់សំដែង

ទេស្តាបាត់បែង

ដោយព្រះវាចា

ចំពោះនាងស្រី

ឈ្មោះសុជាតា

ជាកូនប្រសា

នៃមហាសេដ្ឋី ។

មានទ្រព្យស្តុកស្តម្ភ

ជាទីឧបត្ថម្ភ

ដល់ជនប្រសស្រី

ក្រផុតទីពឹង

ដូចប្រេតអប្រិយ

ចូលដល់សេដ្ឋី

បាត់ក្តីស្រែកឃ្លាន ។

ឯរឿងសេដ្ឋី

ឈប់ស្ទើរកាត់ខ្លួន

មិនបាត់និទាន នឹងស្វ័យសំដែង
ថ្លែងតាមបទមាន កាលព្រះទ្រង់ញាណ
សំដែងបែកថា ។

ស្រី ៣ខាងដើម លុះដាច់ដង្ហើម
ស្លាប់ទៅកាលណា ធ្លាក់ក្នុងអបាយ
ក្រហាយខ្លោចផ្សា ព្រោះទោសអាត្មា
ប្រមាទស្វាមី ។

ស្រី ៤ខាងចុង គំនិតចេះប្រុង
ប្រយ័ត្នស្មារតី កាន់ធម៌សុចរិត
ចិត្តស្មោះនឹងប្តី បើនិយាយស្តី
សុភាពរាបសា ។

ស្រី ៥នេះឯង ព្រះទ្រង់សំដែង
ចង់លប្រាប់ថា ស្លាប់ទៅសោយសុខ
សម្បត្តិទេវតា មានទេពកញ្ញា
ចោមរោមប្រក្រតី ។

បើកើតជាមនុស្ស	ត្រកូលក៏ខ្ពស់
ក្នុងនាមលោកីយ	រូបសោតក៏ល្អ
សាច់សល្អិតខ្លី	ស្រស់លើសជាងស្រី

ព្រោះក្តីសុបរិត ។

សូមលោកអ្នកប្រាជ្ញ	ប្រតិពលអង្គអាច
យល់ច្បាស់ភាសិត	ក្រែងពាក្យខ្ញុំតែង
ខ្វែងទាស់ក្នុងបិត្ត	សូមទានប្រសិទ្ធិ

ជួយកែដម្រូវ ។

សត្វភរិយា	ស្មោះឈប់ពណ៌នា
ពីការខុសត្រូវ	សូមរេបនិម្មិតា
សង្ខេបទុកនៅ	លែងតែងតទៅ

ព្រោះគ្មានវេលា ។

សូមលោកអ្នកស្រី	ទោះបាស់ក្មេងក្តី
កុំស្តីនិន្ទា	ដល់ខ្ញុំអ្នកតែង
ក្រែងមានវេរា	គួរតែនាំគ្នា

សិក្សាទៅហោង ។

ចង

ច្បាប់រាជសម្ភារ

អាសាភ្នំបី

បណ្តាំមេដី

ព្រេងព្រីទូប្រដៅ

អង្គរសសុទ្ធ

ចំអិនឲ្យឆៅ

ពីសំហើយខ្មៅ

ប្រាជ្ញតតមារយាទ ។

(ព្រះរាជនិពន្ធ ព្រះស្រីធម្មរាជា រាជសម្ភារ)